

ปัญหาระหว่างประเทศที่เกิดจากการเข้าใช้สิทธิประโยชน์จากตำแหน่งที่ตั้งของดาวเทียม
ในวงโคจรสถิตย์

การใช้ประโยชน์และการปฏิบัติให้ได้ผลอย่างจริงจังเกี่ยวกับการนำเอาวงโคจรสถิตย์มาใช้งานได้ปรากฏให้เห็นชัดเจนขึ้นหลังจากที่ได้มีการส่งดาวเทียมสื่อสารโทรคมนาคมที่ชื่อ Syncom II ไปโคจรอยู่ในวงโคจรสถิตย์ในปี ค.ศ. 1963 ดาวเทียมสื่อสารโทรคมนาคมหลายดวงได้ถูกส่งขึ้นไปโคจรอยู่ในวงโคจรสถิตย์ด้วยเหตุผลที่ว่าสามารถให้บริการได้หลายรูปแบบ (More versatile) มีความแน่นอนน่าเชื่อถือได้มากกว่า (More reliable) และมีความประหยัดมากกว่าในการดำเนินงานเมื่อได้เทียบกับระบบการให้บริการสื่อสารทางภาคพื้นดิน (terrestrial) ซึ่งการสื่อสารโทรคมนาคมผ่านดาวเทียมในปัจจุบันนี้สามารถก่อให้เกิดการสื่อสารที่แพร่หลายไปทั่วทุกมุมโลก (worldwide) ในทันทีทันใด ดังนั้น ยุคใหม่ของการสื่อสารโลก (a new age of world communication) จึงได้เกิดขึ้นมา และจากการที่การสื่อสารโทรคมนาคมผ่านดาวเทียมมีความต้องการใช้มากยิ่งขึ้นในปัจจุบันทำให้รัฐต่าง ๆ พยายามแข่งขันชิงความได้เปรียบในการที่จะเข้าไปใช้สิทธิหรือจบบงสิทธิในตำแหน่งที่ตั้ง (Slot) ของดาวเทียมในวงโคจรสถิตย์ให้ได้มากที่สุด ด้วยเหตุนี้กิจกรรมประเภทนี้จึงจำเป็นต้องมีระเบียบข้อบังคับและกฎเกณฑ์ทางกฎหมายระหว่างประเทศมาใช้บังคับเพื่อควบคุมการเข้าใช้สิทธิประโยชน์จากวงโคจรสถิตย์ เนื่องจากวงโคจรสถิตย์ถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของห้วงอวกาศ (outer space) และถึงแม้จะได้มีการยอมรับกันโดยทั่วไปว่าห้วงอวกาศเป็นบริเวณที่ทุก ๆ ประเทศในโลกสามารถใช้ประโยชน์ได้อย่างเสรี โดยปราศจากการกีดกันทุกรูปแบบบนพื้นฐานแห่งความเท่าเทียมกันก็ตาม แต่การเข้าใช้ (access to use) สิทธิประโยชน์ในวงโคจรสถิตย์ก็จะต้องอยู่ภายใต้ระบบของหลักเกณฑ์และกฎเกณฑ์เฉพาะ (sui generis regime) เนื่องจากวงโคจรสถิตย์มีลักษณะที่พิเศษเฉพาะ การปล่อยให้เข้าใช้ประโยชน์โดยเสรีอย่างเต็มที่ย่อมก่อให้เกิดผลเสียมากกว่าผลดี ซึ่งบทนี้จะทำการศึกษาถึงนโยบายหลักและระบบแผนงานในการจัดสรรตำแหน่งที่ตั้ง (slot or position) ของดาวเทียมในวงโคจรสถิตย์ พร้อมทั้งพิจารณาเกี่ยวกับกระบวนการ (procedure) ในการขอเข้าใช้ประโยชน์, การจัดการ (management) และการควบคุมดูแล (regulation) วงโคจรสถิตย์ของดาวเทียม ปัจจุบันได้มีข้อเรียกร้องของประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกให้มีการจัดสรร (assignment) ตำแหน่งที่ตั้งของดาวเทียมในวงโคจรสถิตย์ให้เป็นธรรม เนื่องจากความต้องการที่จะใช้ประโยชน์จากวงโคจรสถิตย์มีอยู่อย่างมากมายไม่มีขอบเขตที่จำกัด แต่ปริมาณของจำนวนตำแหน่งที่ตั้งของดาวเทียมมีอยู่จำกัดทั้งใน

ทางกฎหมาย (de jure) และในทางข้อเท็จจริง (de facto) จึงก่อให้เกิดปัญหาขึ้นมา รวมทั้งปัญหาที่เกิดจากข้อบกพร่องของหลักปฏิบัติ, กฎเกณฑ์หรือบทบัญญัติระหว่างประเทศที่นำมาใช้กับการจัดสรรตำแหน่งที่ตั้งในวงโคจรสถิตย์

4.1 สาเหตุและสภาพของปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการเข้าใช้สิทธิประโยชน์ในวงโคจรสถิตย์

ในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมามีปัญหาที่ผ่านมามาจนถึงปัจจุบัน ได้มีการแข่งขันช่วงชิงกันอย่างมากระหว่างบรรดาประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก ในการที่จะเข้าไปใช้ประโยชน์จากทรัพยากรที่หายาก และมีคุณค่าต่อการพัฒนาประเทศทั้งในทางด้านระบบเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งหนึ่งในทรัพยากรธรรมชาติที่มีความสำคัญมากที่สุด ก็คือ “วงโคจรสถิตย์ (geostationary orbit) และสเปกตรัมคลื่นความถี่วิทยุ (Spectrum of Radio Frequency)” เนื่องจากเป็นทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่อย่างจำกัด¹ ดังนั้น การจัดการควบคุมดูแลและจัดสรรตำแหน่งที่ตั้งของดาวเทียมในวงโคจรสถิตย์ และสเปกตรัมคลื่นความถี่วิทยุ เพื่อนำไปใช้กับดาวเทียมนับว่าเป็นสิ่งที่จำเป็นและมีความสำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการนำเอาไปใช้ประโยชน์ในด้านการให้บริการสื่อสารผ่านดาวเทียม ด้วยเหตุที่ความต้องการที่จะใช้ประโยชน์จากวงโคจรสถิตย์และสเปกตรัมคลื่นความถี่วิทยุได้เพิ่มมากขึ้นอย่างรวดเร็วไปทั่วโลกจึงได้ก่อให้เกิดสถานการณ์ที่ยากลำบากสำหรับประเทศต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศกำลังพัฒนาในการที่จะพยายามหาตำแหน่งที่ตั้ง (Slot) ของดาวเทียมในวงโคจรสถิตย์ให้เหมาะสมกับที่ประเทศตนเองต้องการ เนื่องจากอุปสรรคต่าง ๆ ที่เกิดจากขั้นตอนของการขอเข้าใช้สิทธิประโยชน์ที่ได้กำหนดขึ้นมาโดยสหภาพโทรคมนาคมระหว่างประเทศ (ITU) ที่ใช้หลักใครมาก่อนได้ก่อน (First come, First served) ซึ่งไม่สอดคล้องกับความเป็นจริงในสังคมโลก กอปรกับยังคงมีความไม่เท่าเทียมกันอยู่ทั้งในความสามารถทางด้านเทคโนโลยี, ความสามารถทางด้านเศรษฐกิจ ฯลฯ จึงทำให้เกิดความได้เปรียบเสียเปรียบกันขึ้นซึ่งก่อให้เกิดปัญหาการเรียกร้องความเป็นธรรมในการเข้าใช้ประโยชน์จากวงโคจรสถิตย์ขึ้น

4.1.1. ปริมาณที่จำกัดของตำแหน่งที่ตั้ง (Slot) ของดาวเทียมในวงโคจรสถิตย์

เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปแล้วว่าวงโคจรสถิตย์เป็นทรัพยากรธรรมชาติที่มีคุณค่า (useful) และมีอยู่จำกัด (limited) แต่สาเหตุแห่งการมีอยู่อย่างจำกัดของวงโคจรสถิตย์จากการนำเอา

¹ Article 44 (2) of ITU Constitution 1992. โปรดดูในภาคผนวก

² “The term “Slot” devolves from the assignment of satellites to specific orbital locations or orbits, in addition to their band of frequency spectrum.” Martin A. Rothblatt, New regulatory Ideas and concepts in space telecommunications, J. of space law vol. 20, NO. 1 1992. .p.P.28.

ไปใช้ประโยชน์ในด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการใช้ประโยชน์ทางการสื่อสารโทรคมนาคม ผ่านดาวเทียมได้มีสาเหตุที่สำคัญ 2 ประการที่เป็นปัจจัยหลัก คือ ก) การแทรกสอดรบกวนกันระหว่างตัวดาวเทียมด้วยกันเอง (physical interference between satellite) และ ข) การแทรกสอดรบกวนกันระหว่างระบบคลื่นความถี่วิทยุ (radio frequency interference between systems) ²

4.1.1.1. การแทรกสอดรบกวนกันระหว่างตัวดาวเทียมด้วยกันเอง

หรืออีกนัยหนึ่งก็คือข้อจำกัดทางกายภาพ (physical limit) ในการใช้ประโยชน์จากวงโคจรสถิตย์ ซึ่งถือได้ว่าเป็นปัจจัยหลักที่สำคัญ ในการกำหนดจำนวนของดาวเทียมสถิตย์ที่จะถูกส่งขึ้นไปโคจรอยู่ในวงโคจรสถิตย์ เพื่อใช้งานในด้านต่างๆ เพราะว่วงแหวนหรือเส้นความยาวทั้งหมดของวงโคจรสถิตย์ (The geostationary Ring หรือ Tude) ยาวประมาณ 150,000 ไมล์ ³ โดยตามหลักทางทฤษฎีของเทคโนโลยีอวกาศในปัจจุบันจะมีตำแหน่งที่ตั้ง (Slot หรือ Position) ของดาวเทียมสถิตย์ทั้งหมดประมาณ 1,800 - 2,000 ตำแหน่ง ⁴ แต่อย่างไรก็ตามจำนวนของตำแหน่งที่ตั้งดาวเทียมที่กล่าวมาแต่ก็ยังคงถูกจำกัดอีกโดยปัจจัยที่สำคัญบางประการ เช่น ดาวเทียมสถิตย์จะต้องถูกนำไปลอยสถิตย์อยู่ในบริเวณที่ต้องการ และจะต้องอยู่ในแนวที่ตรงกับบริเวณที่จะให้บริการหรือครอบคลุมบริเวณที่จะให้บริการ เพราะว่าสัญญาณคลื่นวิทยุที่ส่งและรับระหว่างดาวเทียมและสถานีภาคพื้นดินจะเดินทางเป็นเส้นตรง ⁵ (Straight line) ด้วยเหตุที่โลกของเราเป็นทรงกลม ความโค้ง (curvature) ของโลกที่มีอยู่จึงทำให้พื้นที่บางพื้นที่บนโลกเป็นต้นว่า บริเวณมหาสมุทร หรือบริเวณที่มีคนอาศัยอยู่น้อยมากที่ตำแหน่งที่ตั้งของดาวเทียมในวงโคจรสถิตย์อยู่สูงเหนือขึ้นไปบางตำแหน่งไม่ได้ถูกนำเอามาใช้งานเลยหรือใช้น้อยมาก ⁶ แต่ในบางบริเวณที่มีความต้องการใช้บริการทางด้านอวกาศ (space services) อย่างสูงมากแล้วตำแหน่งที่ตั้ง

² U.N. DOC A/CONF 101 / BP / 7 , p.12 ; and, Kurt Anderson Baca, Property Rights in Outer Space, J of Air Law & Com ; Vol. 58 1993, .p.1073.

³ Clas G. Wihlborg and Per Magmees wijknu, outer space resources in efficient and equitable use : New frontiers for old principles, the journal of law and Economics ; vol. 21 1978, p. 26.

⁴ U.N. DOC A / CONF. 101 / BP / 7, p. 12 ; Kim G. Gibbons, orbital saturation : The necessity for international regulation of geosynchronous orbits, cal western International law Journal, vol. 9 1979, p. 147.

⁵ Ibid., Kim G. Gibbons, p. 147 and Harvey levin, The political Economy of orbit Spectrum Learning, Michgan Yearbook of International legal rtudies, 1984, p. 43.

⁶ Ibid., Harvey levin p. 43.

ของดาวเทียมจะมีการเข้าใช้หรือแย่งชิงตำแหน่ง (Slot) ที่ตั้งของดาวเทียมอย่างมากมายของบรรดาประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก แต่ในความเป็นจริงแล้วเทคโนโลยีในปัจจุบันนี้ดาวเทียมสถิติสามารถที่จะใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถที่จะรักษาตำแหน่งที่ตั้งของตนเองให้อยู่ภายใน ± 0.1 องศาของเส้นแวง (longitude) โดยดาวเทียมแต่ละดวงควรมีระยะห่างกันอย่างน้อย 2 องศา⁷ หรือห่างกันประมาณ 886 ไมล์⁸ ซึ่งจะมีดาวเทียมอยู่ในวงโคจรสถิติได้ประมาณ 180 ดวง⁹ เพื่อป้องกันการแทรกสอดรบกวนกันของคลื่นสัญญาณวิทยุและอันตรายที่เกิดจากการชนกัน (collision) ของดาวเทียมสถิติ ถ้าหากมีดาวเทียมสถิติมากกว่าหนึ่งดวงขึ้นไปอยู่ในตำแหน่งเดียวกันหรือใกล้เคียงกันมากเกินไป อันตรายที่เกิดจากการชนกันก็จะเกิดขึ้นได้ โดยขึ้นอยู่กับขนาดของตัวดาวเทียมสถิติของตนเอง¹⁰

4.1.1.2. การแทรกสอดรบกวนกันระหว่างระบบคลื่นความถี่วิทยุ

ซึ่งถือว่าเป็นข้อจำกัดเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์จากสเปกตรัมคลื่นความถี่วิทยุ (The electromagnetic spectrum limitation) ข้อจำกัดนี้เกิดได้จาก 2 กรณี คือ เกิดจากข้อจำกัดทางสภาพธรรมชาติ (The Natural limitation) ของคลื่นสัญญาณวิทยุและจากข้อจำกัดที่เกิดจากการกระทำของมนุษย์ (The man-made limitation)¹¹

⁷ Lawrence Schnapf, *Explorations in Space law : Examination of the legal issues raised by geostationary, remotes sensing, and direct broadcasting satellite*, Note ; New York law school law Review ; vol. 29 1985, p 697 ; Milton L. Smith, *the orbit / spectrum Resource and the technology of satellite telecommunications : an overview*, Rutgers Computer & technology law Journal ; vol. 12 1987, p. 288 and A.E. Gotlieb, *the impact of technology on the development of contemporary International law*, Recueil Des Cours ; vol. I 1981 (170) ; p. 236 - 237 ; Michael S. Straubel, *telecommunication satellites and Market Forces : How Should the Geostationary orbit be regulated by F.C.C. ?*, N.C.J. Int'l L. & Com. Reg ; Vol. 17 1992, p. 207.

⁸ Siegfried Wiessner, *the Public order of the geostationary orbit : blueprints for the future*, the Yale journal of world public order, vol. 9 NO. 2 spring 1983, p. 225.

⁹ Kim G. Gibbons, *orbital saturation ; the necessity for international Regulation of geosynchronous orbits*, Cal western Inter'l J. Vol. 9, 1979, p. 147 ; and Carl Q. Christol, *the geostationary orbital position as a natural resource of the space environment*, Netherlands Inter' L Rev., Vol. 26 1979, p. 5.

¹⁰ U.N. DOC A / CONF. 101 / BP / 7. p. 12.

¹¹ Ibid., U.N. DOC. p. 14.

ข้อจำกัดทางสภาพธรรมชาติของสเปกตรัมคลื่นสัญญาณวิทยุจะรวมถึงการลดทอนกำลังของสัญญาณ (attenuation) ที่เกิดจากกลุ่มก๊าซไอน้ำ (Water vapor) ต่าง ๆ ในชั้นบรรยากาศ และที่เกิดจากพายุฝนและกลุ่มเมฆ¹² เช่น คลื่นวิทยุความถี่ต่ำ (LF) สามารถส่งสัญญาณวิทยุไปได้ไม่ไกลมากนัก ส่วนคลื่นวิทยุความถี่สูง (HF) และความถี่สูงมาก (VHF) หรือเรียกว่าคลื่นสั้น (Short waves) มักจะถูกใช้สำหรับการติดต่อสื่อสารหรือแพร่สัญญาณภาพกระจายเสียงในพื้นที่ที่อยู่ห่างไกลออกไป นับแต่ได้มีการสะท้อนกลับของคลื่นวิทยุความถี่สูงมาก (VHF) และความถี่ที่ต่ำกว่าลงมาในชั้นบรรยากาศของโลกที่เรียกว่าชั้น Ionosphere¹³ รวมทั้งผลกระทบที่เกิดจากเสียงที่มีอยู่ในชั้นบรรยากาศของโลกชั้นสูงมีผลทำให้คลื่นวิทยุที่ก่อกำเนิดแล้ว (คลื่นวิทยุความถี่ต่ำถึงคลื่นวิทยุความถี่สูงมาก) ไม่สามารถนำไปใช้งานกับดาวเทียมสถิตย์ได้ และอีกเหตุผลหนึ่งก็คือ คลื่นวิทยุความถี่ต่ำถึงความถี่สูงมากต้องการงานสายอากาศ (Antenna) ที่มีขนาดใหญ่มา ๆ ซึ่งเป็นการยากมากที่จะนำไปติดตั้งกับดาวเทียมเพื่อนำมาใช้ งาน สำหรับย่านความถี่ที่ใช้กับการสื่อสารผ่านดาวเทียมสามารถแบ่งเป็นย่านความถี่ (Band) ได้ดังนี้ คือ ;

- 1) C-Band ความถี่ 6/4 GHz
- 2) X-Band ความถี่ 8/7 GHz
- 3) Ku-Band ความถี่ 14/11 GHz
- 4) K-Band ความถี่ 30/20 GHz
- 5) Ka-Band ความถี่ 44/20 GHz¹⁴

แต่อย่างไรก็ตามคลื่นวิทยุความถี่ที่สูงยิ่งขึ้นเหล่านี้ก็จะได้รับผลกระทบอย่างมากจากการลดทอนกำลังของสัญญาณอันเนื่องมาจากผลกระทบที่เกิดจากฝน (Raining Condition) และผลกระทบอื่นจากชั้นบรรยากาศโลก¹⁵

ข้อจำกัดที่เกิดจากการกระทำของมนุษย์จะเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้เกิดการแทรกสอดรบกวนกันของคลื่นสัญญาณระหว่างระบบดาวเทียมสื่อสารกับการใช้ประโยชน์อื่น ๆ ของสเปกตรัมคลื่นความถี่วิทยุ และการแทรกสอดรบกวนกันของคลื่นสัญญาณระหว่างระบบดาวเทียมด้วยกัน

¹² Ibid

¹³ Gyula Gal, "Space Law, p. 77 - 78.

¹⁴ บริษัทสามารตเทเลคอม จำกัด, "เปิดโลกทัศน์สู่การสื่อสารผ่านดาวเทียม", หน้า 62

¹⁵ U.N. DOC. A / CONF. 101 / BP / 7 p. 14.

เอง¹⁶ เพราะว่าคลื่นสัญญาณวิทยุที่ถูกใช้โดยดาวเทียมสถิติจะเป็นตัวที่จำกัดระดับหรือองศา (degree) ของความใกล้ชิดกันระหว่างตัวดาวเทียมที่ลอยอยู่ในวงโคจร โดยอยู่บนพื้นฐานความเป็นจริงที่ว่าคลื่นสัญญาณวิทยุจะก่อให้เกิดการแทรกสอดรบกวนกัน (Interference) เมื่อบริเวณที่ส่งและรับสัญญาณคลื่นวิทยุได้ซ้อนทับกัน (Overlap) และคลื่นสัญญาณที่ใช้ใกล้ชิดกันมากเกินไป การเกิดสัญญาณแทรกสอดรบกวนกันของคลื่นสัญญาณวิทยุ นั้น ไม่สามารถที่จะกำจัดไปได้หมด¹⁷ แต่สามารถลดหรือออกแบบระบบการทำงานของดาวเทียมสถิติให้มีความเหมาะสมซึ่งจะช่วยแก้ไขปัญหาการเกิดสัญญาณแทรกสอดรบกวนกันของคลื่นวิทยุได้โดยความสามารถของการใช้ประโยชน์จากวงโคจรสถิติจะสามารถเพิ่มขึ้นอย่างมากมาขโดยการที่จะลดลำสัญญาณ (Beam) คลื่นวิทยุที่ส่งจากดาวเทียมมายังสถานีบนพื้นโลก และลดความต้องการที่จะขยายพื้นที่บริการ (Service area) ออกไปมากเกินไป รวมทั้งลดความกว้างของแถบคลื่นวิทยุ (Bandwidth) ด้วยเพื่อหลีกเลี่ยงการแทรกสอดรบกวนกันของคลื่นวิทยุ¹⁸ ข้อจำกัดที่เกี่ยวกับการใช้ประโยชน์จากคลื่นสัญญาณวิทยุจะเป็นตัวกำหนดจำนวนของตำแหน่งที่ตั้ง (Slot) ของดาวเทียมในวงโคจรสถิติ เพราะว่าจะต้องถูกกำหนดโดยระยะความห่างกันระหว่างดาวเทียมเพื่อความจำเป็นในการหลีกเลี่ยงการแทรกสอดรบกวนกันของคลื่นวิทยุ และการส่งคลื่นวิทยุกลับกัน (Jamming) ในการติดต่อสื่อสารระหว่างกันตามที่ได้กำหนดคลื่นสัญญาณเอาไว้¹⁹

¹⁶ Ibid., p. 14.

¹⁷ "Interference: The effect of unwanted energy due to one or a combination of emissions, radiations, or inductions upon reception in a radiocommunication system, manifested by any performance degradation, misinterpretation, or loss of information which could be extracted in the absence of such unwanted energy และการแทรกสอดรบกวนกันที่ดาวเทียมต้องระวังอย่างมากคือ Harmful Interference: Interference which endangers the functioning of a radionavigation service or of other safety services or seriously degrades, obstructs, or repeatedly interrupts a radiocommunication service operating in accordance with these Regulations." see: ITU Radio Regulations 1994.

¹⁷ Ibid., p. 15.

¹⁸ Ibid., p. 15 ; Kim G. Gibbons, orbital saturation ; the necessity for international regulation of geostationary orbits, Cal western Int IL J, vol. 9 1979, p. 147 and, Harvey Levin the political Economy of orbit spectrum leasing, Michigan yearbook of Inter^l L studies, 1984 p. 43.

¹⁹ Clas. G. Wihlborg and Per magouns Wijkman, Outer Space Resources in efficient and equitable use : New frontiers for old principles, the . J. of law and Economics, vol. 21 1978p.28.

ดังนั้น จะเห็นได้ว่าย่านความถี่ของคลื่นสัญญาณวิทยุที่ใช้สำหรับการสื่อสารผ่านดาวเทียม หรือสเปกตรัมของคลื่นสัญญาณวิทยุ (The Radio frequency spectrum) เป็นทรัพยากรธรรมชาติที่มีจำกัด และแม้ว่าคลื่นวิทยุจะไม่เหมือนกับทรัพยากรธรรมชาติชนิดอื่นก็ตามที่ไม่เคยถูกใช้ให้หมดไปได้ (เช่นเดียวกับตำแหน่งที่ตั้งของดาวเทียม) แต่อย่างไรก็ตามเนื่องจากคลื่นวิทยุมีจำกัดแต่ความต้องการใช้สเปกตรัมคลื่นวิทยุอย่างมากมายจึงจำเป็นต้องมีการแบ่งปันความถี่คลื่นวิทยุออกไปเพื่อรองรับกับบริการต่าง ๆ เพื่อหลีกเลี่ยงอันตรายที่เกิดจากการแทรกสอดรบกวนกันระหว่างสัญญาณคลื่นวิทยุ (harmful interference)²⁰ โดยเฉพาะอย่างยิ่งส่วนที่จำกัดของสเปกตรัมคลื่นวิทยุที่จะนำมาใช้สำหรับการให้บริการของดาวเทียมสถิติ จะต้องมีการพิจารณาทั้งในด้านเทคนิคและทางด้านเศรษฐกิจด้วย จึงต้องมีการใช้งานให้ได้ประโยชน์สูงสุด เช่น ในระบบดาวเทียมสื่อสารมักจะใช้งานที่ย่านความถี่ 1 ถึง 10 Ghz หรือใช้งานที่ย่านความถี่ C Band ซึ่งดาวเทียมในปัจจุบันส่วนใหญ่ใช้ความถี่ในย่านนี้เป็นหลัก อย่างไรก็ตามปริมาณความต้องการใช้งานระบบดาวเทียมมีเพิ่มมากขึ้นอย่างมากมาย พร้อมทั้งเทคโนโลยีทางการสื่อสารก็ได้พัฒนาไปอย่างต่อเนื่อง จนทำให้ต้องมีการนำเอาย่านความถี่สูงขึ้นมาพัฒนาเพื่อใช้งานเพิ่มขึ้น²¹

จากข้อพิจารณาที่เกี่ยวกับปริมาณที่จำกัดของตำแหน่งที่ตั้ง (Slot) ของดาวเทียมในวงโคจรสถิติที่เกิดจากปัจจัยหลัก 2 ประการที่กล่าวมาแล้ว ทำให้บางประเทศมีความต้องการที่จะให้มีการคุ้มครองผู้ที่เข้ามาใช้ประโยชน์ในภายหลัง บางประเทศต้องการที่จะให้คงไว้ซึ่งความคล่องตัว (flexibility) ในการเข้าใช้ประโยชน์และบางประเทศหรือหน่วยงานระหว่างประเทศได้พิจารณาเห็นว่าการร่วมมือกัน (cooperation) และความเอื้ออาทรต่อกัน (accommodation) ในการเข้าใช้ประโยชน์จากวงโคจรสถิติเป็นวิธีการที่สามารถช่วยแก้ไขปัญหาคอขวดที่เกิดขึ้นได้ในการประชุมเพื่อที่จะสร้างแผนงาน ในระยะยาวสำหรับการจัดสรรตำแหน่งที่ตั้งของดาวเทียมในวงโคจรสถิติที่เป็นที่ยอมรับกันทั่วโลก²² รวมทั้ง ได้เรียกร้องให้มีการใช้ประโยชน์จากวงโคจรสถิติอย่างประหยัด และมีประสิทธิภาพสูงสุด เพราะว่าเมื่อมีความต้องการใช้บริการด้าน

²⁰ Subrata K. Sarkar, "Geostationary Orbital positions for space station, p. 450

²¹ Simon Forge, the radio spectrum and organization of the future, telecommunication policy, vol. 20 NO. 1 1996, p. 53 - 75 และวิชณี อินทุโส, "การสื่อสารดาวเทียม", (กรุงเทพฯ : ห.จ.ก. สำนักพิมพ์ฟิลลิปส์เซ็นเตอร์ : 2538), p. 2.

²² Stephe E. Doyle, Space law and the geostationary orbit : the ITU's WARC-ORB 85 - 88 concluded, Journal of Space law ; vol. 17 NO. 1 1989, p. 15.

อวกาศมากขึ้นเท่าไรตำแหน่งที่ตั้งของดาวเทียมในวงโคจรก็ลดน้อยลง นับตั้งแต่ในช่วงระยะเวลาเริ่มแรกที่ได้มีการส่งดาวเทียมไปโคจรอยู่ในวงโคจรสถิตย์เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบัน การใช้ประโยชน์จากวงโคจรสถิตย์ดูเหมือนว่าจะถูกผูกขาดโดยประเทศที่พัฒนาแล้วที่เป็นมหาอำนาจทางด้านกิจการอวกาศ จึงเป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดปัญหาการเมืองระหว่างประเทศในการเรียกร้องอธิปไตย (sovereignty) ที่มีต่อตำแหน่งที่ตั้ง (Slot) ของดาวเทียมในวงโคจรสถิตย์ของประเทศกำลังพัฒนาที่อยู่บริเวณเขตเส้นศูนย์สูตร สาเหตุของการเกิดปัญหานี้มาจากความไม่พอใจที่ประเทศมหาอำนาจทางด้านกิจการอวกาศได้ดำเนินการใช้ประโยชน์แบบมือใครยาวสาวได้สาวเอา โดยดูเหมือนว่าจะไม่มีการเผื่อแผ่ให้กับผู้อื่นเลย และหรือหากมีการเผื่อแผ่ก็จะเป็นการให้โดยหวังผลประโยชน์ตอบแทนมากกว่า นอกจากนี้ด้วยความกลัวที่ว่าตำแหน่งที่ตั้งของดาวเทียมในวงโคจรสถิตย์ที่มีอยู่อย่างจำกัดจะหมดไปหากว่าเมื่อถึงวันที่ตนเองสามารถที่จะเข้าใช้ประโยชน์จากอวกาศได้เองแล้วในอนาคต เนื่องจากเห็นว่าระบบการควบคุมดูแลจัดการเกี่ยวกับวงโคจรสถิตย์นั้นยังไม่มีประสิทธิภาพและไม่มีความยุติธรรมแก่ทุกประเทศเพียงพอ

4.1.2. ข้อบกพร่องของหลักเกณฑ์หรือแผนงานในการควบคุมดูแลการจัดสรรตำแหน่งที่ตั้งของดาวเทียมในวงโคจรสถิตย์ที่เป็นธรรม

ระบอบสากล (universal system) ที่ใช้ในการจัดสรรตำแหน่งที่ตั้งของดาวเทียมในวงโคจรสถิตย์เพื่อใช้งานในทางด้านการสื่อสารโทรคมนาคม ในปัจจุบันได้ดำเนินการตามหลักเกณฑ์ที่ทาง ITU ได้กำหนดไว้ในข้อบังคับวิทยุระหว่างประเทศ (RRs) ธรรมนูญ (constitution) และอนุสัญญา (convention) ถึงแม้ว่าแผนงานของ ITU เกี่ยวกับการจัดสรรตำแหน่งที่ตั้งของดาวเทียมจะมุ่งหวังเพื่อก่อให้เกิดประโยชน์อย่างเต็มที่กับทุกประเทศในการใช้งานด้านดาวเทียม และด้วยความต้องการอย่างสูงมากสำหรับการใช้งานดาวเทียมสถิตย์ จึงทำให้เห็นได้ว่ามาตรการ (measures) ต่าง ๆ ในการจัดสรรตำแหน่งที่ตั้งของดาวเทียมในวงโคจรสถิตย์ของ ITU ยังมีข้อบกพร่องและไม่เพียงพอ²³ ในการควบคุมดูแล (Regulation) ซึ่งประเทศต่าง ๆ หลายประเทศมีความต้องการที่จะให้สร้างระบอบหรือแผนงานในการจัดสรรเกี่ยวกับตำแหน่งที่ตั้งของดาวเทียมในวงโคจรสถิตย์ขึ้นมาใหม่ให้มีความเป็นธรรม (Justice) และมีประสิทธิภาพ (efficiency)

²³ Kim G. Gibbons, *Orbital Saturation : The necessity for international Regulation of geosynchronous orbits*, California western International law Journal, vol. 9, 1979, p. 152.

4.1.2.1. พัฒนาการของการสร้างกฎเกณฑ์หรือแผนงานในการควบคุมดูแลจัดสรรตำแหน่งที่ตั้งของดาวเทียมในวงโคจรสถิตย์

ในช่วงเริ่มต้นของยุคอวกาศการเข้าใช้ประโยชน์จากบริการด้านอวกาศ(space services) ของประเทศต่าง ๆ สามารถส่งดาวเทียมของตนไปโคจรอยู่ในวงโคจรได้โดยไม่ต้องมีการขออนุญาต (permission) ก่อน รวมทั้งไม่ได้มีการประท้วงอย่างเป็นทางการใด ๆ เกี่ยวกับเรื่องนี้ และด้วยความกว้างใหญ่ไพศาลของห้วงอวกาศได้ทำให้เปรียบเสมือนข้อเสนอ, เชิญชวนให้ประเทศต่าง ๆ เข้าไปสำรวจและใช้ประโยชน์อย่างไม่จำกัดเท่าที่ประเทศเหล่านั้นต้องการและสามารถที่จะกระทำได้ แต่อย่างไรก็ตามได้มีข้อจำกัดในการใช้ประโยชน์จากการบริการด้านอวกาศ ซึ่งเป็นหลักเกณฑ์ระหว่างประเทศที่ใช้ควบคุมดูแล (Regulation) การสื่อสารโทรคมนาคมผ่านดาวเทียม โดยเฉพาะในการจัดสรรตำแหน่งที่ตั้งของดาวเทียมและคลื่นวิทยุคือระบอบหลักไครมาก่อนได้ ก่อน (First-come, First-served regime)²⁴ ได้ถูกนำมาใช้พร้อมกับหลักเกณฑ์เกี่ยวกับเสรีภาพในการสำรวจและใช้ประโยชน์ในห้วงอวกาศ²⁵ ภายใต้หลักไครมาก่อนได้ก่อนนี้ผู้ที่มาทีหลังก็จะไม่ได้สิทธิลำดับก่อน (priority right) ในการใช้ประโยชน์โดยจะต้องเคารพสิทธิของผู้เข้าใช้ประโยชน์ก่อน โดยอยู่บนพื้นฐานของการไม่ก่อให้เกิดการแทรกสอดรบกวนกัน (a non-interference basis) ซึ่งการใช้ประโยชน์จากวงโคจรและคลื่นวิทยุนี้จะจดทะเบียนหรือไม่ก็ได้ เพราะถือว่าใช้ประโยชน์ได้ถูกต้องและถูกกฎหมายทั้งหมด²⁶

เมื่อการให้บริการด้านอวกาศได้เจริญรุดหน้าไปอย่างรวดเร็ว กอปรกับความต้องการใช้ประโยชน์มีเพิ่มมากขึ้น สังคมโลกจึงได้มีการกำหนดหลักเกณฑ์การให้บริการด้านอวกาศขึ้นมาใหม่ โดยตั้งอยู่บนพื้นฐานของการแบ่งปันผลประโยชน์กัน (a shared basis)²⁷ ซึ่งประเทศกำลังพัฒนาทั้งหลาย (เช่น ประเทศจีน, อินเดีย, เกาหลี, แอลจีเรีย) ได้พยายามที่จะเสนอให้มีการเปลี่ยนแปลงหลักเกณฑ์ และแผนการจัดสรรการเข้าใช้ประโยชน์จากตำแหน่งที่ตั้งของดาวเทียมใน

²⁴ Milton L. Smith, "International Regulation of Satellite Communication," p. 57.

²⁵ Stephen Gorove, The geostationary orbit : issues of law and policy, The American Journal of International law, vol. 73, 1979, p. 455.

²⁶ Rita lauria White and Harold M. White, Jr., "The law and Regulation of International Space Communication," p. 114.

²⁷ Milton L. Smith, "International Regulation of satellite Communication," p. 59.

วงโคจรสถิตย์ที่เป็นแบบผูกขาด (monopoly) ที่ใช้หลักไครมาทอนได้ก่อน²⁸ ซึ่งประเทศที่พัฒนาแล้วหรือเป็นมหาอำนาจทางด้านกิจการอวกาศได้นำเอาหลักเกณฑ์นี้มาใช้²⁹ และความพยายามที่จะสร้างระบบควบคุมดูแลการเข้าใช้ประโยชน์ในการให้บริการด้านอวกาศขึ้นมาใหม่ โดยให้เป็นที่ยอมรับกันทั่วโลกในแผนงานการจัดสรรดูแล (worldwide plans)³⁰ รวมทั้งยอมรับถึงสิทธิของประเทศต่าง ๆ ในการเข้าใช้ประโยชน์จากคลื่นวิทยุ และตำแหน่งที่ตั้งของดาวเทียมในวงโคจรสถิตย์อย่างเท่าเทียมกัน และอย่างยุติธรรม ซึ่งแนวความคิดเกี่ยวกับการเข้าใช้ประโยชน์ที่เท่าเทียมกัน (equitable access) นี้ได้นำมาจากข้อมติของสมัชชาใหญ่สหประชาชาติ เลขที่ 1721 (XVI)³¹ และเลขที่ 1802 (XVII) ในระหว่างการประชุม WARC-ST 1971 ได้มีการปรับปรุงแก้ไขข้อบังคับวิทยุระหว่างประเทศ (RRG) ขึ้นใหม่ โดยจัดให้มีขั้นตอนของข้อมูลตีพิมพ์ล่วงหน้าเพิ่มเข้ามา³² เพื่อให้สิทธิแก่ประเทศทั้งหลายในการที่จะแสดงให้เห็นความต้องการในครั้งแรกที่จะใช้ประโยชน์จากตำแหน่งที่ตั้งของดาวเทียมในวงโคจรสถิตย์ รวมทั้งยังคงรักษาระบบขั้นตอนพื้นฐานที่สำคัญอยู่เช่นเดิมที่เกี่ยวกับวิธีการประสานงานและการแจ้งจดทะเบียนไว้ นอกจากนี้ก็ได้มุ่งเน้นที่จะพิจารณาเกี่ยวกับวงโคจรสถิตย์ เนื่องจากความต้องการที่จะใช้ประโยชน์จากตำแหน่งที่ตั้ง (slot) ในวงโคจรสถิตย์มีมากขึ้น ดังนั้น ITU จึงได้ออกข้อมติที่สำคัญเกี่ยวกับการเข้าใช้ประโยชน์จากวงโคจรสถิตย์ คือ Resolution No. spa 2-1³³ ที่ประกาศว่าวงโคจรสถิตย์ (และสเปกตรัมคลื่นวิทยุ) เป็นทรัพยากรธรรมชาติที่มีจำกัดจึงควรที่จะใช้อย่างประหยัดและมีประสิทธิภาพ ถือได้ว่าข้อมตินี้เป็นแม่บทอันแรกที่ได้รับการยอมรับจากทุก

²⁸ A.M. Rutkowski, the 1979 WARC Administrative Radio Conference : The ITU in a changing world, International lawyer ; vol. 13(2) 1979, p. 294-295, and Francis Lyall, "Law & Space telecommunications," p. 387.

²⁹ Ram S. Jakhu, The Evolution of the ITU's regulatory regime governing space radiocommunication services and the geostationary satellite orbit., A.A.S.L., vol. VIII, 1983, p. 398.

³⁰ Milton L. Smith, "International Regulation of Satellite Communication", p. 59.

³¹ Rita Isauria White and Harold M. White, Jr., "the law and Regulation of International Space Communication," p. 119.

³² Ibid., p. 144-145, and Milton L. Smith, "International Regulation of Satellite Communication," p. 61.

³³ Francis lyall, "Law & Space telecommunications," p. 365.

Resolution Spa 2-1 : "recognized spectrum-orbit as natural resources, this linking them ; emphasized efficient and economical use ; stated countries have equal right to use spectrum-orbit resources."

ประเทศทั่วโลกและได้มีการบัญญัติข้อกำหนดนี้ในอนุสัญญาสหภาพโทรคมนาคมระหว่างประเทศ ปี ค.ศ.1973 ในมาตราที่ 33(2) เป็นครั้งแรก ซึ่งข้อกำหนดนี้ได้มีการบัญญัติไว้ในอนุสัญญาฉบับอื่นต่อ ๆ มาเช่นกัน นอกจากนี้หลักเกณฑ์ที่สำคัญอีกประการหนึ่งของข้อนี้ก็คือ ได้มีการกล่าวถึงสิทธิแห่งความเท่าเทียมกัน (Equal Right) ของทุกประเทศในการที่จะเข้าใช้ประโยชน์จากตำแหน่งที่ตั้ง (slot) ของดาวเทียมในวงโคจรสถิตย์ สำหรับการให้บริการสื่อสารโทรคมนาคมผ่านดาวเทียม และการเข้าใช้ประโยชน์นี้ประเทศหรือกลุ่มประเทศต่าง ๆ ที่เข้าใช้ประโยชน์อยู่ไม่ควรที่จะได้รับสิทธิพิเศษดาวเทียมอื่น ๆ ก่อน (any permanent priority) ประเทศอื่นใดที่จะเข้ามาใช้ประโยชน์ในภายหลังรวมทั้งไม่ควรที่จะกระทำการใด ๆ ที่จะก่อให้เกิดอุปสรรคในการเข้าใช้ประโยชน์จากระบบการให้บริการด้านอวกาศของประเทศอื่นด้วย³⁴ จะเห็นได้ว่าข้อนี้ได้ประกาศอย่างชัดเจนที่จะปฏิเสธหลักไครมาก่อนได้ก่อน (First-come, First-served) อย่างไรก็ตามแม้ว่าข้อนี้ จะได้รับการสนับสนุนจากประเทศสมาชิกหลายประเทศก็ตามแต่ก็ไม่มีอำนาจบังคับทางกฎหมาย (legally non-binding force) แต่อย่างไรก็ตาม จะทำให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่ได้กำหนดไว้เมื่อนำไปใช้กับประเทศทั้งหลาย ดังนั้น จึงไม่ได้ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงใด ๆ ต่อระบบของกฎเกณฑ์ระหว่างประเทศที่ใช้ควบคุมดูแล (Regulations) การให้บริการด้านอวกาศ³⁵ ซึ่งสาเหตุอาจจะมาจากในขณะนั้นประเทศมหาอำนาจทางด้านกิจการอวกาศและหรือประเทศที่พัฒนาแล้วทั้งหลายได้เข้าครอบงำ ITU อยู่นั่นเอง กอรปกับทางประเทศที่พัฒนาแล้วคงจะเห็นว่าการใช้หลักไครมาก่อนได้ก่อน ในการควบคุมดูแลการให้บริการด้านอวกาศระหว่างประเทศจะเอื้ออำนวยประโยชน์กับตนเองมากกว่าในทุก ๆ ด้าน และจะทำให้ประเทศตนเองนั้นสามารถที่จะพัฒนาระบบเครือข่ายการสื่อสารผ่านดาวเทียมได้เหนือกว่าชาติอื่น ๆ

หลังจากสงครามโลกครั้งที่ 2 ได้เกิดรัฐเอกราชใหม่ ๆ ขึ้นมาอีกมากมายที่เข้ามาเป็นสมาชิกของ ITU ซึ่งหลังของกลุ่มประเทศกำลังพัฒนาเดิมกับกลุ่มประเทศเอกราชใหม่ (ซึ่งเป็นประเทศกำลังพัฒนาเช่นเดียวกัน) ได้รวมกลุ่มกันเพื่อเพิ่มอำนาจให้กับกลุ่มตนเองในการเข้าต่อรองกับประเทศที่พัฒนาแล้วในเวทีการประชุมของ ITU³⁶ ต่อ ๆ มาจนกระทั่งถึงปัจจุบัน ซึ่งเป็นผลมาจาก Resolution No. Spa 2-1 เพราะว่าประเทศกำลังพัฒนาทั้งหลายต่างกลัวว่าตำแหน่งที่

³⁴ Milton L. Smith, "International Regulation of Satellite Communication," p. 61. and Rita Lauria White and Harold M. White, Jr., "The law and Regulation of International Space Communication," p. 148.

³⁵ Ibid., Milton L. Smith, p. 61. and Rita Lauria White and Harold M. White, Jr., p. 148.

³⁶ Ibid., Milton L. Smith, p. 62.

ตั้งของดาวเทียมในวงโคจรสถิตย์ (รวมถึงสเปกตรัมคลื่นวิทยุ) ที่เหมาะสมกับประเทศตนเองที่สุด อาจจะถูกเข้าครอบครองจับจองและหรือใช้ประโยชน์โดยประเทศที่พัฒนาหมดแล้ว เมื่อถึงเวลาที่ ประเทศของตนเองมีความพร้อมที่จะเข้าใช้ประโยชน์ฯ ในอนาคต ทั้งนี้ในขณะที่เดียวกันกลุ่ม ประเทศที่พัฒนาแล้วก็มีความต้องการที่จะสร้างระบบของตนเองขึ้นมาให้มีประสิทธิภาพเท่าที่จะ สามารถเป็นไปได้ รวมทั้งต้องการที่จะดำเนินการของตนเองไปโดยที่ปราศจากข้อจำกัดใด ๆ จากประเทศอื่น³⁷ จากข้อโต้แย้งกันทั้งสองฝ่ายทำให้ได้มีการพิจารณาปัญหาเกี่ยวกับการเข้าใช้ ประโยชน์จากวงโคจรสถิตย์ และในการประชุมใหญ่ผู้แทนผู้มีอำนาจเดิม ปี ค.ศ. 1973 ซึ่งเป็น การประชุมของ ITU ครั้งแรกที่ได้ทำการพิจารณาและนำเอาหลักการที่เกี่ยวข้องกับวงโคจรสถิตย์ บัญญัติไว้ในอนุสัญญา (ITC 1973) “..... The geostationary satellite orbit is a limited natural resource, to be used efficiently and economically so that others may have equitable access to it.”³⁸ ซึ่งถือได้ว่าเป็นการเริ่มต้นของการเพิ่มอำนาจต่อรองของประเทศกำลังพัฒนาใน ITU ที่ได้ ผลักดันให้มีการนำเอาหลักการใน Resolution No. Spa 2-1 มาบัญญัติในอนุสัญญาฯ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการนำเอาแนวความคิดเกี่ยวกับ “การเข้าใช้ประโยชน์อย่างเท่าเทียมกัน” (The equitable access) มาใช้ ซึ่งจะก่อให้เกิดมีผลบังคับในทางกฎหมายด้วยในฐานะที่เป็นกฎเกณฑ์ใน สนธิสัญญาระหว่างประเทศ³⁹ นอกจากมาตราที่ 33 แล้ว ในมาตราที่ 10 ของอนุสัญญานี้ก็ยังได้ กำหนดถึงสถานะทางกฎหมายของวงโคจรสถิตย์ไว้ด้วย รวมถึงหน้าที่ความรับผิดชอบของหน่วยงาน (IFRB) ที่ดูแลเกี่ยวกับวงโคจรสถิตย์ ที่จะทำการบันทึกเกี่ยวกับตำแหน่งที่ตั้งของดาวเทียมใน วงโคจรสถิตย์ที่ได้รับการจัดสรรให้กับประเทศต่าง ๆ รวมทั้งให้คำแนะนำแก่ประเทศสมาชิก ทั้งหลายในการเข้าใช้ประโยชน์จากวงโคจรฯ เพื่อก่อให้เกิดความเท่าเทียมกันและใช้ประโยชน์ อย่างมีประสิทธิภาพและอย่างประหยัด ทั้งนี้โดยสอดคล้องกับขั้นตอนวิธีการที่ได้กำหนดไว้ใน ข้อบังคับวิทยุระหว่างประเทศ (RRs)⁴⁰

อย่างไรก็ตามแม้ว่าการเข้าใช้ประโยชน์จากวงโคจรสถิตย์ จะมีหลักการควบคุมดูแล อยู่ แต่ในความเป็นจริงกฎเกณฑ์เหล่านั้นก็ไม่ได้ช่วยแก้ไขปัญหาข้อโต้แย้งที่เกิดขึ้นดังจะเห็นได้ จากข้อเรียกร้องของกลุ่มประเทศที่ตั้งอยู่ในเขตเส้นศูนย์สูตร (The Bogota Declaration 1976) ที่

³⁷ Francis Lyall, “law & Space telecommunications”, p. 365.

³⁸ โปรดดูใน Article 33 (2) ของ The International Telecommunication Convention 1973.

³⁹ Milton L. Smith, “International Regulation of Satellite Communication”, p. 62.

⁴⁰ Rita lauria White and Harold M. White, Jr., “The Law and Regulation of International Space Communication,” p. 153.

ได้กล่าวมาแล้วในบทที่ 3 และข้อเรียกร้องของกลุ่มประเทศกำลังพัฒนาที่เป็นกังวลเกี่ยวกับการเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วของเครือข่ายดาวเทียม รวมทั้งปัญหาความขัดแย้งในการประสานงานในการเข้าใช้ประโยชน์จากวงโคจรสถิตย์⁴¹ จนทำให้การประชุม WARC 1979 ต้องนำเอาปัญหาต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับวงโคจรสถิตย์มาพิจารณาอีกครั้ง เพราะว่าการเรียกร้องของกลุ่มประเทศกำลังพัฒนาที่ต้องการจะปกป้องสิทธิของตนในการเข้าใช้ประโยชน์ในตำแหน่งที่ตั้งของดาวเทียมในวงโคจรสถิตย์มีเพิ่มมากขึ้น ซึ่งปัญหาการเรียกร้องนี้เมื่อประเทศที่พัฒนาแล้วได้ทำการพิจารณาแล้วพบว่าตนเองอาจจะต้องเสียผลประโยชน์ของตนเองอย่างมากมา หากได้มีการตกลงแก้ไขแผนการจัดสรรการเข้าใช้ประโยชน์จากวงโคจรสถิตย์ในทันที⁴² และด้วยพลังอำนาจต่อรองในการลงคะแนนเสียงในที่ประชุม ITU ที่มีอยู่น้อยกว่ากลุ่มประเทศที่กำลังพัฒนา แต่จากการที่ประเทศที่พัฒนาแล้วมีประสบการณ์ในทางการเมืองระหว่างประเทศ รวมทั้งมีความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีด้านอวกาศที่เหนือกว่าจึงยังคงไว้ซึ่งอำนาจในการเจรจาต่อรอง และในการประชุมครั้งนี้ที่ประชุมได้ออก Resolution No. 2⁴³ เพื่อที่จะยังคงยืนยันในหลักการ (ของการประชุม WARC 1971 : Resolution Spa 2-1) ที่ว่าผู้ที่มีสิทธิเข้าใช้ประโยชน์ก่อน (The priority of use) จะไม่ได้รับสิทธิถาวร (a permanent right) ในการเข้าใช้ประโยชน์จากตำแหน่งที่ตั้งของดาวเทียมในวงโคจรสถิตย์ รวมทั้งหลักแห่งสิทธิความเท่าเทียมกัน (equal rights) ของทุกประเทศในการเข้าใช้ประโยชน์ทั้งในวงโคจรสถิตย์และสเปกตรัมคลื่นวิทยุ ที่เป็นทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่อย่างจำกัด และ Resolution No. 3⁴⁴ ที่พิจารณาเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์จากวงโคจรสถิตย์ของดาวเทียม รวมทั้งแผนงานในการจัดสรรตำแหน่งที่ตั้งของดาวเทียมในวงโคจรสถิตย์ในการให้บริการด้านอวกาศต่าง ๆ ซึ่งข้อคิดนี้ได้กำหนดให้ต้องมีการจัดประชุม WARC สองครั้งที่พิจารณาปัญหาเกี่ยวกับวงโคจรสถิตย์โดยเฉพาะคือ การประชุม WARC-ORB : on the use of the Geostationary satellite orbit and the planning of the space services utilizing it 1985-1988 และ

⁴¹ Ibid., p. 201.

⁴² Ibid., p. 157. and Francis Lyall, "Law & Space telecommunications," p. 390.

⁴³ Ibid., Rita Lauria White and Harold M. White, Jr., p. 183 and E.D. Ducharme, R.R. Bowen And M.J.R. Irwin, The genesis of the 1985/87 ITU world administrative radio conference on the use of the geostationary satellite orbit and the planning (1) of Space services utilizing it, A.A.S.L., vol. 7 1982, p. 271-272.

⁴⁴ Ibid., The 1985/87 WARC, A.A.S.L. vol. 7 1982, p. 273-274. and Francis Lyall, "Law & Space telecommunications," p. 391 ; Stephen Gorove, the geostationary orbit : issues of law and policy, The American J of Inter'l, vol. 73, 1979, p. 456.

ต้องการให้มีการเปลี่ยนแปลงแผนงานการจัดสรรตำแหน่งที่ตั้ง (slot) ของดาวเทียมในวงโคจร สถิตย์ (และสเปกตรัมคลื่นวิทยุ) จากแผนงานที่ใช้หลักใครมาก่อนได้ก่อน (a first-come, first served or a posteriori planning) มาเป็นแผนงานจัดลำดับก่อน (a priori planning) รวมทั้ง กำหนดวิธีการต่าง ๆ ที่จะช่วยรักษาหรือสร้างความมั่นใจให้กับประเทศต่าง ๆ เพื่อเป็นหลักประกัน (to guarantee in practice) ในการเข้าใช้ประโยชน์อย่างเท่าเทียมกัน (equitable access) ในวงโคจรสถิตย์ และสเปกตรัมคลื่นวิทยุที่จัดสรรให้กับบริการด้านอวกาศต่าง ๆ ⁴⁵

ในระหว่างการประชุม WARC-ORB-1985 ซึ่งเป็นการประชุมพิเศษครั้งแรกที่พิจารณาเกี่ยวกับการเข้าใช้ประโยชน์จากวงโคจรสถิตย์ โดยได้ดำเนินการตามวัตถุประสงค์หลักที่ได้กำหนดไว้และในที่สุดก็ได้ดำเนินการพิจารณาตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด ซึ่งสรุปได้ดังนี้ คือ

1. ในเรื่องของความต้องการให้มีการเปลี่ยนแปลงแผนงานการจัดสรรที่ใช้หลักใครมาก่อนได้ก่อน (a posteriori planning) มาเป็นแผนงานจัดลำดับก่อน (a priori planning) เนื่องจากแผนงานใดแผนงานหนึ่งยังไม่เป็นที่ยอมรับทั้งหมดทั่วไป ด้วยเหตุที่แต่ละฝ่ายก็เห็นว่าแผนงานแต่ละชนิดก็มีลักษณะดีไปแต่อย่างแตกต่างกัน ดังนั้น การที่จะสร้างแผนงานจัดสรรที่เป็นที่ยอมรับโดยทั่วไปในการให้บริการด้านอวกาศ ถือว่าการประนีประนอม (compromise) ระหว่างแผนงานแบบ priori และแบบ posteriori จะนำไปสู่ความสำเร็จในการให้บริการเพื่อนำเอาไปใช้งานโดยเฉพาะอย่างยิ่งในการให้บริการดาวเทียมแบบประจำที่ FSS ที่นำมาใช้ทั้งในการจัดสรรคลื่นวิทยุและตำแหน่งที่ตั้งของดาวเทียมในวงโคจรสถิตย์ ⁴⁶

2. ในขณะที่ตำแหน่งที่ตั้งของดาวเทียมที่มีอยู่และยังไม่ได้รับการจัดสรรก็เป็นที่ยอมรับกันว่าในการที่จะให้บริการในบริเวณใดบริเวณหนึ่งรัฐที่ตั้งอยู่ในบริเวณนั้นจะได้รับสิทธิในการใช้ประโยชน์อย่างน้อยหนึ่งตำแหน่งที่ตั้ง (a slot) ของดาวเทียมในวงโคจรสถิตย์ รวมทั้งคลื่นวิทยุที่เกี่ยวข้องและนำไปใช้รวมกันด้วยกับตำแหน่งที่ได้จัดสรรให้ ซึ่งตำแหน่งที่ตั้งของดาวเทียมที่ถูกต้องเหมาะสมนี้(และคลื่นวิทยุ)จะ ไม่ได้รับการรับประกัน แต่การเข้าไปใช้ประโยชน์ในวงโคจร

⁴⁵ Ibid., Francis Lyall ; p. 391 ; and Ram S. Jakhu, the Evolution of the ITU's regulatory regime governing space Radio communication services and the geostationary satellite orbit, A.A.S.L. vol. VIII 1983, p. 404-405.

⁴⁶ Ibid., Francis Lyall, p. 394.

สถิติและคลื่นวิทยุที่จำเป็นจะเก็บรักษาไว้ให้แต่ละรัฐ ด้วยวิธีนี้จะทำให้รัฐทั้งหลายดูเหมือนว่าจะได้รับการรับรองหรือการประกันในการที่จะเข้าใช้ประโยชน์ในวงโคจรสถิติเมื่อตนเองมีความต้องการที่จะเข้าใช้ประโยชน์ฯ ซึ่งการสงวนตำแหน่งที่ตั้ง (slot) ของดาวเทียมในวงโคจรสถิติของรัฐจะเป็นที่ยอมรับของรัฐต่าง ๆ ในการเข้าใช้ประโยชน์ทั่วไป แต่วิธีการเข้าใช้ประโยชน์แบบนี้จะมีลักษณะที่จำกัดมากวิธีการอื่นหากรัฐมีความต้องการจำนวนตำแหน่งที่ตั้งฯ มาก แต่อย่างไรก็ตามวิธีการนี้จะเป็นจุดต่อระหว่างสิทธิของรัฐที่ได้จากกระบวนการวิธีการเมื่อตนเองมีความต้องการจะใช้ประโยชน์กับสิทธิของรัฐอื่น ๆ ในสิทธิเสรีภาพที่จะใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติในอวกาศ⁴⁷ แบบใครมาก่อนได้ก่อน

3. โดยทั่วไปแล้วมีการยอมรับถึงความจำเป็นในการที่จะต้องมีการพัฒนากระบวนการต่าง ๆ ในการจัดสรรและการประสานงานในระหว่างประเทศ และในส่วนของกระบวนการของหน่วยงานของ ITU ที่ควบคุมดูแลการจัดสรรตำแหน่งที่ตั้งของดาวเทียม ซึ่งเป็นเรื่องทางด้านเทคนิคก็มีความสำคัญอย่างมากสำหรับการพัฒนาในอนาคตเกี่ยวกับวงโคจรสถิติที่กำหนดไว้ในข้อบังคับวิทยุระหว่างประเทศ (RRs)⁴⁸

4. The Multilateral planning meeting (MPMs) ถือได้ว่าเป็นเครื่องมือหรือวิธีการใหม่ที่จะถูกนำมาใช้จัดการเกี่ยวกับปัญหาบางประการหรือพื้นที่พิเศษบางพื้นที่ในการเข้าใช้ประโยชน์จากวงโคจรสถิติ⁴⁹ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องการจัดการปัญหาทางด้านการประสานงาน (coordination) อันเนื่องมาจากอำนาจการต่อรองที่ไม่เท่าเทียมกันที่เกิดมาจากลักษณะของการเจรจาต่อรองสองฝ่าย (bilateral negotiations) ภายใต้กรอบการควบคุมดูแลของ ITU⁵⁰ และ

5. การยอมรับเกี่ยวกับหลักเกณฑ์พิเศษระหว่างประเทศของหน่วยงานหรือองค์การที่ควบคุมดูแลการให้บริการด้านอวกาศทั้งหลาย ซึ่งความสำคัญของระบบ The multi administration เป็นที่ยอมรับในการประชุม WARC-ORB ครั้งแรกเพราะว่าแผนงานของระบบนี้เป็นผลมาจากการประสาน, ประนีประนอมวัตถุประสงค์ทั้งหลายจากหน่วยงานบริหารควบคุมทั้ง

⁴⁷ Ibid.,

⁴⁸ Ibid.,

⁴⁹ Milton L. Smith, "International Regulation of Satellite Communication", p. 95.

⁵⁰ Ibid., p. 96.

หลายที่แตกต่างกัน⁵¹ แม้ว่าจะมีความยากลำบากในการที่จะดำเนินการให้ประสบผลสำเร็จตามที่หวังไว้ แต่วิธีการนี้ถือได้ว่าเป็นความสำคัญอย่างยิ่งสำหรับการพัฒนาเกี่ยวกับการสื่อสารโทรคมนาคมอย่างเป็นระบบ

ซึ่งผลของการประชุม WARC-ORB ครั้งที่ 1 (1985) จะพบว่าเนื่องจากการที่ประเทศที่พัฒนาแล้วกับประเทศกำลังพัฒนาที่เข้าประชุมมีจุดมุ่งหมายหรือวัตถุประสงค์ที่แตกต่างกันจึงทำให้การประชุมครั้งนี้ไม่ประสบความสำเร็จในการที่จะแก้ปัญหาต่าง ๆ หรือดำเนินการให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการประชุมในการเข้าใช้ประโยชน์ในวงโคจรสถิติ แต่อย่างไรก็ตามการประชุม WARC-ORB-85 ก็ได้ให้แนวทางที่สำคัญในการจัดการเกี่ยวกับการสื่อสารผ่านดาวเทียมที่จะเป็นหลักประกันแก่ประเทศต่าง ๆ ในการเข้าใช้ประโยชน์จากวงโคจรสถิติอย่างเท่าเทียมกัน⁵²

และในการประชุม WARC-ORB (1988) ครั้งที่ 2 ทางที่ประชุมโดย the Secretary General ได้กล่าวเปิดประชุมโดยให้แนวทางที่ยังคงเห็นได้ว่าได้มีความพยายามที่จะสร้างหลักเกณฑ์หรือแผนการที่เป็นธรรม เพื่อเป็นหลักประกันแก่สมาชิกทั้งหลายในการเข้าใช้ประโยชน์จากวงโคจรสถิติ⁵³ การประชุม WARC-ORB (1988) ได้ทำการเปลี่ยนแปลงแก้ไขหลักเกณฑ์ต่าง ๆ ในข้อบังคับวิทยุระหว่างประเทศ (RRs) ในเรื่องการเข้าใช้ประโยชน์ในวงโคจรสถิติและสเปกตรัมคลื่นวิทยุเกี่ยวกับกระบวนการประสานงาน และการแจ้งจดทะเบียน รวมทั้งการจดทะเบียนใน The Master Register (มาตรา 11 และ 13)⁵⁴ นอกจากนี้ในการประชุมยังคงมีการดำเนินการที่สำคัญ ๆ อีกหลายประการที่เกี่ยวข้องกับเรื่องของดาวเทียม รวมถึงการดำเนินงานเกี่ยวกับแนวความคิด The Multilateral Planning Meetings (MPMs) ซึ่ง MPMs นี้เป็นส่วนของ

⁵¹ Francis Lyall, "Law & Space telecommunications", p. 395.

⁵² Rita lauria white and Hesold M.White, Jr., "the law and Regulation of International Space law," p. 228.

⁵³ Milton L.Smith, "Interational Regulation of Satellite Communication," p. 118. "This Conference to endeavor to find a balanced solution that would, on the one hand, guarantee to every Member of the Union an orbital location and the associated radio frequency spectrum to meet its satellite communication requirements within a predetermined are, while on the other, not hampering the development of technology aimed at improving spectrum use and the economic viability of satellite networks."

⁵⁴ Francis Lyall, "the Law & Space Telecommunications", p. 410-411.

กระบวนการหรือวิธีการเกี่ยวกับการประสานงานที่ใช้สำหรับการให้บริการประจำที่ผ่านดาวเทียม (Fixed-Satellite Services) ในกรณีที่ประสบกับปัญหาฉุกเฉินมาก ๆ (exceptional cases) และกระบวนการวิธีการธรรมดาไม่สามารถช่วยแก้ไขปัญหาได้⁵⁵ อย่างไรก็ตามวิธีการแบบ MPMs ก็ไม่สามารถที่จะให้หลักประกันได้ว่าจะสามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับการประสานงานได้ผลเป็นแต่เพียงได้ให้ทางเลือกอื่น ๆ กับหน่วยงานหรือประเทศต่าง ๆ ที่มีปัญหาในขั้นตอนที่จะต้องมาเจรจาตกลงกัน ซึ่งถือได้ว่าเป็นหลักเกณฑ์สำคัญที่จะแสดงให้เห็นถึงหลักของสิทธิแห่งความเท่าเทียมกัน และการเข้าใช้ประโยชน์ในทรัพยากรธรรมชาติที่จำกัด (วงโคจรสถิตย์) อย่างเท่าเทียมกัน⁵⁶

4.1.2.2. นโยบายและแผนงานในการจัดสรรตำแหน่งที่ตั้งของดาวเทียมในวงโคจรสถิตย์ในปัจจุบัน

วิธีการจัดการเกี่ยวกับวงโคจรสถิตย์และสเปกตรัมคลื่นวิทยุ ซึ่งเป็นทรัพยากรธรรมชาติมีความจำเป็นอย่างมากในการที่จะสร้างหลักประกันในการที่จะปราศจากการแทรกสอดรบกวนกันของคลื่นสัญญาณ (Interference-free) ในขณะที่ปฏิบัติงานของระบบการสื่อสารโทรคมนาคมผ่านดาวเทียม ซึ่งการจัดการเกี่ยวกับเรื่องนี้ได้ถูกดำเนินการโดยองค์การสหภาพโทรคมนาคมระหว่างประเทศ (ITU)⁵⁷ เมื่อได้พิจารณาจากปัจจัยต่าง ๆ ที่กล่าวมาแล้วข้างต้นที่เป็นข้อจำกัด รวมทั้งมาตราที่ 44 (2) ของ Constitution of ITU ที่ได้กล่าวไว้ว่าวงโคจรสถิตย์และสเปกตรัมคลื่นวิทยุเป็นทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่อย่างจำกัด และควรที่จะนำมาใช้อย่างเหมาะสม, ประหยัดและให้ได้ประโยชน์สูงสุดโดย ให้สอดคล้องกับหลักเกณฑ์ที่ได้กล่าวไว้ในกฎข้อบังคับการวิทยุ(Radio Regulations)⁵⁸ โดยมีจุดมุ่งหมายก็เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของ ITU ตามที่กล่าวไว้ในมาตราที่ 1 (1) และ (2) ของ Constitution of ITU และการที่จะบรรลุตามวัตถุประสงค์ของ ITU ในเรื่องเกี่ยวกับวงโคจรสถิตย์และสเปกตรัมคลื่นวิทยุให้ได้นั้น มาตราที่ 1 (2) ได้กำหนดว่าสหภาพฯ ควรที่จะดำเนินงานตามที่กำหนดไว้ในมาตราที่ 1 (2) (a และ b) ที่ได้บัญญัติไว้ เพื่อส่งเสริมการประสานงานในการจัดสรรคลื่นวิทยุและตำแหน่งที่ตั้งของดาวเทียมใน

⁵⁵ Milton Smith, A New era for the international regulation of satellite communications, A.A.S.L. vol. XIV, 1898 p. 454-455.

⁵⁶ Francis Lyall, "The Law & Space Telecommunication," p. 411-412.

⁵⁷ Milton L. Smith, "International Regulation of Satellite Communication", P. 45.

⁵⁸ โปรดดู Article 44 (2) : Constitution of the International telecommunication union 1992.

วงโคจรสถิตยัให้อย่างได้ผลและเหมาะสม เพื่อที่จะหลีกเลี่ยงการแทรกสอดรบกวนกันของคลื่น สัญญาณวิทยุและพัฒนากการเข้าใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติทั้งสอง⁵⁹

อย่างไรก็ตามวัตถุประสงค์หลักของการสร้างนโยบายและแผนงานในการจัดสรร ตำแหน่งที่ตั้งของดาวเทียมและสเปกตรัมคลื่นวิทยุ (The orbit spectrum allocation plans) ที่มีความ จะมีความสำคัญพื้นฐานที่สำคัญ 5 ประการ ดังนี้คือ :

- 1) แผนงานในการจัดสรรฯ ควรที่จะเป็นที่ยอมรับกันอย่างกว้างขวางในการให้บริการ ทั้งในกลุ่มระดับภูมิภาคทั่วโลก และในกลุ่มผู้ใช้โดยทั่วไป
- 2) แผนงานในการจัดสรรฯ ควรที่จะส่งเสริมประสิทธิภาพทั้งในทางด้านเศรษฐกิจและ ทางด้านเทคนิค เพื่อที่จะให้การบริการด้านต่าง ๆ ได้บรรลุผลสำเร็จตามที่ต้องการ
- 3) แผนงานในการจัดสรรฯ ควรที่จะสอดคล้องกันโดยตรงกับพัฒนาการทางเทคโนโลยี ในปัจจุบัน
- 4) แผนงานในการจัดสรรฯ ควรที่จะยอมรับว่าทุกประเทศทั่วโลกจะได้รับการปฏิบัติ อย่างเท่าเทียมกัน และ
- 5) แผนงานในการจัดสรรฯ ควรที่จะตั้งอยู่บนพื้นฐานของแนวความคิดในความสำเร็กรวมกันของมนุษยชาติ⁶⁰

แต่หากพิจารณาให้ดีแล้วจะพบว่าทาง ITU ก็ได้ตระหนักถึงความจำเป็นในการจัดสรร ตำแหน่งที่ตั้งของดาวเทียมสถิตยั และสเปกตรัมคลื่นวิทยุมาเป็นเวลานานแล้ว นับตั้งแต่ก่อน ยุคอวกาศที่มีการใช้สเปกตรัมคลื่นวิทยุแต่เพียงอย่างเดียวในการติดต่อสื่อสาร ITU ก็ได้สร้างข้อ

⁵⁹ Ibid., Article I (2), (a, b) of ITU Constitution 1992:2. "To this end, the Union shall in particular :

a) effect allocation of bands of the radio-frequency spectrum, the allotment of radio frequencies and registration of radio-frequency assignments and associated orbital positions in the geostationary-satellite orbit in order to avoid harmful interference between radio stations of different countries;

b) coordinate efforts to eliminate harmful interference between radio stations of different countries and to improve the use made of the radio-frequency spectrum and of the geostationary-satellite orbit for radiocommunication services."

⁶⁰ Harvly Levin, the Political Economy of orbit spectrum leasing, Michigan yearbook of International legal studies ; 1984, p. 44.

กำหนดต่าง ๆ สำหรับใช้ควบคุมการสื่อสารโทรคมนาคมระหว่างประเทศซึ่งใช้มาจนทุกวันนี้⁶¹ โดยมีหน่วยงาน IFRB เป็นผู้ดูแล และต่อมาเมื่อเข้าสู่ยุคอวกาศ เมื่อได้มีการนำเอาประโยชน์จากวงโคจรสถิติมาใช้งานในด้านการบริการทางด้านการสื่อสารผ่านดาวเทียมทาง ITU เองได้นำเอาหลักเกณฑ์ที่ใช้กับการจัดสรรสเปกตรัมคลื่นวิทยุมาใช้กับการจัดสรรที่ตั้งของดาวเทียมในวงโคจรสถิติด้วย โดยมีหน่วยงาน IFRB เป็นผู้ดูแลจัดสรรตำแหน่งที่ตั้งของดาวเทียมในวงโคจรสถิติและจัดสรรสเปกตรัมคลื่นวิทยุที่ใช้กับดาวเทียมสถิติด้วย ปัจจุบันได้มีการเปลี่ยนแปลงหน่วยงานที่ดูแลเกี่ยวกับเรื่องนี้จาก IFRB ไปเป็น RRB และ RCB แทน^{*} ซึ่งนับตั้งแต่เริ่มต้นยุคอวกาศมาจนถึงปัจจุบันนั้นนโยบายแผนงานในการจัดสรรตำแหน่งที่ตั้งของดาวเทียมในวงโคจรสถิติและสเปกตรัมคลื่นวิทยุได้มีการปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้เหมาะสมกับสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น แผนงานที่เกี่ยวกับการจัดสรรตำแหน่งที่ตั้งของดาวเทียมสถิติ และสเปกตรัมคลื่นวิทยุที่สำคัญมีอยู่ 2 แผนงาน คือ

ก. แผนงาน First-come, First-served plan or a posteriori planning

(แบบใครมาก่อนได้ก่อน)

ในระบบแผนงานนี้จะให้สิทธิลำดับก่อนหรือบุริมสิทธิ (the priority rights) แก่ผู้ที่ได้เข้าใช้ประโยชน์จากวงโคจรสถิติก่อน โดยการส่งดาวเทียมขึ้นไปโคจรอยู่ในตำแหน่งที่ตั้งในวงโคจรสำเร็จเป็นคนแรกหรือก่อนคนอื่น ๆ ที่จะมาใช้ทีหลัง (latecomers)⁶² ข้อดีของระบบแผนงานที่ใช้หลักใครมาก่อนได้ก่อนนี้ ก็คือ จะช่วยส่งเสริมให้มีการแข่งขันและพัฒนาเทคโนโลยีทางด้านอวกาศในระดับระหว่างประเทศเพิ่มมากขึ้น และสามารถหลีกเลี่ยงการแทรกสอดรบกวนของคลื่นสัญญาณวิทยุได้เป็นอย่างดี ซึ่งแน่นอนประเทศที่พัฒนาแล้วโดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศที่มีเงินทุนสูงและเป็นมหาอำนาจทางด้านการอวกาศชอบที่จะใช้ระบบแผนงานนี้เพราะเอื้ออำนวยประโยชน์ให้กับประเทศตนเองมากที่สุด สำหรับข้อเสียของระบบแผนงานนี้โดยทั่วไปแล้วจะไม่ก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในทางเศรษฐกิจตามที่ต้องการ⁶³ นอกจากนี้ระบบแผนงานนี้ยังได้รับการคัดค้านจากประเทศกำลังพัฒนาทั้งหลาย เนื่องจากการขาดแคลนเงินทุนที่จะนำไปใช้ในการกิจการด้านอวกาศ เพื่อที่จะให้แข่งขันกับประเทศที่พัฒนาแล้วจึงทำให้โอกาสที่จะใช้ประโยชน์

⁶¹ Milton L. Smith, "International Regulation of Satellite Communication", p. 57.

* โปรดดูบทที่ 2

⁶² Harvey Levin, the political Economy of orbit spectrum leasing, Michigan yearbook of International legal studies ; 1984, p. 44-45.

⁶³ Ibid;p. 44-45.

จากดาวเทียมจึงไม่แพร่หลายมากนัก ดังนั้น เราจะพบว่าระบบแผนงานที่ใช้หลักโครมาก่อนได้ ก่อนอาจจะประสบความสำเร็จสูงสุดในการพัฒนาประสิทธิภาพและใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยี แต่ในทางด้านที่จะเอื้ออำนวยประโยชน์ทางด้านเศรษฐกิจ หรือเพื่อวัตถุประสงค์อื่น ๆ แล้วจะถูกละเลย⁶⁴

ข. แผนงาน priori planning (จัดลำดับก่อน)

ระบบแผนงานจัดลำดับก่อนทำให้ตำแหน่งที่ตั้งของดาวเทียมสถิตยในวงโคจร (the orbital slots) ได้ถูกจัดสรรไปสู่อุปประเทศต่าง ๆ ทุกประเทศทั่วโลก โดยจะมีช่วงระยะเวลาในการที่จะให้ใช้สิทธิเพื่อที่จะเข้าใช้ประโยชน์จากตำแหน่งที่ตั้งดาวเทียมในวงโคจรสถิตยในอนาคคได้ ด้วย⁶⁵ และระบบแผนงานนี้ได้ทำให้วัตถุประสงค์ของการเข้าใช้ประโยชน์อย่างเท่าเทียมกัน (equitable access) ได้มองเห็นเป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ยังเป็นการสร้างหลักประกันในการเข้าใช้ (guaranteeing access) ประโยชน์จากวงโคจรสถิตยและสเปกตรัมคลื่นวิทยุ รวมทั้งไม่ก่อให้เกิดการแทรกสอดรบกวนกันของคลื่นสัญญาณ (Interference-free) ด้วย นอกจากนี้แผนงานจัดลำดับก่อนอาจจะก่อให้เกิดพื้นที่ว่างในวงโคจรในการที่จะจัดสรรให้กับประเทศที่กำลังพัฒนา เพื่อที่จะใช้ประโยชน์ต่อไปหรือยังอาจจะไม่ได้ใช้ประโยชน์แต่ได้จดทะเบียนจองสิทธิเพื่อที่จะเก็บไว้ใช้ในช่วงระยะเวลาที่ยาวนานพอสมควรจนกว่าตนเองจะสามารถเข้าใช้ประโยชน์เองได้ แต่ในขณะที่เดียวกันตำแหน่งที่ตั้ง (slots) ของดาวเทียมที่ได้จัดสรรไปให้กับประเทศที่พัฒนาแล้ว กลับถูกใช้งานมากเกินไปและไม่เพียงพอ มีแนวโน้มทำให้โครงการอวกาศต่าง ๆ ที่ต้องการจำนวนตำแหน่งที่ตั้งของดาวเทียมในวงโคจรสถิตยต้องลดลงหรือล้มเลิกไป ดังนั้น จะเห็นได้ว่าแผนงานนี้ได้ทำให้เกิดระบบการจัดสรรที่ดีขึ้น และประกอบไปด้วยหลักเกณฑ์พื้นฐานที่สำคัญ 5 ประการ⁶⁶ ของนโยบายและแผนงานในการจัดสรรตำแหน่งที่ตั้งของดาวเทียมและสเปกตรัมคลื่นวิทยุ อย่างไรก็ตามหากพิจารณาให้ดีแล้วก็ไม่สามารถที่จะกล่าวได้อย่างเต็มที่ว่าระบบนี้ดีที่สุด เนื่องจากแผนงานนี้ได้รับการคัดค้านจากประเทศที่พัฒนาแล้วหลายประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศสหรัฐอเมริกา เพราะวาระบบแผนงานนี้เป็นแผนงานที่ไม่ยืดหยุ่น⁶⁷ เท่ากับแผนงานอื่น

⁶⁴ Ibid:p. 44-45.

⁶⁵ Ibid:p. 45.

⁶⁶ Ibid:p. 45-46.

⁶⁷ Kurt Anderson Baca, Property Rights in Outer Space, J. of Air law and Commerce, Vol. 58

แรก และไม่ก่อให้เกิดการพัฒนาทางเทคโนโลยีด้านอวกาศเท่าที่ควรจะเป็น เนื่องมาจากการขาดการแข่งขันกัน ซึ่งระบบแผนงานนี้ได้ถูกนำมาใช้กับดาวเทียมระบบ BSS (Broadcasting-Satellite Service) โดยที่ประชุม WARC-BS ปี ค.ศ. 1977 ได้ประชุมและยอมรับเกี่ยวกับแผนการนี้⁶⁸ และต่อมาในการประชุม WARC ปี ค.ศ. 1979 ได้มีการเรียกร้องให้นำเอาแผนการนี้ไปใช้กับดาวเทียมระบบ FSS (Fixed-satellite service) ด้วย⁶⁹ เนื่องจากดาวเทียมระบบ FSS ในวงโคจรสถิตย์มีความหนาแน่นขึ้นทุกที กอปรกับเสียงของประเทศกำลังพัฒนาที่เป็นสมาชิกของ ITU มีเพิ่มมากขึ้นจึงมีพลังอำนาจที่จะเรียกร้องให้มีการจัดประชุม WARC-ORB ขึ้นในปี ค.ศ. 1985 และ 1988 เพื่อพิจารณาเกี่ยวกับการเข้าใช้ประโยชน์จากวงโคจรสถิตย์ของดาวเทียมรวมทั้งพิจารณานำเอาแผนงานอันใหม่ที่ควบคุมเกี่ยวกับการจัดสรรตำแหน่งที่ตั้งของดาวเทียมในวงโคจรสถิตย์มาใช้งานแทนแผนงานที่ใช้หลักใครมาก่อนได้ก่อน (The First-come, First-served plan)⁷⁰ นั่นก็คือแผนงานจัดลำดับก่อน (priori plan)

4.1.2.3. กระบวนการในการขอเข้าใช้สิทธิประโยชน์ในตำแหน่งที่ตั้งของดาวเทียม

เมื่อพิจารณาถึงประโยชน์ที่มากมายมหาศาลที่จะได้รับจากการเข้าใช้ประโยชน์จากวงโคจรสถิตย์ รวมทั้งเมื่อได้วิเคราะห์ถึงหลัก "เสรีภาพและความเท่าเทียมกันในการเข้าใช้ประโยชน์จากวงโคจรสถิตย์ตามที่ได้บัญญัติไว้ในมาตราที่ 1⁷¹ ของสนธิสัญญาอวกาศ (The Outer Space Treaty) จึงได้ทำให้ประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกตื่นตัวและมีความต้องการที่จะเข้ามาใช้ประโยชน์จากวงโคจรสถิตย์เพิ่มมากขึ้นจึงก่อให้เกิดปัญหาทางการเมืองในระดับระหว่างประเทศเกี่ยวกับการจัด

information order (N 110), *Syr. J. Int'l L. & Com.*, Vol. 8 (322), 1981, p. 356 ; as well as, Stephen E. Doyle, *Regulating the geostationary orbit : ITU's WARC-ORB-85-88*, *J of space law*, vol. 15 NO. 1, 1987, p. 18.

⁶⁸ Carl Q. Christol, "The modern International law of outer space," p. 568-578.

⁶⁹ E.D. Ducharme, R.R. Bowen and M.J.R. Iswin, *The Genesis of the 1985/87 ITU world administrative Radio Conference on the use of the Geostationary-Satellite orbit and the planning (1) of space services utilizing it*, *A.A.S.L.*, vol. 7 : 1982, p. 273.

⁷⁰ Carl Q. Christol, *telecommunications, Outer space, and the new international information order (NIO)*, *Sys. J. Int'l L. & com.*, vol. 8 (322), 1981, p. 354-359 ; and, Rita lauria white and Harold M. white, jr., "The law and Regulation of International Space communication," p. 171-187.

⁷¹ โปรดดู Article I ของ : *The treaty on Principles Governing the Activities of States in the Exploration and use of outer space, including the moon and other Celestial Bodies 1967* ในภาคผนวก.

สรรตำแหน่งที่ตั้งของดาวเทียมของรัฐต่าง ๆ ในปัจจุบัน⁷² ดังนั้น การที่จะสร้างหลักประกันให้แก่บรรดาประเทศต่าง ๆ ในการขอเข้าใช้ประโยชน์จากวงโคจรสถิตย์โดยปราศจากอุปสรรคที่เกิดจากปัจจัยทั้งหลายที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้นนั้นควรที่จะได้รับการจัดการควบคุมดูแล (Regulation) โดยองค์การระหว่างประเทศ นับตั้งแต่ยุคอวกาศ (Space Age) ได้เริ่มต้นมา จนกระทั่งมีการส่งดาวเทียมสถิตย์ดวงแรกขึ้นไปโคจรในวงโคจรสถิตย์ในปี ค.ศ. 1963 ซึ่งต่อมาได้มีการส่งดาวเทียมสถิตย์ขึ้นไปใช้งานอีกหลายร้อยดวง⁷³ รวมทั้งได้มีการนำเอาประโยชน์จากห้วงอวกาศ (outer space) มาใช้งานในด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งทางด้านการสื่อสารโทรคมนาคมผ่านดาวเทียมที่จะต้องใช้งานจากความสัมพันธ์กันระหว่างสเปกตรัมของคลื่นความถี่วิทยุ และตำแหน่งที่ตั้งของดาวเทียมในวงโคจรสถิตย์ให้สอดคล้องกันกับบริเวณที่ต้องการติดต่อสื่อสาร ดังนั้น การที่ทางสหภาพโทรคมนาคมระหว่างประเทศ (ITU) ได้เป็นองค์การที่ดูแลจัดสรรคลื่นความถี่วิทยุให้กับประเทศต่าง ๆ ก่อนที่จะมีการนำเอาระบบการสื่อสารโทรคมนาคมทางอวกาศ (ระบบดาวเทียม) มาใช้งาน และเมื่อเข้าสู่ยุคการสื่อสารผ่านดาวเทียม ITU จึงเป็นองค์การระหว่างประเทศที่เหมาะสมที่สุดในการที่จะเข้ามาดูแลจัดสรรและเป็นผู้ดำเนินการกำหนด รวมทั้งควบคุมกระบวนการปฏิบัติในการขอเข้าใช้ประโยชน์จากตำแหน่งที่ตั้งของดาวเทียมในวงโคจรสถิตย์ของประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก และจากข้อจำกัดต่าง ๆ ในการเข้าใช้ประโยชน์จากวงโคจรสถิตย์ทำให้สังคมโลกควรที่จะได้หาวิธีการในการจัดสรรตำแหน่งที่ตั้งของดาวเทียมให้เป็นธรรม ได้ผลประโยชน์อย่างสูงสุด และอย่างเท่าเทียมกัน

ถึงแม้ว่าในปัจจุบันนี้จะยังไม่มียุทธวิธีที่เป็นสากลเกี่ยวกับการจัดสรรตำแหน่งที่ตั้งของดาวเทียมในวงโคจรสถิตย์แต่เพียงอย่างเดียว⁷⁴ เนื่องมาจากการเข้าใช้ประโยชน์จากตำแหน่งที่ตั้ง (slot) ของดาวเทียมจะต้องสอดคล้องสัมพันธ์กับสเปกตรัมคลื่นวิทยุที่ได้กล่าวมาแล้ว ดังนั้น การที่จะเข้าใช้ประโยชน์จากตำแหน่งที่ตั้งของดาวเทียมในวงโคจรสถิตย์ของประเทศต่าง ๆ จะต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และขั้นตอนของแผนการจัดสรรตำแหน่งที่ตั้งของดาวเทียมในวงโคจร

⁷² Paris Arnopoulos, The International Politics of the orbit-spectrum Issue, *Annals of Air and space law*, vol. 7 1982, p. 215-239.

⁷³ UN. Doc. A/CONF. 101/B P/7, p.17.

⁷⁴ Kim G. Gibbons, Orbital saturation : the necessity for international Regulation of Geosynchronous orbits, *California western International law Journal* ; vol. 9, 1979, p. 152.

สถิติและสเปกตรัมคลื่นวิทยุที่ทาง ITU ได้กำหนดไว้⁷⁵ ดังจะเห็นได้จากมาตราที่ 12.1 (1) ของ Constitution of ITU ได้กล่าวไว้ว่า หน้าที่ของภาคการวิทยุคมนาคม (The Radiocommunication Sector) ก็เพื่อที่จะกระทำการต่าง ๆ ให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของสหภาพฯ ที่กล่าวไว้ในมาตราที่ 1 ของ Constitution ในเรื่องเกี่ยวกับการวิทยุคมนาคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งเพื่อสร้างความมั่นใจในการเข้าใช้ประโยชน์จากสเปกตรัมคลื่นวิทยุ และวงโคจรสถิติของดาวเทียมในการให้บริการต่าง ๆ ทางด้านการวิทยุคมนาคมสื่อสารผ่านดาวเทียมอย่างเท่าเทียมกัน และอย่างประหยัดและมีประสิทธิภาพด้วย โดยจะต้องอยู่ภายใต้เงื่อนไขของมาตราที่ 44 ของ Constitution⁷⁶

ซึ่งมาตราที่ 44 เป็นเงื่อนไขพิเศษ (Special Provisions) ที่จะใช้ควบคุมเกี่ยวกับการเข้าใช้ประโยชน์จากสเปกตรัมคลื่นวิทยุ และวงโคจรสถิติของดาวเทียม โดยเฉพาะอย่างยิ่งมาตราที่ 44 (2)⁷⁷ ได้กำหนดว่าทั้งสเปกตรัมและวงโคจรสถิติเป็นทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด ดังนั้นการที่ประเทศต่าง ๆ จะเข้าใช้ประโยชน์จะต้องใช้อย่างประหยัดและอย่างมีประสิทธิภาพโดยจะต้องดำเนินการให้สอดคล้องกับเงื่อนไขที่ได้กำหนดไว้ใน ข้อบังคับวิทยุระหว่างประเทศ (RRs) ในปัจจุบันหน่วยงานที่ควบคุมและจัดการเกี่ยวกับการเข้าใช้ประโยชน์จากสเปกตรัมคลื่นวิทยุและวงโคจรสถิติของดาวเทียมก็คือ คณะกรรมการกฎข้อบังคับวิทยุ (The Radio Regulation Board-RRB) และสำนักงานการวิทยุคมนาคม(the Radiocommunication Bureau-RCB)ซึ่งเข้ามาแทนคณะกรรมการจดทะเบียนความถี่ระหว่างประเทศ (the International Frequency Registration Board-IFRB)⁷⁸ หน้าที่การทำงานของสองหน่วยงานนี้โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำนักงานการวิทยุคมนาคม (RCB) เกี่ยวกับการจัดสรรสเปกตรัมคลื่นวิทยุและตำแหน่งที่ตั้งของดาวเทียมในวงโคจรสถิติจะต้องดำเนินการไปตามหลักเกณฑ์ที่มีบัญญัติไว้ในมาตราที่ 10 ของข้อบังคับวิทยุระหว่างประเทศ (RRs)⁷⁹ สำหรับหลักเกณฑ์ และขั้นตอนในการขอเข้าใช้สิทธิประโยชน์ที่ได้บัญญัติไว้ในมาตรา

⁷⁵ Stephen E. Doyle, Regulating the Geostationary Orbit : ITU's WARC-ORB-85-88, Journal of Space Law ; vol. 15. NO. 1, 1987, p. 5.

⁷⁶ โปรดดูใน Article 12. I (1) ของ Constitution of the International Telecommunication Union 1992. ในภาคผนวก

⁷⁷ โปรดดู Article 44(2) ของ Constitution of the International telecommunication union 1992 ในภาคผนวก

⁷⁸ Stewart White, Stephen Bate and Timothy Johnson, "Satellite Communications in Europe", p. 67. และโปรดดูในบทที่ 2

⁷⁹ Ibid; p. 77 and ITU Radio Regulations, Geneva 1994 : Article 10.

ที่ 11 และ 13 ของข้อบังคับวิทยุระหว่างประเทศ (RRs) จะเป็นหลักเกณฑ์ในการใช้พิจารณาถึง กระบวนการวิธี (procedures) การประสานงานความถี่สำหรับการให้บริการสื่อสารผ่านดาวเทียม สถิติ⁸⁰ เพราะว่าหากประเทศใดก็ตามที่โครงการจะส่งดาวเทียมสถิติขึ้นสู่วงโคจรจะต้องดำเนินการตามหลักเกณฑ์พื้นฐาน 4 ขั้นตอนเสียก่อน คือ (A) advance publication, (B) co-ordination, (C) notification and (D) registration⁸¹

A. ขั้นตอนข้อมูลตีพิมพ์ล่วงหน้า (Advance Publication)

ประเทศใดก็ตามประสงค์ที่จะใช้ประโยชน์จากการจัดตั้งเครือข่ายในการสื่อสารระบบ ดาวเทียมจะต้องจองตำแหน่งที่ตั้งของดาวเทียมในวงโคจรสถิติล่วงหน้าตามเวลาที่กำหนดไว้ โดยจะต้องกรอกข้อมูล (Information) ตามรายละเอียดที่อยู่ในภาคผนวกที่ 4 (Appendix 4) ของข้อ บังคับวิทยุระหว่างประเทศ (RRs) ข้อมูลส่วนมากจะเป็นข้อมูลทางด้านเทคนิคของระบบดาวเทียม เช่น ลักษณะทั่วไปของเครือข่ายดาวเทียม, วันที่ใช้งาน, เขตที่ให้บริการ, ตำแหน่งที่ตั้งในวงโคจร, ย่านความถี่⁸² ฯลฯ ข้อมูลที่กรอกลงในแบบฟอร์มที่กำหนดจะต้องส่งไปที่สำนักงานการวิทยุ คมนาคม (RCB) และจะต้องส่งไปก่อนโดยมีกำหนดเวลาไม่เกิน 6 ปี และไม่ช้ากว่ากำหนด 2 ปี ก่อนที่จะถึงวันที่กำหนดเริ่มการให้บริการของเครือข่ายดาวเทียม⁸³ เมื่อสำนักงานการวิทยุ คมนาคม (RCB) ได้รับข้อมูลนี้แล้วก็จะทำการพิจารณาตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล เพื่อ ที่จะให้ถูกต้องสอดคล้องกับมาตรฐานทางเทคนิคที่กำหนดไว้ในข้อบังคับวิทยุระหว่างประเทศ (RRs) ซึ่งข้อมูลนี้เราเรียกว่า “ข้อมูลที่ตีพิมพ์ล่วงหน้า” (advance publication) เพราะว่าข้อมูลนี้ เมื่อได้รับมาแล้วถูกต้องสมบูรณ์ทางสำนักงานการวิทยุคมนาคม (RCB) ก็จะนำข้อมูลดังกล่าวลง ตีพิมพ์ใน Weekly Circular ซึ่งเป็นหนังสือเวียนรายสัปดาห์ และจัดส่งให้ประเทศสมาชิกของ สหภาพโทรคมนาคมระหว่างประเทศตรวจสอบต่อไป แต่ถ้าข้อมูลที่ส่งมาไม่สมบูรณ์ทาง สำนักงานการวิทยุคมนาคมสามารถที่จะร้องขอข้อมูลเพิ่มเติมได้อีก⁸⁴ และภายในเวลา 4 เดือน

⁸⁰ Ibid; p. 66-86 และ ธนู เสวตศรีวัลย์, การประสานงานความถี่ดาวเทียม, หนังสือ 4 สิงหาคม วันสื่อสารแห่งชาติ หน้า 145-146.

⁸¹ Ibid;p. 78-79 ; Article 11 of ITU Radio Regulations 1994 and Stephen E. Doyle, Regulating the geostationary orbit : ITU WARC-ORE 85-88, J of space law ; vol. 15. NO. 1, p. 5.

⁸² see:Art 11 of Radio Regulations ,1994, NO.1041-1044

⁸³ Appendix 4 of ITU Radio Regulations 1994 โปรดดูในภาคผนวก

⁸⁴ Article 11 NO. 1042 of ITU Radio Regulations 1994.

⁸⁵ Ibid., Article 11 NO. 1044.

นับจากวันที่ได้มีการตีพิมพ์ข้อมูลลงใน Weekly Circular ประเทศที่เชื่อว่าอาจจะได้รับผลกระทบ โดยเกิดจากการแทรกสอดรบกวนกันของคลื่นสัญญาณ (Interference) กับเครือข่ายการสื่อสารผ่าน ดาวเทียมของคนที่ยังตั้งอยู่ก่อนแล้ว หรือมีแผนการที่จะมีเครือข่ายการสื่อสารผ่านดาวเทียมของตนในอนาคตซึ่งได้จองตำแหน่งไว้กับสำนักงานการวิทยุคมนาคม (RCB) แล้ว โดยได้ทำการคำนวณตามที่กำหนดไว้ในภาคผนวกที่ 29 ของข้อบังคับวิทยุระหว่างประเทศ (RRs) นอกจากนี้ประเทศหรือหน่วยงานที่ได้รับผลกระทบจากความถี่ที่ประสงค์จะเข้าใช้ประโยชน์จากการติดตั้งเครือข่ายการสื่อสารดาวเทียมใหม่จะต้องทำหนังสือแจ้งคัดค้านไปยังประเทศหรือหน่วยงานที่จองตำแหน่งภายหลังเพื่อแจ้งให้ทราบว่าอาจจะมีการแทรกสอดรบกวนคลื่นสัญญาณได้ พร้อมทั้งส่งสำเนาหนังสือที่แจ้งคัดค้านดังกล่าวไปยังสำนักงานการวิทยุคมนาคม (RCB) เพื่อแจ้งให้ทราบด้วย⁸⁵ เพราะจะต้องมีการประสานความถี่เกิดขึ้น และเมื่อประสบกับปัญหานี้ขึ้นมาทั้งสองประเทศหรือสองหน่วยงานต้องพยายามที่จะแก้ปัญหาเหล่านั้นให้ได้⁸⁶ โดยดำเนินการไปตามที่ข้อบังคับวิทยุระหว่างประเทศ (RRs) มาตราที่ 11 (1051)⁸⁷ และ (1052) ที่ได้กำหนดไว้ เช่น เริ่มแรกประเทศหรือหน่วยงานที่ร้องขอเข้าใช้ประโยชน์หลังสุดจะต้องสำรวจถึงความเป็นไปได้ทั้งหมดที่จะสามารถแก้ไขปัญหาดังกล่าว ให้ได้โดยปราศจากการที่จะเข้าไปพิจารณาถึงความเป็นไปได้เกี่ยวกับภารกิจที่จะไปแก้ไขหรือปรับแต่งตำแหน่งของเครือข่ายอื่น ๆ และเมื่อหลังจากที่กระบวนการต่าง ๆ เสร็จสมบูรณ์แล้วประเทศหรือหน่วยงานที่ร้องขอเข้าใช้ประโยชน์หลังสุดก็สามารถที่จะส่งคำร้องไปยังประเทศหรือหน่วยงานที่เครือข่ายการสื่อสารดาวเทียมมีแนวโน้มว่าจะได้รับผลกระทบเพื่อที่จะให้มีการตรวจสอบข้อแก้ไขเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่จะมาผลกระทบต่อระบบของคนซึ่งอาจจะเป็นการแก้ไขปัญหาก็ดีอีกวิธีหนึ่ง สำหรับวัตถุประสงค์หลักของขั้นตอนข้อมูลตีพิมพ์ล่วงหน้า (advance publication procedure) ก็เพื่อก่อให้เกิดความชัดเจนในขั้นตอนเริ่มแรก ของแผนงานที่ระบบต่าง ๆ ที่สำคัญที่ไม่สามารถจัดให้ประสานลงตัวกันได้ โดยใช้วิธีการง่าย ๆ ในการพิจารณา⁸⁸

⁸⁵ Ibid., Article 11 NO. 1047.

⁸⁶ Ibid., Article 11 NO. 1049.

⁸⁷ Ibid., Article 11 NO. 1051.

⁸⁸ E.D. Ducharme, R.R. bowan and M.J.R.Irwin, The Genesis of the 1985/87 ITU world

B. ขั้นตอนการประสานงาน (Co-Ordination)

ขั้นตอนของการประสานงานจะเกิดขึ้นหลังจากขั้นตอนการส่งข้อมูลตีพิมพ์ล่วงหน้า โดยขึ้นอยู่กับรายละเอียดของข้อมูลทางเทคนิค⁸⁹ และมาตรฐานต่างที่บัญญัติไว้ในภาคผนวกที่ 29 ของข้อบังคับวิทยุระหว่างประเทศ (RRs)⁹⁰ ซึ่งสามารถที่จะช่วยแก้ไขปัญหาย่างยากต่าง ๆ ในระหว่างที่มีการประสานงานกันได้ ขั้นตอนนี้เกิดขึ้นก็เพื่อที่จะสร้างความมั่นใจ, ความแน่นอนในการประสานสอดคล้องกันของการให้บริการระบบเครือข่ายสื่อสารดาวเทียม เพราะว่าในระหว่างช่วงระยะเวลาที่ระบบเครือข่ายสื่อสารดาวเทียมสถิติที่ได้ดำเนินการจัดตั้งและให้บริการอยู่ หรือมีแผนงานที่จะดำเนินการของบุคคลในอนาคตโดยได้จองตำแหน่งไว้กับสำนักงานการวิทยุคมนาคม (RCB) อยู่ก่อนแล้วไม่ควรที่จะถูกก่อให้เกิดการแทรกสอดรบกวนกันของคลื่นสัญญาณ ต่อการให้บริการอื่น ๆ และหรือไม่ควรที่เครือข่ายสื่อสารดาวเทียมสถิตินี้เองจะได้รับผลกระทบจากการแทรกสอดรบกวนกันของสัญญาณจากเครือข่ายการสื่อสารดาวเทียมสถิติอื่น ๆ ที่มาทีหลัง ดังนั้น ประเทศหรือหน่วยงานที่เป็นเจ้าของเครือข่ายสื่อสารดาวเทียมที่มาทีหลังควรที่จะต้องได้รับความยินยอมเห็นชอบจากประเทศหรือหน่วยงานที่เป็นเจ้าของข่ายสื่อสารดาวเทียมที่ดำเนินการอยู่ก่อนหรือจองมาก่อน⁹¹ จะเห็นได้ว่าวิธีการประสานงานนี้ (Co-ordination procedure) เป็นขั้นตอนที่สำคัญในการขอใช้สิทธิในวงโคจรสถิติที่ให้สิทธิกับผู้มาก่อน (priority right) และโดยพื้นฐานแล้วขั้นตอนนี้จะเป็นการเจรจาสองฝ่าย (bilateral negotiations) ในระดับระหว่างประเทศของหน่วยงานทั้งหลายที่จะต้องรับผิดชอบต่องานหรือแผนงานที่มีผลกระทบต่อระบบเครือข่ายการสื่อสารผ่านดาวเทียมสถิติระหว่างกัน ซึ่งการเจรจามักจะอาศัยหลักการประนีประนอม (compromise) เป็นหลัก โดยฝ่ายที่เข้าเจรจาดังกล่าว จะต้องมิจิตวิญญาณของการเจรจาประสานงาน (Spirit of Co-ordination) ด้วย ซึ่งจะเห็นได้ว่าวัตถุประสงค์ของขั้นตอนนี้ก็เพื่อที่จะแก้ไขปัญหาดังกล่าว ที่เผชิญอยู่ โดยขึ้นอยู่กับมิตรภาพและความจริงใจ (good faith) ที่มีต่อกันรวมทั้งภาระหน้าที่ทางสังคมระหว่างกันและกัน ทั้ง ๆ ที่ฝ่ายที่เป็นเจ้าของเครือข่ายสื่อสารดาวเทียมที่ดำเนินการอยู่ก่อนไม่ได้มีความรับผิดชอบในทางกฎหมาย (no legal obligation) อยู่เลยในการที่จะต้องมาร่วมมือประสานงานกับฝ่ายที่มาทีหลัง⁹² ความสำเร็จในขั้นตอนการประสานงานนี้จะทำให้ขั้นตอน

⁸⁹ Ibid., p. 270.

⁹⁰ โปรดดูภาคผนวก Appendix 29 of ITU Radio Regulations 1994.

⁹¹ Ibid., Article 11 NO. 1060 และ ธนู เสวตศรีถวิลย์, การประสานงานความถี่ดาวเทียม, 4 สิงหาคม วันสื่อสารแห่งชาติ, พ.ศ. 253 หน้า 147.

⁹² Michael S. Straubel, Telecommunication Satellites and Market Forces : How Should the Geostationary Orbit Be Regulated by the F.C.C. ?, N.C.J. INT'L L. & Com. Reg., vol. 17 1992 ; p. 210.

Notification (การแจ้งให้ทราบ) และขั้นตอน Registration (การจดทะเบียน) มีความสะดวกและง่ายมากขึ้น

C. ขั้นตอนการแจ้งจดทะเบียน (Notification)

ตำแหน่งของที่ตั้งดาวเทียมในวงโคจรสถิตย์ที่สอดคล้องกันกับคลื่นความถี่วิทยุที่ได้รับมาใหม่ ประเทศหรือหน่วยงานที่ได้รับมาและโครงการที่จะเข้าไปใช้ประโยชน์ รวมทั้งโครงการที่จะทำการเปลี่ยนแปลงตำแหน่งที่ตั้งของดาวเทียมและคลื่นความถี่วิทยุที่ได้จดทะเบียนไว้เรียบร้อยแล้ว ทางประเทศหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องแจ้งตำแหน่งของที่ตั้งดาวเทียมและคลื่นความถี่วิทยุไปยังสำนักงานการวิทยุคมนาคม (RCB) ให้ทราบ ถ้าหากโครงการที่จะ (a) ให้การใช้ประโยชน์จากตำแหน่งที่ตั้งดาวเทียมในวงโคจรสถิตย์ และคลื่นความถี่วิทยุได้รับการคุ้มครองป้องกันในระดับระหว่างประเทศที่อาจจะเกิดจากการแทรกสอดรบกวนกันของคลื่นสัญญาณวิทยุ (b) ให้ตำแหน่งที่ตั้งของดาวเทียมและคลื่นความถี่วิทยุที่ได้รับการจัดสรรมาถูกนำไปใช้สำหรับการให้บริการสื่อสารในระดับระหว่างประเทศ (c) ให้ได้รับการยอมรับในระดับระหว่างประเทศสำหรับการเข้าใช้ประโยชน์จากคลื่นความถี่วิทยุ และตำแหน่งที่ตั้งของดาวเทียมโดยจะปราศจากการก่อให้เกิดการแทรกสอดรบกวนกันของคลื่นสัญญาณ⁹³ โดยทั่วไปแล้วเครือข่ายการสื่อสารดาวเทียมจะต้องมีการแจ้งจดทะเบียนให้ทราบ (notification) โดยในหนังสือแจ้งความที่จะมีถึงสำนักงานการวิทยุคมนาคม (RCB) จะต้องมียุทธศาสตร์ที่ได้อธิบายไว้ในภาคผนวก 3 เขียนไว้ด้วย⁹⁴ นอกจากนี้หนังสือแจ้งจดทะเบียน (notice) จะต้องส่งให้กับสำนักงานการวิทยุคมนาคม (RCB) โดยมีกำหนดเวลาก่อนไม่เกิน 3 ปี และไม่ช้ากว่า 3 เดือน ก่อนวันที่ได้มอบหมายจัดสรรตำแหน่งที่ตั้งของดาวเทียมฯ ให้เพื่อที่จะได้นำเอาไปใช้งานต่อไป⁹⁵ เมื่อทางคณะกรรมการกฎข้อบังคับวิทยุ(RRB) ได้รับหนังสือแจ้งจดทะเบียนที่สมบูรณ์ ก็มีหน้าที่ความรับผิดชอบที่จะจัดพิมพ์การแจ้งให้ทราบ (notification) ลงใน The Weekly Circular ภายใน 40 วัน นับตั้งแต่ได้รับหนังสือแจ้งความนี้มาถึง⁹⁶ รวมทั้งมีหน้าที่ความรับผิดชอบในการที่จะตรวจสอบหนังสือการแจ้งจดทะเบียน ทั้งนี้ก็เพื่อความแน่ใจหรือมั่นใจว่าหนังสือที่แจ้งมานี้สอดคล้องกับอนุสัญญาและธรรมเนียมของสหภาพโทรคมนาคม, ตารางการจัดสรรคลื่นความถี่วิทยุ และเงื่อนไขอื่น ๆ ของข้อบังคับวิทยุระหว่างประเทศ

⁹³ Article 13 NO. 1488, 1489, 1490 and 1491 of ITU Radio Regulations 1994

⁹⁴ Ibid., Article 13 NO. 1498.

⁹⁵ Ibid., Article 13 NO. 1496.

⁹⁶ Ibid., Article 13 NO. 1499.

(RRs)⁹⁷ เช่น เงื่อนไขที่เกี่ยวกับการแจ้งความให้ทราบก่อนที่จะมีการประสานงานกัน และเงื่อนไขเกี่ยวกับความเป็นไปได้ที่จะเกิดอันตรายจากการแทรกสอดรบกวนกันของคลื่นสัญญาณเมื่อการประสานงานกันไม่ประสบความสำเร็จ เป็นต้น

ถ้าคณะกรรมการกฎข้อบังคับวิทยุ (RRB) พบว่าการแจ้งความให้ทราบ (notification) ไม่เอื้ออำนวย เพราะว่าไม่สอดคล้องกับอนุสัญญาและธรรมเนียมของสหภาพโทรคมนาคมฯ และเงื่อนไขของข้อบังคับวิทยุระหว่างประเทศ (RRs) แต่ในหนังสือการแจ้งจดทะเบียนนั้นประกอบไปด้วยหลักฐานอ้างอิงพิเศษ (Specific reference) และความจริงได้ปรากฏว่าสถานีที่จะถูกควบคุมนี้ได้ดำเนินการตามเงื่อนไขในข้อบังคับวิทยุระหว่างประเทศ (RRs) เลขที่ 342 แล้ว ซึ่งเป็นหลักฐานเกี่ยวกับการปราศจากการแทรกสอดรบกวนกันของคลื่นสัญญาณ ดังนั้น ตำแหน่งที่ตั้งของดาวเทียมและคลื่นความถี่วิทยุที่ได้รับการจัดสรรให้ก็สามารถที่จะได้ถูกบันทึกลงใน the Master Register โดยจะต้องมีความเข้าใจว่าถ้าหากเกิดการแทรกสอดรบกวนกันของคลื่นสัญญาณวิทยุกับสถานีอื่น ๆ ที่ดำเนินการโดยสอดคล้องกับอนุสัญญาและธรรมเนียมของสหภาพโทรคมนาคมฯ และข้อบังคับวิทยุระหว่างประเทศ (RRs) สถานีที่ได้ใช้ตำแหน่งที่ตั้งของดาวเทียมและคลื่นความถี่วิทยุหลังสุดจะต้องจัดการขจัดปัญหาการแทรกสอดรบกวนกันของคลื่นสัญญาณวิทยุทันที⁹⁸

D. ขั้นตอนการจดทะเบียน (Registration)

เมื่อทางสำนักงานการวิทยุคมนาคม (RCB) ได้ทำการพิจารณาตรวจสอบหนังสือการแจ้งจดทะเบียนแล้วพบว่าสมบูรณ์เป็นที่น่าพอใจ (favourable) โดยสอดคล้องกับอนุสัญญาและธรรมเนียมของสหภาพโทรคมนาคมฯ และเงื่อนไขของข้อบังคับวิทยุระหว่างประเทศ (RRs) รวมทั้งขั้นตอนการประสานงานที่ได้ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในมาตราที่ 11 ของข้อบังคับวิทยุระหว่างประเทศ (RRs) แล้ว ก็จะดำเนินการจดทะเบียนตำแหน่งที่ตั้งของดาวเทียมที่เหมาะสมกับคลื่นความถี่วิทยุลงใน the Master Register ซึ่งในการจดทะเบียนแต่ละครั้งก็จะมีหลักฐานอ้างอิง (a reference) ค่อข้อเท็จจริงที่ว่าคลื่นความถี่วิทยุ และตำแหน่งที่ตั้งของดาวเทียมในวงโคจรสถิติที่ได้รับการจัดสรรจะถูกควบคุมดูแลจัดการให้บริการสอดคล้องกับเงื่อนไขในข้อบังคับวิทยุ

⁹⁷ Ibid; Article 13 NO. 1503 and 1512.

⁹⁸ Ibid; Article 13 NO. 1517, 1518 and 1560.

ระหว่างประเทศ (RRs) เลขที่ 342⁹⁹ (ที่เป็นหลักเกณฑ์พื้นฐานเกี่ยวกับการปราศจากอันตรายที่เกิดขึ้นจากการแทรกสอดรบกวนกันของคลื่นสัญญาณ) เพื่อเป็นหลักประกันขั้นต้นให้กับประเทศหรือหน่วยงานที่ได้รับจัดสรรว่าการแทรกสอดรบกวนกันของคลื่นสัญญาณจะไม่ถูกก่อให้เกิดขึ้นตรงเท่าที่การให้บริการต่าง ๆ ได้ดำเนินการเป็นไปตามข้อบังคับวิทยุระหว่างประเทศ (RRs) อย่างไรก็ตามเมื่อสำนักงานการวิทยุคมนาคม (RCB) ได้ทำการตรวจสอบและพบว่าไม่เป็นที่น่าพอใจ (unfavorable) เกี่ยวกับหนังสือแจ้งความจดทะเบียนของประเทศหรือหน่วยงานต่าง ๆ ที่ส่งมา ทางสำนักงานฯ (RCB) จะส่งหนังสือแจ้งความจดทะเบียนกลับไปยังวิทยุประสงค์เพื่อที่จะให้มีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงในหลักการต่าง ๆ ที่เสนอมาในหนังสือแจ้งความจดทะเบียน และส่งกลับมาให้ทางสำนักงานฯ อีกครั้งเพื่อยืนยันว่าต้องการที่จะจดทะเบียน¹⁰⁰ ถึงแม้ว่าประเทศหรือหน่วยงานนั้น ๆ จะได้ส่งหนังสือแจ้งจดทะเบียนกลับมาก็พร้อมด้วยการแก้ไขเปลี่ยนแปลงที่ยังคงไม่เป็นที่น่าพอใจตามที่บัญญัติไว้ในเลขที่ 1543 ของข้อบังคับวิทยุระหว่างประเทศ (RRs) หนังสือแจ้งจดทะเบียนอาจจะถูกบันทึกลงใน The Master Register ได้โดยอยู่ภายใต้เงื่อนไขดังต่อไปนี้ คือ :

(1) จดทะเบียนไว้ชั่วคราว (provisionally)

ในกรณีนี้ตำแหน่งที่ตั้งดาวเทียมและคลื่นความถี่วิทยุที่ได้เสนอมานี้ครั้งหนึ่งใหม่เพื่อขอจดทะเบียนตามหนังสือแจ้งจดทะเบียนที่ยังไม่เป็นที่น่าพอใจของคณะกรรมการฯ อยู่อีกทางหน่วยงานหรือประเทศที่ยื่นหนังสือแจ้งจดทะเบียนจะร้องขอให้คณะกรรมการฯ จดทะเบียนตำแหน่งที่ตั้งดาวเทียม และคลื่นความถี่วิทยุลงใน the Master Register ชั่วคราวก็ได้ และเมื่อได้ทำการทดลองใช้แล้วและและไม่ได้รับการโต้แย้งคัดค้านเกี่ยวกับอันตรายที่เกิดจากการแทรกสอดรบกวนกันจากประเทศหรือหน่วยงานอื่นๆ และเมื่อสิ้นสุดช่วงระยะเวลา 4 เดือน ตามที่บัญญัติไว้ในข้อบังคับวิทยุระหว่างประเทศ (RRs) เลขที่ 1544 แล้วทางหน่วยงานหรือประเทศที่ยื่นขอจดทะเบียนจะส่งข้อมูลแจ้งความไปยังคณะกรรมการฯ ว่าไม่มีข้อโต้แย้งเกี่ยวกับการแทรกสอดรบกวน

⁹⁹ Ibid; Article 6 NO. 342. "Administration of the members shall not assign to a station any frequency in derogation of either the table of Frequency allocations given in this chapter or the other provisions of these Regulations, except on the express condition that harmful interference shall not be caused to services carried on by stations operating in accordance with the provisions of the convention and of these Regulations"

¹⁰⁰ Ibid; Article 13 NO. 1506 and 1542.

กันของคลื่นสัญญาณ และขอให้คณะกรรมการฯ ได้เปลี่ยนจากการจดทะเบียนชั่วคราวเป็นถาวรแน่นอนต่อไป¹⁰¹

(2) จดทะเบียนไว้ถาวร (definitely)

ในกรณีนี้ถ้าคณะกรรมการฯ จะทำการจดทะเบียนให้กับหน่วยงานหรือประเทศที่ส่งหนังสือแจ้งจดทะเบียน หากว่าได้รับแจ้งว่าตำแหน่งที่ตั้งดาวเทียมและคลื่นความถี่วิทยุที่ได้รับจัดสรรใหม่ ได้ถูกนำไปใช้ร่วมกับดาวเทียมที่ได้รับการจัดสรรตำแหน่งที่ตั้งและคลื่นความถี่วิทยุที่จดทะเบียนไว้เรียบร้อยแล้วและสถานีที่ซึ่งใช้ตำแหน่งที่ตั้งของดาวเทียมและคลื่นความถี่วิทยุที่ยังมีพื้นฐานไม่เป็นที่ยอมรับหรือพบว่าไม่เป็นที่น่าพอใจและใช้อยู่อย่างต่อเนื่องอย่างน้อยที่สุด 4 เดือน โดยไม่ได้รับการคัดค้านใด ๆ เกี่ยวกับการก่อให้เกิดปัญหาการแทรกสอดรบกวนกันของคลื่นสัญญาณที่ได้รับจากหน่วยงานหรือประเทศที่ได้รับการจดทะเบียนตำแหน่งที่ตั้งของดาวเทียมและคลื่นความถี่วิทยุอยู่ก่อนแล้ว¹⁰² อย่างไรก็ตาม ทั้งสองกรณีดังกล่าวมาแล้วจะต้องอยู่ภายใต้เงื่อนไขของข้อบังคับวิทยุระหว่างประเทศ (RRs) เลขที่ 1559¹⁰³ ที่ซึ่งกำหนดเงื่อนไขไว้ว่าสถานีที่ได้รับการจดทะเบียนบันทึกลงใน the Master Register ตามเงื่อนไขของข้อบังคับวิทยุระหว่างประเทศ (RRs) เลขที่ 1544 สถานีนั้นจะต้องหยุดและขจัดการกระทำใดที่เป็นการแทรกสอดรบกวนกันของคลื่นสัญญาณทันที (on a non-interference basis) เมื่อได้รับหนังสือร้องเรียนเกี่ยวกับอันตรายที่เกิดจากการแทรกสอดรบกวนกันของสัญญาณคลื่นวิทยุที่เกิดจากสถานีนั้น

ดังนั้นเป็นที่ชัดเจนว่าเงื่อนไขใดๆก็ตามที่ได้ระงับเอาไว้เพื่อที่จะใช้จัดอุปสรรคต่าง ๆ ที่ไม่จำเป็นต่อการที่จะเข้าใช้ประโยชน์จากตำแหน่งที่ตั้งของดาวเทียมและสเปกตรัมคลื่นวิทยุ โดยหน่วยงานหรือประเทศต่าง ๆ ที่ได้จดทะเบียนไว้แล้วซึ่งตำแหน่งที่ตั้งของดาวเทียมและคลื่นความถี่วิทยุว่าจะสามารถถูกใช้ได้หรือไม่นั้น สิ่งนี้เองเป็นสิ่งสำคัญที่จะก่อให้เกิดปัญหาทางการเมืองที่เปราะบางขึ้นหรือไม่ก็ด้วยเหตุผลจากความแตกต่างในพัฒนาการทางเทคโนโลยีทางด้านอวกาศของประเทศต่าง ๆ¹⁰⁴ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มประเทศกำลังพัฒนาเองก็เกรงกลัวว่าถ้ากลุ่ม

¹⁰¹ Ibid; Article 13 NO. 1556.

¹⁰² Ibid; Article 13 NO. 1544 and Glen Q. Robinson, *Regulating International Airwaves : The 1979 WARC*, Virginia Journal of International law, vol. 21 NO. 1, 1980, p. 11.

¹⁰³ Ibid; Article 13 NO. 1559.

¹⁰⁴ Stewart White, Stephen Bate and Timothy Johnson, "Satellite Communications in Europe",

ประเทศคนไม่สามารถที่จะทำการป้องกันตำแหน่งที่ตั้งดาวเทียมของตนเองและคลื่นความถี่ที่ได้รับ การจัดสรรให้ไว้ได้แล้ว จะทำให้ประเทศที่พัฒนาแล้วและมีความสามารถในการเข้าใช้ประโยชน์ จากทรัพยากรธรรมชาติทั้งสองอยู่อย่างต่อเนื่อง อาจจะสามารถกล่าวอ้างประโยชน์ในความเป็น เจ้าของในทรัพยากรทั้งสองนี้ได้ จึงทำให้มีการพิจารณาอย่างต่อเนื่องถึงสิ่งที่ได้รับจากการเข้าใช้ ประโยชน์จากตำแหน่งที่ตั้งดาวเทียมและสเปกตรัมคลื่นวิทยุว่าสิทธิที่ได้มาเป็นสิทธิเช่นไร สามารถที่จะเข้าครอบครอง appropriation ได้หรือไม่

จะเห็นได้ว่านับตั้งแต่ยุคแรกของการให้บริการด้านอวกาศมาจนถึงปัจจุบัน (แม้ว่าการ ประชุม WARC 92 และ WRC 95 จะมุ่งเน้นที่การใช้ประโยชน์จากวงโคจรต่ำ (low-earth orbit) ก็ตาม วงโคจรสถิตย์ก็ยังคงมีความสำคัญอย่างมากต่อการให้บริการด้านอวกาศ (การสื่อสารโทร คมนาคมผ่านดาวเทียม) แต่ในขณะที่เดียวกันหลักเกณฑ์หรือแผนงานในการจัดสรรตำแหน่งที่ตั้ง (slot) ของดาวเทียมในวงโคจรสถิตย์ก็ยังคงไม่มีความชัดเจนแน่นอน เนื่องจากการขาดความจริง ใจในการประสานประโยชน์กันในระดับระหว่างประเทศ จึงทำให้การเข้าใช้ (access to use) ประโยชน์ยังคงไม่ได้ก่อให้เกิดความมั่นใจในหลักประกันแก่ประเทศทั้งหลายโดยเฉพาะประเทศ กำลังพัฒนาที่จะเข้าใช้ประโยชน์ด้วยสิทธิแห่งความเท่าเทียมกันตามเจตนารมณ์ที่ได้พยายามผลักดันมาเป็นเวลาที่ยาวนานดังที่ปรากฏมาแล้วในตอนต้น เพราะว่าการเข้าใช้ประโยชน์ของ ทุกประเทศก็พยายามชิงความได้เปรียบโดยอาศัยช่องโหว่ของกฎเกณฑ์ที่ควบคุมดูแล รวมทั้ง พัฒนาการทางด้านเทคโนโลยีที่เหนือกว่า ดังนั้น ปัญหาการขาดหลักเกณฑ์หรือแผนงานในการ จัดสรรตำแหน่งที่ตั้งของดาวเทียมที่เป็นธรรมนี้มีความสำคัญมากต่อสังคมโลกควรที่จะได้มีการ กำหนดหลักเกณฑ์ และแผนงานที่เป็นที่ยอมรับทั่วไปในระดับระหว่างประเทศที่มีความยุติธรรม พร้อมทั้งมีประสิทธิภาพในการนำไปใช้งานด้วย

4.1.8. ลักษณะและสภาพปัญหาที่เกี่ยวข้องกับสิทธิที่ได้รับจากการขอเข้าใช้ประโยชน์ใน ตำแหน่งที่ตั้งของดาวเทียมในวงโคจรสถิตย์

4.1.8.1. สิทธิที่จะใช้ประโยชน์ (The Right to use)

เมื่อหน่วยงานหรือประเทศต่างๆ ที่ได้แจ้งขอจดทะเบียนตำแหน่งที่ตั้งดาวเทียมในวง โคจรสถิตย์และคลื่นความถี่วิทยุที่ได้รับการจัดสรรกับทางสำนักงานการวิทยุคมนาคม (RCB) และ ได้รับการจดทะเบียนไว้แล้วใน The Master Register โดยทั่วไปแล้วจะยอมรับกันว่าประเทศนั้นมี สิทธิที่จะใช้ประโยชน์ (use) จากตำแหน่งที่ตั้งดาวเทียม และคลื่นวิทยุที่ได้รับการจัดสรร ซึ่งสิทธิ

(Right) ที่ได้รับนี้ไม่อาจจะเทียบเท่ากับกรรมสิทธิเหนือทรัพย์สิน (The possessing title to property right) ใด ๆ ได้ เนื่องจากสิทธิที่ได้รับจากการเข้าใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติทั้งสองนี้ไม่สามารถอ้างความเป็นเจ้าของได้ (ownership)¹⁰⁵ นอกจากนี้สิทธิที่จะใช้ประโยชน์จากตำแหน่งที่ตั้งของดาวเทียมในวงโคจรสถิตย์และคลื่นวิทยุที่ได้รับการจัดสรรยังเป็นเครื่องประกันว่าจะได้รับการป้องกันไม่ให้เกิดอันตรายจากการแทรกสอดของคลื่นสัญญาณ¹⁰⁶ ในขณะที่ประเทศที่ได้รับสิทธิใช้ประโยชน์ในด้านต่าง ๆ อยู่ แต่อย่างไรก็ตามสิทธิที่จะใช้ประโยชน์ (the Right to use) นี้ก็มีข้อจำกัดของตัวเอง คือ การใช้ประโยชน์ควรที่จะสอดคล้องกับคุณสมบัติและลักษณะของงานที่ใช้และให้บริการที่ได้แจ้งและได้จดทะเบียนไว้ใน The Master Register¹⁰⁷ ถ้าหากหน่วยงานหรือประเทศที่ได้รับสิทธิ ประารถนาที่จะเปลี่ยนแปลงคุณสมบัติและลักษณะของตำแหน่งที่ตั้งดาวเทียมในวงโคจรสถิตย์และคลื่นวิทยุที่ได้รับการจัดสรรและจดทะเบียนเรียบร้อยแล้วก็สามารถที่จะกระทำได้ตามหลักเกณฑ์และขั้นตอนในการแจ้งขอจดทะเบียนที่ได้กำหนดไว้สำหรับการจัดสรรขึ้นใหม่ของตำแหน่งที่ตั้งของดาวเทียมและคลื่นวิทยุ¹⁰⁸ แต่ถ้าทางสำนักงานการวิทยุคมนาคม (RCB) ได้รับข้อมูลแจ้งมาว่าสถานี (station) ที่ให้บริการดำเนินการไม่สอดคล้องกับคุณสมบัติหรือลักษณะที่ได้จดทะเบียนไว้ทางสำนักงานฯ จะต้องดำเนินการพิจารณาปรึกษาหารือกับหน่วยงานหรือประเทศที่เกี่ยวข้องและรับผิดชอบเกี่ยวกับเรื่องนี้¹⁰⁹ สำหรับข้อมูลต่างๆที่ทางสำนักงานฯ ได้รับแจ้งนี้มาจากหน้าที่หลักของสำนักงานฯ ที่จะสอดคล้องกับหน่วยงานหรือประเทศที่ได้รับสิทธิ อย่างน้อยที่สุดทุก ๆ สองปี เพื่อที่จะยืนยันว่าตำแหน่งที่ตั้งของดาวเทียมในวงโคจรสถิตย์และคลื่นวิทยุที่ได้รับการจัดสรร ให้ได้ถูกใช้โดยปกติสอดคล้องกับลักษณะและคุณสมบัติที่ได้จดทะเบียนไว้หรือไม่¹¹⁰ หลังจากทีทางสำนักงานฯ ได้ปรึกษากับหน่วยงานหรือประเทศที่เกี่ยวข้องแล้ว ทางสำนักงานฯ อาจจะปฏิเสธหรือทำการเปลี่ยนแปลง และหรือคงไว้ซึ่ง

¹⁰⁵ Milton L. Smith, "International Regulation of satellite Communication," p. 49 ; Henri A. Wassenbergh, "principles of outer space law in hindsight," (The Netherlands : Kluwer Academic Publishers, 1991) p. 33 ; Carl Q. Chistol, The geostationary orbital position as a natural resource of the space environment, Netherlands International law Review, vol 26 1979 ; p. 10 ;and Carl Q. christol, "the modern International law of outer space", (U.S.A. : pergamon press Inc, 1982),p. 548.

¹⁰⁶ Ibid., Milton L. Smith, p. 49.

¹⁰⁷ Ibid., P. 49.

¹⁰⁸ Article 13 NO. 1548 of ITU Radio Regulations 1994 ;

¹⁰⁹ Ibid., Article 13 NO. 1574.

¹¹⁰ Ibid., Article 13 NO. 1569.

คุณสมบัติและลักษณะพื้นฐานที่ได้จดทะเบียนไว้ทั้งหมดแล้วก็ได้¹¹¹ ดังนั้น จะเห็นได้ว่าความรับผิดชอบต่อการใช้ประโยชน์จากตำแหน่งที่ตั้งของดาวเทียมในวงโคจรสถิตย์ และคลื่นวิทยุที่ได้รับการจัดสรรของหน่วยงานหรือประเทศต่าง ๆ จะต้องดำเนินการให้สอดคล้องกับคุณสมบัติและลักษณะที่ได้จดทะเบียนไว้ทั้งนี้โดยขึ้นอยู่กับหลักแห่งความสุจริตหรือความจริงใจ (good faith)¹¹²

นอกจากนี้สิทธิที่ใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติทั้งสองที่ได้รับการจัดสรรและได้จดทะเบียนบันทึกไว้แล้วก็ยังรวมถึงหน้าที่ (Duty) ของประเทศหรือหน่วยงานที่ได้รับสิทธิที่จะแจ้งต่อสำนักงานการวิทยุคมนาคม (RCB) ด้วย ถ้าหากว่าการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาตินั้นได้หยุดว่างวันไปเป็นช่วงเวลาประมาณ 18 เดือน¹¹³ หรือว่าการหยุดใช้ประโยชน์โดยปกติไม่ต่อเนื่องตลอดไป (permanent discontinuance)¹¹⁴ และหากสำนักงานการวิทยุคมนาคม (RCB) ได้รับแจ้งเกี่ยวกับการระงับใช้ประโยชน์หรือพบว่ามีกการระงับใช้ประโยชน์และการระงับใช้ประโยชน์นั้นได้คงมีอยู่ประมาณ 2 ปีมาแล้ว หรือมากกว่านั้น ทางสำนักงานฯ จะได้ทำเครื่องหมาย (Mark) เพื่อที่จะใช้เป็นสัญลักษณ์ยกเลิกสิทธิต่าง ๆ ทั้งหมดที่ได้จดทะเบียนไว้ใน The Master Register เพราะว่าหลังจากนั้นแล้วตำแหน่งที่ตั้งของดาวเทียม และคลื่นวิทยุที่ได้รับการจัดสรรและจดทะเบียนไว้ก็จะถูกยกเลิกโดยปริยายหากมีหน่วยงานหรือประเทศอื่นร้องขอจดทะเบียนเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติทั้งสองก็ทำได้ โดยถือว่าตำแหน่งที่ตั้งของดาวเทียมและคลื่นวิทยุที่มีสัญลักษณ์นี้อยู่จะไม่ได้รับการพิจารณาว่าได้ถูกจดทะเบียนไว้ก่อนแล้วตามขั้นตอนการจดทะเบียน ดังนั้น หน่วยงานหรือประเทศที่ร้องขอจดทะเบียนที่หลังก็ไม่จำเป็นต้องไปพิจารณาเพื่อที่จะร้องขอประสานงาน (coordination) และสิทธิที่จะได้รับการปกป้องจากการแทรกสอดของคลื่นวิทยุจากการใช้ประโยชน์ของตำแหน่งที่ตั้งของดาวเทียม และคลื่นวิทยุจากประเทศหรือหน่วยงานที่ได้รับการจดทะเบียนที่หลังคนก็จะหมดไป¹¹⁵ นอกจากนี้ก่อนที่ตำแหน่งที่ตั้งของดาวเทียม และคลื่นวิทยุที่ได้รับการจัดสรรจะสามารถถูกนำกลับมาใช้ใหม่อีกจะต้องผ่านขั้นตอนการประสานงาน และการแจ้งจดทะเบียนให้เสร็จสมบูรณ์เสียก่อน และหากดำเนินการได้เรียบร้อยแล้ว วันเริ่มต้นใช้งานใหม่ของตำแหน่งที่ตั้งดาวเทียมและคลื่นวิทยุที่ถูกนำกลับมาใช้อีก

¹¹¹ Ibid., Article 13 NO. 1574.

¹¹² Milton L. Smith, "International Regulation of Satellite Communication", p. 49.

¹¹³ Article 13 NO. 1570 of ITU Radio Regulations 1994.

¹¹⁴ Ibid., Article 13 NO. 1573.

¹¹⁵ Ibid; Article 13 NO. 1488, 1489, 1490 and 1491.

จะถูกบันทึกลงใน The Master Register อีกครั้ง¹¹⁶ สำหรับในกรณีของการหยุดใช้ประโยชน์โดยปกติไม่ต่อเนื่องตลอดไป (permanent discontinuance) ของตำแหน่งที่ตั้งของดาวเทียม และคลื่นวิทยุที่ได้รับการจัดสรรและจดทะเบียนแล้วจะทำให้การเข้าจดทะเบียนบันทึกจะถูกยกเลิกหรือถูกลบทิ้งไปจาก The Master Register¹¹⁷

จะเห็นได้ว่าหลักการที่กล่าวมาข้างต้นเป็นบทบัญญัติของข้อบังคับวิทยุระหว่างประเทศ (RRs) ที่ใช้ดำเนินการเกี่ยวกับการพิจารณา, การเปลี่ยนแปลงแก้ไขและการยกเลิก ทั้งหมดใน The Master Register ซึ่งมุ่งเน้นถึงสิทธิ (Right) ของทุก ๆ ประเทศที่ใช้ประโยชน์จากวงโคจรสถิติและสเปกตรัมคลื่นวิทยุ และโดยเฉพาะอย่างยิ่งตำแหน่งที่ตั้งของดาวเทียม และคลื่นวิทยุที่ได้ดำเนินการจดทะเบียนลงใน The Master Register เพื่อที่จะใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติทั้งสองอย่าง ปกติทั่วไป (Regularly) ตามหลักการที่ได้กำหนดไว้

4.1.3.2. สิทธิที่จะนำดาวเทียมดวงใหม่แทนที่ดาวเทียมดวงเก่า

(The Right to replace a Satellite)

ในปัจจุบันความต้องการใช้ประโยชน์จากวงโคจรสถิติมีเพิ่มสูงมากยิ่งขึ้นจนทำให้วงโคจรสถิติหนาแน่นไปด้วยจำนวนดาวเทียมที่ประเทศต่าง ๆ ได้ส่งขึ้นไปโคจรอยู่แล้วในตอนนี้ รวมทั้งที่มีการจองตำแหน่งที่ตั้งของดาวเทียม (orbital slot) ในวงโคจรสถิติล่วงหน้าเพื่อที่จะนำไปใช้ในอนาคตต่อไป จากเหตุการณ์นี้ได้ทำให้ประเทศต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศที่ได้ดำเนินการส่งดาวเทียมขึ้นไปโคจรอยู่ในวงโคจรสถิติอยู่ก่อนแล้วอาจจะเผชิญกับปัญหายุ่งยากในอนาคตได้ในการที่จะให้ได้มาซึ่งตำแหน่งที่ตั้งของดาวเทียมในวงโคจรสถิติที่เหมาะสมกับประเทศตนเอง เพราะว่าอายุการใช้งาน (life span) ของตัวดาวเทียมมีระยะเวลาที่สั้น เมื่อดาวเทียมได้ใช้งานมาจนถึงจุดที่หมดอายุการใช้งาน (unproductive) แล้วก็จะถูกขจัดออกไปจากตำแหน่งที่ตั้งของตัวดาวเทียมในวงโคจรสถิติ ดังนั้น ตำแหน่งที่ตั้งของดาวเทียมในวงโคจรสถิติจึงกลายเป็นตำแหน่งที่ว่างจากการเข้าใช้งาน (unoperational)¹¹⁸ ซึ่งตามหลักแห่งความเท่าเทียมกันและหลักเสรีภาพในการเข้าใช้ประโยชน์จากห้วงอวกาศของทุกประเทศทั่วโลก¹¹⁹ หน่วยงานหรือประเทศต่างๆสามารถที่จะร้องขอเข้าใช้สิทธิประโยชน์จากตำแหน่งที่ตั้งของดาวเทียมใน

¹¹⁶ Article 13 NO. 1572 of ITU Radio Regulations 1994.

¹¹⁷ Ibid; Article 13 NO. 1573.

¹¹⁸ Carl Q. Christol, "The modern International law of outer space", p. 548.

¹¹⁹ Article I of the outer space treaty 1967.

วงโคจรสถิติที่ว่างอยู่ได้เสมอ แต่อย่างไรก็ตามเมื่อได้พิจารณาจากสิทธิที่จะใช้ประโยชน์ (The Right to use) แล้วจะพบว่า การเข้าใช้ประโยชน์จากตำแหน่งที่ตั้งของดาวเทียมในวงโคจรสถิติ และสเปกตรัมของคลื่นวิทยุที่ได้จดทะเบียนไว้ใน The Master Register ไม่ได้จำกัดช่วงระยะเวลาของสิทธิที่จะเข้าใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติทั้งสองนั้น¹²⁰

ดังนั้น ประเทศต่าง ๆ ที่ได้ส่งดาวเทียมไปโคจรใช้งานอยู่ในวงโคจรสถิติอยู่แล้วก็ สามารถที่จะแก้ไขปัญหาที่เกิดจากความเกรงกลัวว่าในอนาคตเมื่อดาวเทียมของคนหมดอายุการใช้งานแล้วจะทำให้ประเทศตนเองต้องสูญเสียตำแหน่งที่ตั้งของดาวเทียมในวงโคจรสถิติที่เหมาะสมกับประเทศของตนไป โดยความสำเร็จในการแก้ไขอย่างง่าย ๆ ก็คือ หน่วยงานหรือประเทศต่าง ๆ นั้นสามารถที่จะอาศัยช่องโหว่ของกฎหมาย โดยมีสิทธิที่จะนำดาวเทียมดวงใหม่มาแทนที่ดาวเทียมดวงเก่า หรือดาวเทียมที่หมดอายุการใช้งาน (a Dead Satellite) ได้ เพียงแต่ดาวเทียมดวงใหม่ควรที่จะต้องมีคุณสมบัติและลักษณะที่เหมือนกับดาวเทียมดวงเก่า¹²¹ เนื่องจากจะไม่ได้ไปก่อให้เกิดผลกระทบกับดาวเทียมสถิติดวงอื่น ๆ ที่อยู่ใกล้เคียงกัน เพราะหากมีการแก้ไขคุณสมบัติและลักษณะพื้นฐานของดาวเทียมดวงใหม่ให้แตกต่างไปจากที่ดาวเทียมดวงเก่าที่เคยได้ถูกกำหนดไว้ อยู่แล้ว ก็อาจจะก่อให้เกิดการแทรกสอดของคลื่นสัญญาณวิทยุขึ้นได้ ซึ่งจะไปกระทบต่อสิทธิที่จะได้รับการปกป้องคุ้มครองในระดับระหว่างประเทศ (The International Protection) ของหน่วยงานหรือประเทศอื่น ๆ ที่เป็นเจ้าของดาวเทียมที่ได้รับผลกระทบ ตามหลักเกณฑ์ที่บัญญัติไว้ในข้อบังคับวิทยุระหว่างประเทศ (RRs), อนุสัญญา และธรรมเนียมของสหภาพโทรคมนาคมระหว่างประเทศ

นอกจากนี้ตามหลักเกณฑ์ของข้อบังคับวิทยุระหว่างประเทศ (RRs) มาตราที่ 13 เลขที่ 1548¹²² ได้กำหนดไว้ว่าหากได้มีการเปลี่ยนแปลงคุณลักษณะพื้นฐานของตำแหน่งที่ตั้งของดาวเทียม และคลื่นวิทยุแล้วทางหน่วยงานหรือประเทศที่ต้องการเปลี่ยนแปลงจะต้องแจ้งข้อมูลไปยังสำนักงานการวิทยุคมนาคม (RCB) เพื่อทำการตรวจสอบตามหลักเกณฑ์ที่ได้กำหนดไว้ แต่ด้วยการเปลี่ยนแปลงนั้น

- เป็นเพียงชื่อของสถานี (Station) หรือชื่อของบริเวณ (Locality) ที่สถานีติดตั้งอยู่ หรือ

¹²⁰ Milton L. Smith, "International Regulation of Satellite Communication", p. 50.

¹²¹ Ibid., p. 50.

¹²² Article 13 NO. 1548 of ITU Radio Regulations 1994.

- เป็นการเปลี่ยนวันของการเริ่มต้นที่จะใช้ตำแหน่งที่ตั้งของดาวเทียมและคลื่นวิทยุ ก็สามารถเปลี่ยนแปลงได้เลย โดยไม่ต้องแจ้งแก่ทางสำนักงานฯ ซึ่งก็คงที่จะรวมถึงการแทนที่ (replacement) ดาวเทียมดวงใหม่แทนดวงเก่าที่คงรักษาคุณลักษณะพื้นฐานของตำแหน่งที่ตั้งของดาวเทียม และคลื่นวิทยุเดิมไว้ด้วย โดยจะได้รับการปกป้องคุ้มครองในระดับระหว่างประเทศเช่นเดียวกับที่ดาวเทียมดวงเก่าได้รับการปกป้องคุ้มครองฯ ถึงแม้ว่าทาง ITU จะได้ออกข้อมติ เลขที่ 4 (Resolution NO. 4)¹²³ ในการที่จะใช้จำกัดช่วงเวลาการใช้ประโยชน์จากตำแหน่งที่ตั้งของดาวเทียมและคลื่นวิทยุที่ได้จัดสรรให้ในการใช้งานกับดาวเทียมในวงโคจรสถิตย์ แต่อย่างไรก็ตาม หลักเกณฑ์ที่กำหนดขึ้นมาใช้บังคับนี้ก็ยังคงไม่มีอำนาจเพียงพอที่จะไปกำหนดหรือบังคับการจำกัดระยะเวลาในการเข้าใช้ประโยชน์จากวงโคจรสถิตย์ และปัจจุบันนี้ในทางปฏิบัติจริงจะพบว่าได้เกิดมีการดำเนินการในแนวทางปฏิบัติของรัฐขึ้นมาใหม่ ที่อาจจะถือได้ว่าเป็นการอาศัยช่องโหว่ของกฎเกณฑ์ที่มีอยู่กระทำการให้ตนเองได้เข้าใช้ประโยชน์ที่ดูเหมือนจะเป็นการถาวรตลอดไป ซึ่งเป็นวิธีการที่อาจจะสามารถเรียกได้ว่าเป็นการใช้สิทธิที่จะนำเอาดาวเทียมดวงใหม่แทนที่ดวงเก่าที่ถูกต้องตามกฎเกณฑ์ที่มีอยู่ก็ได้ ซึ่งประเด็นนี้เป็นแต่เพียงข้อสังเกตของผู้เขียนที่ได้พบเห็นจากแนวทางปฏิบัติจริงเท่านั้น โดยเห็นว่าประเทศที่เข้าใช้ประโยชน์จากตำแหน่งที่ตั้งของดาวเทียมก่อน (the First comers) จะอาศัยความได้เปรียบต่างๆ เป็นต้นว่าตนเองจะทราบระยะเวลาที่แท้จริงของการใช้งานจากตัวดาวเทียมที่ได้ดูส่งขึ้นไปโคจรอยู่ในวงโคจรสถิตย์ ถึงแม้ว่าตามกฎเกณฑ์ของ ITU จะกำหนดให้ประเทศเจ้าของเครือข่ายดาวเทียมที่ได้ส่งดาวเทียมขึ้นไปใช้งานได้แจ้งระยะเวลาการใช้งานของเครือข่ายดาวเทียมนั้นก็ตามแต่ในทางความเป็นจริงแล้วจะไม่ค่อยมีประเทศใดที่ได้แจ้งระยะเวลาที่แท้จริงซึ่งจะก่อให้เกิดความได้เปรียบเสียเปรียบกัน ในทางปฏิบัติเกี่ยวกับการวางแผนการจองตำแหน่งที่ตั้งของดาวเทียมเพื่อใช้งานในอนาคต นอกจากนี้โดยทางปฏิบัติระหว่างประเทศโดยทั่วไปตำแหน่งที่ตั้งดาวเทียมใดที่มีประเทศใดใช้งานอยู่ก่อนแล้วหากประเทศอื่นต้องการที่จะเข้ามาใช้ประโยชน์จากวงโคจรสถิตย์ภายหลังก็จะพยายามที่จะหลีกเลี่ยงไม่ใช้ประโยชน์จากตำแหน่งที่ตั้งของดาวเทียมเดียวกันหรือที่ใกล้กันเกินกว่าหลักเกณฑ์ที่ ITU กำหนดไว้วันแต่จะไม่มีการเลือกอื่นจริงๆ เพื่อที่จะไม่ก่อให้เกิดข้อโต้แย้งตามมา และจากเหตุผลที่กล่าวมาได้ทำให้ประเทศหรือหน่วยงานที่เข้าใช้ประโยชน์อยู่ก่อนได้ฉกฉวยโอกาสที่จะดำเนินการใช้สิทธิจองตำแหน่งที่ตั้งของดาวเทียมเดิมที่ตนเองกำลังใช้งานอยู่แล้วซ้ำอีกจนดูเหมือนว่าเป็นการใช้สิทธิที่ถาวรตลอดไป ถึงแม้ว่าเมื่อได้พิจารณาตามกฎเกณฑ์แล้วจะเห็นว่าถูกต้อง แต่เมื่อกลับมาพิจารณาให้คิดแล้วจะพบว่าการกระทำเช่นที่กล่าวมานั้นไม่ได้ก่อให้เกิดความเป็นธรรมหรือความเท่าเทียมกัน

¹²³ Resolution NO. 4 of ITU Radio Regulation 1994.

อย่างแท้จริงตามความมุ่งหมายที่ทาง ITU ได้คาดหวังไว้ เนื่องจากการกระทำเช่นนี้ของบางประเทศนั้นได้ทำให้วัตถุประสงค์ที่ได้มาเปลี่ยนไปโดยมุ่งเน้นไปที่การเข้าใช้ประโยชน์ในลักษณะที่จะเป็นแบบผูกขาด(monopoly) แทนซึ่งผู้เขียนเห็นว่าถึงเวลาแล้วที่ทาง ITU ควรที่จะมีการทบทวนความมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ที่แท้จริงในตัวกฎเกณฑ์ที่ทาง ITU ใช้อยู่ในปัจจุบันว่ายังคงต้องกันอยู่หรือไม่ เพราะหากปล่อยทิ้งไว้ให้นานต่อไปช่องโหว่นี้จะก่อให้เกิดปัญหาข้อขัดแย้งขึ้นในสังคมโลกได้เมื่อหลายประเทศได้เริ่มตระหนักถึงความไม่ชอบธรรมที่เกิดขึ้น

4.1.3.3. สิทธิที่จะคงใช้ประโยชน์ได้ตลอดไป (The Right to Perpetual use)

สิทธิที่จะคงใช้ประโยชน์ได้ตลอดไป หากพิจารณาโดยทั่วไปแล้วจะพบว่ามาจากสิทธิที่จะใช้ประโยชน์ (The Right to use) นั้นเอง เพราะว่าตามหลักเหตุผลและผล (Logical) แล้วหากหน่วยงานหรือประเทศต่าง ๆ ที่ได้รับการจัดสรรให้ใช้ประโยชน์จากตำแหน่งที่ตั้งของดาวเทียมในวงโคจรสถิตย์และคลื่นความถี่วิทยุ โดยเอกสิทธิ์ของการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติทั้งสองคงมีอยู่ต่อเนื่องตลอดไปไม่มีวันหมดหรือไม่มีระยะเวลาที่กำหนดให้สิ้นสุดการเข้าใช้ประโยชน์ ตราบเท่าที่การดำเนินการต่าง ๆ ของหน่วยงานหรือของประเทศต่าง ๆ ไม่ไปขัดกับหลักเกณฑ์ที่บัญญัติไว้ในข้อบังคับวิทยุระหว่างประเทศ (RRs) และอาจจะถือได้ว่าสิทธิที่จะใช้ประโยชน์กลายเป็นสิทธิที่จะคงใช้ประโยชน์ได้ตลอดไป นอกจากนี้ได้มีคุณลักษณะ 3 ประการที่เป็นหลักเกณฑ์ทั่วไป (The General Rule) เกี่ยวกับสิทธิที่จะใช้ประโยชน์ (The Right to use) จากตำแหน่งที่ตั้งของดาวเทียมในวงโคจรสถิตย์และสเปกตรัมคลื่นวิทยุที่ได้รับการจัดสรรที่จะกลายเป็นการใช้สิทธิที่ถาวรตลอดไป (perpetual)¹²⁴ คือ

ก) ลักษณะที่เกี่ยวกับแผนงานการให้บริการ (Planned Services) เนื่องจากแผนงานการให้บริการอาจจะกล่าวถึงระยะเวลาจำกัด (a time limit) ของสิทธิที่ได้รับในการดำเนินการต่าง ๆ เกี่ยวกับตำแหน่งที่ตั้งของดาวเทียมและคลื่นวิทยุไว้ เช่น ในแผนงานการให้บริการถ่ายทอดผ่านดาวเทียม (The 1977 BSS Plan) ได้กำหนดช่วงระยะเวลาของสิทธิที่จะใช้ประโยชน์จากตำแหน่งที่ตั้งของดาวเทียมและคลื่นวิทยุไว้เป็นเวลา 15 ปี แต่อย่างไรก็ตามเมื่อได้มีการพิจารณาด้วยเหตุผลแล้วก็สามารถสรุปได้ว่าทรัพยากรธรรมชาติทั้งสองที่ได้จัดสรรให้และได้จดทะเบียนไว้ตามหลักเกณฑ์ที่แผนงานได้กำหนดไว้แล้วนั้นจะได้รับการคุ้มครองไปอย่างต่อเนื่องเกินกว่าเวลาที่กำหนดไว้ เนื่องจากแผนงานนี้จะไม่สิ้นสุดการให้การคุ้มครองเกี่ยวกับสิทธิที่ได้รับไปโดยอัตโนมัติ

¹²⁴ Milton L. Smith, "International Regulation of Satellite Communication", p. 50.

เมื่อสิ้นสุดเวลาใช้งาน 15 ปี¹²⁵ แต่สิทธิที่ได้รับ (Acquired Right) นี้ยังคงมีผลจนกระทั่งจะได้มีการพิจารณาแก้ไขอำนาจของหลักเกณฑ์ในแผนงานขึ้น ดังนั้น ในขณะที่สิทธิที่ได้รับมาอยู่ภายใต้หลักเกณฑ์ของแผนงานการจัดสรรนี้ดูเหมือนว่าจะไม่ถูกต้องตามหลักเกณฑ์หรือหลักกฎหมาย หากสิทธิที่ได้รับมาเป็นสิทธิที่ถาวรตลอดไป แต่ในความเป็นจริงแล้วสิทธิที่ได้รับอาจจะได้รับต่อเนื่องตลอดไปเป็นเวลาที่ยาวนานเกินกว่าระยะเวลาที่กำหนดไว้ก็ได้¹²⁶

ข) ลักษณะของสิทธิที่จะคงใช้ประโยชน์ได้ตลอดไปจะเกี่ยวข้องกับกระบวนการหรือขั้นตอนชั่วคราว เช่น หลักเกณฑ์ที่กำหนดในข้อมติเลขที่ 4 (Resolution NO. 4)¹²⁷ ของข้อบังคับวิทยุระหว่างประเทศ (RRs) ซึ่งข้อมตินี้ได้กำหนดไว้ว่าตำแหน่งที่ตั้งของดาวเทียมในวงโคจรสถิตย์ และสเปกตรัมคลื่นวิทยุที่ได้รับการจัดสรรและจดทะเบียนแล้วจะไม่สามารถอ้างสิทธิที่ได้รับเข้าใช้ประโยชน์ได้ต่อเนื่องตลอดไป หากเมื่อระยะเวลาของการเข้าดำเนินการใช้ประโยชน์ได้แสดงให้เห็นบนเอกสารของการจัดสรรว่าระยะเวลาของสิทธิที่ได้รับหมดอายุเวลาการเข้าใช้ประโยชน์ลงแล้ว แต่กระนั้นก็ตามได้มีข้อยกเว้นกว้าง ๆ ไว้ต่อปัญหาชนิดนี้ที่จะช่วยบรรเทาปัญหาที่มีผลกระทบอย่างได้ผล¹²⁸ ถ้าทางหน่วยงานหรือประเทศที่ได้สิทธิที่จะเข้าใช้ประโยชน์ปรารถนาที่จะขยายระยะเวลาของการดำเนินการที่เกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติทั้งสองที่ได้รับจัดสรรมาให้ก็สามารถทำได้โดยแจ้งไปยังสำนักงานอย่างช้าสุดไม่ต่ำกว่า 3 ปีก่อนที่ระยะเวลาของอายุการใช้งานที่ได้กำหนดไว้จะหมดลง และหากช่วงระยะเวลาของการดำเนินการใช้สิทธิประโยชน์สามารถขยายเวลาออกไปครบเท่าที่คุณลักษณะของตำแหน่งที่ตั้งของดาวเทียมและคลื่นวิทยุที่ได้รับการจัดสรรให้ นั้นยังไม่เปลี่ยนแปลงโดยวิธีการใช้ดาวเทียมดวงใหม่ที่มีคุณลักษณะเหมือนกับดาวเทียมดวงเก่าแทนที่ดวงเก่านั่นเอง รวมทั้งหากใช้ดาวเทียมดวงใหม่แต่มีคุณลักษณะทางเทคนิคแตกต่าง ๆ กับดาวเทียมดวงเก่าแต่ยังใช้ส่งไปแทนที่ดาวเทียมดวงเก่าในตำแหน่งเดิมและคลื่นวิทยุเดิมก็สามารถที่จะใช้ได้ยาวนานครบเท่าที่การประสานงานและการแจ้งจดทะเบียนได้ดำเนินการประสบความสำเร็จและแนวโน้มที่จะเกิดปัญหาการแทรกสอดรบกวนกันของคลื่นสัญญาณไม่เกิดขึ้น ซึ่งจะช่วยให้ทางสำนักงานฯ ไม่สามารถที่จะปฏิเสธการที่จะเข้าใช้ประโยชน์ในตำแหน่งที่ตั้งของดาวเทียมและคลื่นวิทยุของหน่วยงานหรือประเทศที่ได้รับการจัดสรรได้ คงมีเพียงการทำหนังสือหรือเครื่องหมายไว้ใน The Master Register เพื่อแสดงว่าทรัพยากรธรรมชาติที่ได้รับการ

¹²⁵ โปรดดูใน Appendix 30 (Article 16) of ITU Radio Regulations 1994.

¹²⁶ Milton L. Smith, "International Regulation of Satellite Communication", p. 50.

¹²⁷ Resolution NO. 4 of ITU Radio Regulations 1994.

¹²⁸ Milton L. Smith, "International Regulation of Satellite Communication", p. 50

จัดสรรไปนั้นไม่สอดคล้องกับข้อมติเลขที่ 4¹²⁹ ดังนั้น ถึงแม้ว่าการดำเนินการจะอยู่ภายใต้ข้อกำหนดของข้อมติเลขที่ 4 แต่ถ้าหน่วยงานหรือประเทศที่ปรารถนาจะใช้สิทธิประโยชน์จากตำแหน่งที่ตั้งของดาวเทียมในวงโคจรสถิตย์ และสเปกตรัมคลื่นวิทยุเดิมตลอดไปก็สามารถทำได้¹³⁰

ก) ลักษณะที่เกี่ยวกับสิทธิที่จะคงใช้ประโยชน์ได้ตลอดไปนี้ได้ถูกกำหนดไว้ในข้อมติ (resolution) เลขที่ 2¹³¹ ด้วย โดยข้อมตินี้ได้กำหนดไว้ว่าตำแหน่งที่ตั้งของดาวเทียมและสเปกตรัมคลื่นวิทยุที่ได้รับการจัดสรรให้ในการเข้าใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติทั้งสองไม่ควรถูกยกข้อให้เกิดสิทธิถาวร (a permanent priority) สำหรับประเทศหรือกลุ่มประเทศใด ๆ ซึ่งเมื่อได้พิจารณาจากหลักเกณฑ์ที่กล่าวมาแล้วแสดงให้เห็นเหมือนกับว่าได้มีการจำกัดเกี่ยวกับสิทธิที่จะคงใช้ประโยชน์ได้ตลอดไป แต่หลักเกณฑ์นี้ก็ไม่ได้รับการบังคับให้เป็นไปตามข้อบังคับวิทยุระหว่างประเทศ (RRs) และถือว่าเป็นเพียงการประกาศนโยบายที่ทางหน่วยงานหรือประเทศหรือกลุ่มประเทศต่าง ๆ ควรที่จะปฏิบัติตามเท่านั้น¹³²

อย่างไรก็ตามในความคิดของ Milton L. Smith ได้แสดงให้เห็นถึงลักษณะทั้งหลายที่เกี่ยวกับสิทธิที่จะคงใช้ประโยชน์ได้ตลอดไป (The Right to perpetual use) ที่จะไม่ถูกจำกัดระยะเวลาในการเข้าใช้ประโยชน์จากตำแหน่งที่ตั้งของดาวเทียมในวงโคจรสถิตย์และสเปกตรัมคลื่นวิทยุว่า “ถึงแม้ว่าในทางทฤษฎีสิทธิที่จะคงใช้ประโยชน์ได้ตลอดไปจะคงมีอยู่ในหลักการ แต่ในความเป็นจริงแล้วไม่มีอยู่”¹³³ เพราะเทคโนโลยีได้พัฒนาไปอย่างรวดเร็วซึ่งในทางปฏิบัติได้มีการส่งดาวเทียมรุ่นใหม่ ๆ ที่มีเทคโนโลยีที่สูงกว่ามีคุณสมบัติที่แตกต่างจากดาวเทียมดวงเดิมไปโคจรอยู่โดยใช้การประสานงานและการแจ้งจดทะเบียนใหม่เข้าช่วย¹³⁴ ซึ่งจะเห็นได้จากกลุ่มดาวเทียมของ INTELSAT และด้วยความเคารพในความคิดของ Milton L. Smith ข้าพเจ้ามีอาจยอมรับได้ทั้งหมด ข้าพเจ้าเห็นว่าในความเป็นจริงนอกจากการที่ได้มีวิวัฒนาการทางเทคโนโลยีไปอย่างรวดเร็วมีการส่งดาวเทียมที่ทันสมัยรุ่นใหม่ที่มีคุณสมบัติสูงกว่าดาวเทียมดวงเดิมคงจะไม่เพียงพอ

¹²⁹ Ibid; p. 50.

¹³⁰ Ibid; p. 50.

¹³¹ Ibid; p. 50.

¹³² Ibid; p. 50.

¹³³ Ibid; p. 50.

¹³⁴ Ibid; p. 51.

เพราะว่าคุณสมบัติของดาวเทียมสามารถปรับเปลี่ยนแก้ไขได้ และมีความสำคัญรองลงมาจากตำแหน่งที่ตั้งของดาวเทียมมาก การที่ประเทศที่ได้ส่งดาวเทียมไปโคจรอยู่แล้ว (a Launching State) จะปล่อยให้ดาวเทียมดวงเก่าหมดอายุการใช้งานก่อนแล้วค่อยมาดำเนินการขอใช้สิทธิในตำแหน่งที่ตั้งของดาวเทียมใหม่โดยจะต้องแข่งกับประเทศอื่นที่มีความต้องการอยู่เช่นกัน ข้าพเจ้าคิดว่าคงจะไม่มีประเทศใดที่กล้าเสี่ยงที่จะกระทำการเช่นนี้แน่ คงจะมีแต่ยังคงอาศัยสิทธิที่จะคงใช้ประโยชน์ได้ตลอดไปอยู่โดยส่งดาวเทียมที่มีคุณสมบัติสูงไปใช้งานตามแบบเดิมก่อนแล้วจึงขอประสานงานกับประเทศอื่นเพื่อจะได้ดำเนินการขยายประสิทธิภาพของดาวเทียมไปตามคุณสมบัติที่มีอยู่ต่อไป

4.1.3.4. สิทธิในการจองตำแหน่งที่ตั้งของดาวเทียมในวงโคจรสถิตย์ให้มากขึ้นเพื่อการใช้สิทธิประโยชน์อื่นๆ(การขายหรือการแลกเปลี่ยนให้เช่า)(The Right to More Recorded Assignments for Right to other uses(sell or barter a geostationary slot))

จากหลักเกณฑ์ทั่วไปในการขอเข้าใช้สิทธิในตำแหน่งที่ตั้งในวงโคจรสถิตย์ที่กำหนดไว้ในข้อบังคับวิทยุระหว่างประเทศ (RRs) ได้ให้ความสำคัญต่อการป้องกันอันตรายที่จะเกิดจากการแทรกสอดรบกวนกัน(harmful interference)เป็นหลัก และให้สิทธิกับทุกประเทศในโลกสามารถขอเข้าใช้สิทธิประโยชน์ในวงโคจรสถิตย์ได้โดยไม่จำกัดซึ่งอาศัยหลักการเข้าใช้ประโยชน์ที่เท่าเทียมกัน(Equitable Access)แต่จะต้องดำเนินการให้สอดคล้องกับหลักเกณฑ์ข้อบังคับวิทยุระหว่างประเทศ (RRs) ได้กำหนดไว้เท่านั้น จึงทำให้บางประเทศหรือองค์การระหว่างประเทศอาจจะร้องขอจองตำแหน่งที่ตั้งของดาวเทียมในวงโคจรสถิตย์ไว้มากกว่าจำนวนดาวเทียมที่เป็นจริงที่ได้โคจรอยู่ในวงโคจรสถิตย์¹³⁵ เพราะว่าปัจจุบันการสื่อสารโทรคมนาคมผ่านดาวเทียมได้รับความสนใจมากยิ่งขึ้น ประเทศต่าง ๆ ต้องการที่จะเข้าใช้ประโยชน์จากวงโคจรสถิตย์เพิ่มมากขึ้น โดยสังเกตเห็นถึงความสำคัญพร้อมทั้งตระหนักถึงข้อจำกัดที่มีอยู่ของการใช้ประโยชน์จากวงโคจรสถิตย์จึงได้ก่อให้เกิดความพยายามที่จะร้องขอเข้าใช้ประโยชน์ในวงโคจรสถิตย์เพื่อให้ได้สิทธิจากการเข้าใช้ประโยชน์ในตำแหน่งที่ตั้งของดาวเทียมในวงโคจรสถิตย์มากที่สุด ทั้งนี้โดยมีเหตุผลอยู่ 3 ประการคือ

(1)เพื่อที่จะกักตุนตำแหน่งที่ตั้งของดาวเทียมสำหรับการส่งดาวเทียมขึ้นในไปอนาคค

¹³⁵ Jakhu, R., Legal Regime of The Geostationary orbit, D.C.L thesis, McGill Unimessity, 1983, p. 257 and Dusica Zdravic, the legal Aspects of access to the geostationary orbit, LL.M Thesis, McGill University, 1991 ,p . 24.

(2) เพื่อที่จะก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดจากการให้บริการดาวเทียมสถิติไม่ว่าจะเป็นเมื่อใดหรือที่หนกก็ตามที่ตนเองมีความต้องการใช้ประโยชน์ เนื่องจากมีตำแหน่งที่เหมาะสมที่จะให้ประโยชน์สูงสุดให้เลือกมากกว่า และ

(3) เพื่อที่จะขายแลกเปลี่ยนหรือให้เข้ากับประเทศหรือหน่วยงานที่มีความต้องการใช้ประโยชน์จากตำแหน่งที่ตั้งของดาวเทียม แต่ไม่มีตำแหน่งใดที่เหมาะสม

ทั้งนี้โดยเฉพาะเหตุผลในข้อที่ 3 นี้เกิดเนื่องมาจากปัจจุบันธุรกิจการสื่อสารโทรคมนาคมมีความจำเป็นและมีความต้องการใช้ประโยชน์สูงมาก ทุกประเทศทั่วโลกต่างตระหนักถึงความมีอยู่อย่างจำกัด และความสำคัญของวงโคจรสถิติจึงดำเนินการร้องขอใช้สิทธิโดยยึดหลักการแบบใครมาก่อนได้ก่อน (First-Come, First-Served) และอาศัยช่องโหว่ (a Loophole) ของกฎหมายและหลักเกณฑ์ระหว่างประเทศดำเนินการให้ตนเองได้มาซึ่งตำแหน่งที่ตั้งของดาวเทียม (Slot) มากกว่าประเทศอื่น ๆ ดังเช่นประเทศตองกา (Tonga) ที่มีแผนการที่จะสร้างระบบเครือข่ายดาวเทียมของตนเองขึ้นมาใช้โดยชื่อว่า Tongasat ซึ่งได้มีการร้องขอใช้สิทธิประโยชน์โดยจองตำแหน่งที่ตั้งของดาวเทียมในวงโคจรสถิติถึง 16 ตำแหน่ง ซึ่งสามารถเชื่อมโยงทวีปเอเชีย, แปซิฟิก, ยุโรป และอเมริกาได้¹³⁶ หรือประเทศสหรัฐอเมริกาซึ่งเป็นมหาอำนาจทางด้านกิจการอวกาศก็มีการใช้ประโยชน์จากตำแหน่งที่ตั้งของดาวเทียมในวงโคจรสถิติกว่า 30 ตำแหน่ง¹³⁷ นอกจากนี้ในปี 1995 บริษัทที่เกี่ยวกับการสื่อสารโทรคมนาคมของอเมริกาเองยังได้ยื่นขอใช้ประโยชน์จากตำแหน่งที่ตั้งของดาวเทียมในวงโคจรสถิติกับ FCC ถึง 61 ตำแหน่ง โดยทาง FCC¹³⁸ ในฐานะตัวแทนของประเทศสหรัฐอเมริกาจะยื่นขอใช้ประโยชน์ในวงโคจรสถิติกับหน่วยงานของ ITU ต่อไป สำหรับองค์การระหว่างประเทศที่มีการใช้ประโยชน์และจองตำแหน่งที่ตั้งของดาวเทียมในวงโคจรสถิติมากที่สุดก็คือ Intelsat¹³⁹ ซึ่งมีจุดมุ่งหมายทางด้านธุรกิจและเพื่อการขยายบริการให้บริการทางด้านการสื่อสารโทรคมนาคมผ่านดาวเทียมไปยังประเทศในโลกที่สาม

¹³⁶ Jonathan Ira Ezor, costs overhead : Tonga's Claiming of sixteen geostationary orbital sites and the implications for U.S. space policy, law & policy in international ; vol 24 NO. 3 1993 p. 916.

¹³⁷ Dusica Zdravic, the legal Aspects of access to the geostationary orbit, LL. M thesis, McGill University, 1991, p. 24.

¹³⁸ "The Geostationary Competition", Satellite Communication, March 1996, p. 26.

¹³⁹ Dusica Zdravic, the legal Aspects of access to the geostationary orbit, LL.M thesis, McGill University, 1991, p. 24.

ในกรณีของประเทศตองกา ซึ่งเป็นประเทศเล็กเป็นเกาะอยู่ในมหาสมุทรแปซิฟิก โดยมีประชากรอยู่ประมาณ 108,000 คน ได้ดำเนินการก่อตั้ง Tongasat โดยกษัตริย์ Taufa'ahau Tupou IV โดยมี Dr. Matt Nilson เป็นผู้เชี่ยวชาญจากอเมริกาในการให้คำปรึกษาและดำเนินการในการขึ้นแบบร่องขอเข้าใช้ประโยชน์ในวงโคจรสถิตย์ตามกฎเกณฑ์ที่ทาง ITU ได้กำหนดไว้¹⁴⁰ ประเทศตองกาเป็นประเทศที่ไม่มีควมก้าวหน้าทางด้านเศรษฐกิจและเทคโนโลยี หากได้มีการดำเนินการให้เข้าตำแหน่งที่ตั้งของดาวเทียมหรือช่องสัญญาณของเครือข่ายดาวเทียมกับผู้ที่ต้องการใช้ประโยชน์รายอื่น ๆ จะสามารถทำเงินรายได้เข้าประเทศตองกาได้ถึงปีละ 2 ล้านดอลลาร์สหรัฐ¹⁴¹ ซึ่งการดำเนินงานของประเทศตองกาได้รับการประท้วงจากองค์การ Intelsat โดยทาง Intelsat ได้กล่าวหาว่าการที่ประเทศตองกาได้เข้าใช้ประโยชน์จากตำแหน่งที่ตั้งของดาวเทียมในวงโคจรสถิตย์มากเกินไปจนเกิดความจำเป็นถือได้ว่าเป็นการกระทำการในทางที่ผิด (an abuse) ต่อหลักการของ ITU โดยเฉพาะอย่างยิ่งข้อบังคับวิทยุระหว่างประเทศ (RRs) และ Intelsat ยังได้เรียกร้องให้ทาง ITU ทำการเปลี่ยนแปลงหลักเกณฑ์ที่ใช้ดำเนินการควบคุมเกี่ยวกับเรื่องนี้ เพื่อให้ทาง ITU ไม่อนุมัติตำแหน่งที่ตั้งของดาวเทียมตามที่ทางประเทศตองกาขึ้นคำร้องขอมา รวมทั้งเพื่อป้องกันเหตุการณ์ในอนาคตที่จะเกิดขึ้นเช่นเดียวกันกับกรณีนี้¹⁴² ภายในการประชุม WARC ปี 1992 อย่างไรก็ตามในการประชุม WARC 1992 ทาง ITU ก็ได้ดำเนินการอื่นใดที่จะเป็นการเปลี่ยนแปลงหลักเกณฑ์ตามที่ทาง Intelsat ร้องขอ¹⁴³ ด้วยเหตุผลที่ว่านับตั้งแต่การประชุม WARC-ORB 1988 ได้สิ้นสุดลงกระแสของแผนการที่จะสร้างหลักประกันในการเข้าใช้ประโยชน์จากวงโคจรสถิตย์อย่างเท่าเทียมกันของทุก ๆ ประเทศในโลกได้รับการยอมรับจากประเทศส่วนใหญ่ในโลกโดยการจัดสรรตำแหน่งที่ตั้งดาวเทียมขึ้นอยู่กับพื้นฐานแห่งความต้องการและความจำเป็น (The basis of need)¹⁴⁴ นอกจากนี้การดำเนินการของประเทศตองกาก็ไม่ได้ฝ่าฝืนหรือละเมิดหลักเกณฑ์ของ ITU¹⁴⁵ ดังนั้น ทางหน่วยงานของ ITU จึงไม่สามารถที่จะบังคับให้ลดจำนวนตำแหน่งที่ขอได้ แต่ในที่สุดปัญหานี้ก็สามารถหาทางยุติได้ จะโดยการประนีประนอมกันตามที่ Jonathan I. Ezor ได้กล่าวไว้ โดยบอกว่าทาง Tongasat เต็มใจที่จะลดจำนวนตำแหน่งที่ตั้งของ

¹⁴⁰ Jonathan I. Ezor, Costs overhead : Tanga's claiming of sixteen geostationary orbital sites and the implications for U.S. space policy, law & policy in *Inter' Business*, vol 24 NO. 3 1993 p. 920.

¹⁴¹ Ibid; p. 923.

¹⁴² Ibid; p. 931.

¹⁴³ Ibid; p. 927.

¹⁴⁴ Ibid; p. 933.

¹⁴⁵ Ibid; p. 941.

ดาวเทียมที่ได้รับลงจาก 16 เป็น 6 ตำแหน่ง ซึ่งทางหน่วยงานของ ITU และ ITU เองก็เห็นชอบด้วย¹⁴⁶ หรือว่าทาง Tongosat เองไม่สามารถที่จะดำเนินการได้ตามระยะเวลาที่ทาง ITU ได้กำหนดไว้ใน มาตราที่ 11 เลขที่ 1042 กันแน่ในความคิดเห็นของผู้เขียนเห็นว่าน่าจะเป็นเหตุในข้อหลังมากกว่า

4.1.3.5. ปัญหาเกี่ยวกับสิทธิที่ได้รับในการขอเข้าใช้ประโยชน์ในวงโคจรสถิตย์

วงโคจรสถิตย์ (geostationary orbit) ถือได้ว่าเป็นส่วนหนึ่งของห้วงอวกาศ ดังนั้นการเข้าใช้ประโยชน์จากตำแหน่งที่ตั้งของดาวเทียมในวงโคจรสถิตย์ในการให้บริการด้านอวกาศ นอกจากจะต้องดำเนินการตามกฎหมายเกณฑ์ที่ทาง ITU ได้กำหนดขึ้นเพื่อใช้จัดการควบคุมดูแลแล้วยังจะต้องดำเนินการให้สอดคล้องกับสนธิสัญญาอวกาศ (1967) ด้วย ซึ่งมีหลักการใช้ประโยชน์โดยเสรี (free use) ที่บัญญัติไว้ในมาตราที่ 1 วรรค (2) ของสนธิสัญญาอวกาศ ซึ่งถือว่าเป็นการส่งเสริมให้มีการใช้ประโยชน์ในวงโคจรสถิตย์ รวมทั้งมีการพัฒนากิจกรรมต่าง ๆ ทางด้านอวกาศ แต่หลัก free use นี้ได้ถูกจำกัดโดยมาตราที่ 1 วรรค (1) ที่กำหนดว่าการใช้ประโยชน์โดยเสรีจะต้องคำนึงถึงหลัก common interests ด้วย รวมทั้งเหตุผลที่บัญญัติไว้ในมาตราที่ 2, 4 และ 9¹⁴⁷ สำหรับมาตราที่ 2 ได้กำหนดห้ามมิให้ประเทศใด ๆ อ้างอำนาจอธิปไตยและสิทธิการเข้าครอบครองถาวรหรือความเป็นเจ้าของไม่ว่าจะด้วยวิธีใด ๆ ก็ตาม (หลัก non-appropriation) ในตำแหน่งที่ตั้ง (slot) ของดาวเทียมในวงโคจรสถิตย์ แต่เมื่อประเทศหรือหน่วยงานหนึ่งได้มีการส่งดาวเทียมไปโคจรอยู่ในวงโคจรสถิตย์ในตำแหน่งที่ตั้ง (slot) ใดตำแหน่งหนึ่งโดยเฉพาะแล้วก็จะมิมีผลกระทบเกิดขึ้นคือจะไม่มีดาวเทียมของประเทศหรือหน่วยงานใดอีกที่จะสามารถเข้าใช้ประโยชน์จากตำแหน่งที่ตั้งเดียวกันได้อีกเนื่องจากสาเหตุที่อาจจะก่อให้เกิดการชนกันของตัวดาวเทียม และผลกระทบที่เกิดจากการแทรกสอดรบกวนกันของคลื่นสัญญาณวิทยุในการรับ-ส่งสัญญาณวิทยุระหว่างดาวเทียมและสถานีภาคพื้นดิน ด้วยเหตุผลนี้จึงทำให้เกิดปัญหาขึ้นมาว่าทำไมการเข้าใช้ประโยชน์จากตำแหน่งที่ตั้งของดาวเทียมในวงโคจร (an orbital slot) จะไม่ถือว่าเป็นการเข้าครอบครองของประเทศใด ๆ (an national appropriation) หรือ ?¹⁴⁸ และหากได้มีการพิจารณาจากคำกล่าวของผู้แทนประเทศฝรั่งเศสประจำ copuos ที่กล่าวว่า :

¹⁴⁶ Ibid; p. 937.

¹⁴⁷ Carl Q. Christol, the geostationary orbital position as a Natural Resource of the space environment, *Netherlands International Law Review*, vol 26 1979, p. 12.

¹⁴⁸ A.E. Gotlieb, the impact of technology on the development of contemporary international law, *Recueil Des Cours*, vol I (170) ; 1981, p. 241.

“In fact, the very use of geostationary satellites can be regarded as an “appropriation” of the equatorial orbit, which is a privileged portion of space. In return for such a de facto occupation, the State responsible for the satellite should agree to submit to certain rules. The same applies to the use of a frequency band for broadcasting.....”¹⁴⁹

จะพบว่าเหตุผลพื้นฐานของผู้แทนฝรั่งเศสนั้นเชื่อว่า ความเทียมตดิคย์ที่ได้ถอยอยู่ในตำแหน่งที่ตั้ง (slot) ในวงโคจรสถิตย์น่าจะถือได้ว่าเป็นการเข้าครอบครองตามความเป็นจริงได้ (de facto appropriation)¹⁵⁰ นอกจากนี้ทางผู้แทนของประเทศสหรัฐอเมริกาได้กล่าวในทางที่จะเป็นเชิงให้การสนับสนุนแนวความคิดนี้ว่า :

“... the use of space or a celestial body for activities that are peaceful in character and compatible with the provisions of the Outer Space Treaty is, by definition, entirely legitimate. using a favorable orbit for a legitimate activity cannot reasonably be classified as a prohibited national appropriation in the sense of Article II.

The point I wish to make is that using a favorable geostationary orbit is no more an “appropriation” or “de facto occupation” than using a particularly favorable area of the lunar surface... for a manned landing.”¹⁵¹

ซึ่งเหตุผลแนวความคิดของผู้แทนประเทศสหรัฐอเมริกาที่ยึดถือแนวความคิด “open sky” โดยอ้างหลักในมาตราที่ 1 และมาตราที่ 3 ทั้งนี้ได้ให้ความเห็นว่า แม้สนธิสัญญาอวกาศมาตราที่ 2 จะห้ามมิให้มีการเข้าครอบครอง ก็มีได้เป็นข้อห้ามที่ตายตัวโดยชี้ให้เห็นว่าหากมีการเข้าครอบครองเพื่อใช้ประโยชน์จากวงโคจรสถิตย์ในทางที่จะก่อให้เกิดสันติ (peaceful) และเป็นประโยชน์กับประเทศอื่น (beneficial use for states) ทั่วไปแล้วก็น่าจะทำได้ทั้งนี้โดยสอดคล้องกับมาตราที่ 3 ของสนธิสัญญาอวกาศ¹⁵² และจากแนวความคิดทั้งสองที่กล่าวมาเกี่ยวกับการเข้าครอบครองในการใช้

¹⁴⁹ Carl Q. Christol, *the geostationary orbital position as a Natural resource of the space environment*, Netherlands International law Review, vol 26 ; 1979, p. 10 ; and Clyde E. Rankin, *Utilization of the geostationary orbit-A need for orbital allocation ?*, columbia. J. of trans⁷ L, vol 13(1) p. 100.

¹⁵⁰ Ibid; p. 11 ; and, Ibid;p. 100.

¹⁵¹ Ibid; p. 10 ; and Ibid; p. 100.

¹⁵² Ibid; p. 11.

ประโยชน์จากตำแหน่งที่ตั้งของดาวเทียมในวงโคจรสถิตย์ก็ยังคงได้รับการสนับสนุนจาก Prof. Christol ซึ่งเขาได้ให้เหตุผลว่าประเทศต่าง ๆ ควรที่จะเรียกร้องให้มีการเปลี่ยนแปลงหลักเกณฑ์ในสนธิสัญญาอวกาศ (1967) โดยสนธิสัญญาจะไม่สามารถนำมาใช้บังคับกับประเทศที่มีความก้าวหน้าทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่ได้เน้นการใช้ประโยชน์จากห้วงอวกาศในทางสันติ (peaceful) และก่อให้เกิดประโยชน์สำหรับประเทศต่าง ๆ ทั่วไป (beneficial uses for states) ¹⁵³

ในความคิดของผู้เขียนไปเห็นด้วยกับแนวความคิดที่กล่าวมาเพราะว่าอาจจะก่อให้เกิดปัญหาข้อขัดแย้งในระดับระหว่างประเทศเกิดขึ้น เนื่องจากว่าประเทศที่มีพัฒนาการทางเทคโนโลยีสูงจะมีความสามารถใช้สิทธิในการเข้าใช้ประโยชน์จากวงโคจรสถิตย์ได้มากกว่าประเทศอื่น โดยอาจจะไปกีดกันไม่ให้ประเทศอื่น ๆ ไม่สามารถเข้าใช้ประโยชน์จากวงโคจรสถิตย์ได้เต็มที่ นอกจากนี้แล้วแนวความคิดของ Prof. Christol เองที่ได้รับการคัดค้านจาก Prof. Nicolas. M. Matte ¹⁵⁴ รวมทั้งทาง ITU ด้วย โดยรองเลขาธิการของ ITU (Richard E. Butter) ในขณะนั้นได้ให้ความคิดเห็นว่าทาง ITU ถือว่าการจัดสรรตำแหน่งที่ตั้งของดาวเทียมในวงโคจรฯ โดย ITU ซึ่งเป็นองค์การระหว่างประเทศที่มีอำนาจในการจัดการควบคุมดูแลในการใช้ประโยชน์จากวงโคจรสถิตย์ไม่ได้ก่อให้เกิดการอ้างสิทธิการเข้าครอบครองได้ ¹⁵⁵ และแนวความคิดนี้ได้รับการสนับสนุนจาก Rankin โดยเขาได้กล่าวยืนยันว่าตำแหน่งที่ตั้งของดาวเทียมในวงโคจร (orbital slots) ที่ได้จัดสรรให้กับประเทศต่าง ๆ โดยองค์การระหว่างประเทศ (ITU) ที่มีอำนาจในการจัดการควบคุมดูแลไม่ถือว่าเป็นการขัดกับหลักเกณฑ์ที่ได้บัญญัติไว้ในมาตราที่ 2 ของสนธิสัญญาอวกาศ (1967) เพราะว่าเป็นมาตราที่ 2 จะกล่าวถึงด้วยคำในความหมายที่เกี่ยวกับการอ้างสิทธิการ

¹⁵³ Ibid; p. 11 ; and, Nicolas M. Matte, *Aerospace Law : telecommunication satellite*, R.D.C., vol 1(166) 1980, p. 155. "In Christol's opinion, any allocation of a geostationary orbital position

"would appear to be contrary to the prohibition against national appropriation in Article 2 of the 1967 Outer Space Treaty so far as such an allocation could be treated as an approval of a national claim or appropriation of a segment of the space environment and He elaborates this point by saying that :

"first, no international institution exists having allocative powers with respect to orbital slots, and it is unlikely that such an institution will be formed in the near future. Second, the granting of such authority to an international body would require changes in the 1967 Treaty, which, as has been emphasized, seeks to free the space environment for peaceful and beneficial uses for States generally. The Treaty does not impose special constraints in this respect on States having an advanced scientific and technological base"

¹⁵⁴ Ibid; Nicolas M. Matte ; p. 165.

¹⁵⁵ Ibid;

เข้าครอบครองของประเทศอื่นใด ในกรณีที่ได้มีการกล่าวอ้างถึงอริปไตยในวงโคจรฯ¹⁵⁶ และหากพิจารณาถึงเหตุผลในเชิงตรรกวิทยาแล้วคงจะเป็นเรื่องไม่ถูกต้องสมควรที่จะตีความสนธิสัญญาไปในทางที่จะห้ามไม่ให้ประเทศใดเลยสามารถเข้าใช้ประโยชน์ในวงโคจรสถิตย์ได้ ทั้งนี้เชื่อกันว่าวงโคจรสถิตย์เป็นส่วนหรือบริเวณของห้วงอวกาศที่มีคุณค่าอย่างยิ่งต่อสังคมโลกมากที่สุด กอปรกับด้วยเหตุผลทางกฎหมายอันสมควรสำหรับการเข้าใช้ประโยชน์จากวงโคจรสถิตย์จะต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของข้อเท็จจริง ที่ว่าการเข้าใช้ประโยชน์จากตำแหน่งที่ตั้งของดาวเทียมในวงโคจรสถิตย์ควรจะเป็นการเข้าใช้ประโยชน์แบบชั่วคราว (temporary occupation) ซึ่งการใช้ประโยชน์อย่างชั่วคราวนี้ไม่ถือว่าเป็นการก่อให้เกิดการเข้าครอบครอง (appropriation) ได้¹⁵⁷

จากเหตุผลที่ได้กล่าวมาทำให้เห็นได้ว่าประเทศหรือหน่วยงานทั้งหลายสามารถที่จะดำเนินการร้องขอต่อ ITU ในการเข้าใช้ประโยชน์จากตำแหน่งที่ตั้ง (slot) ของดาวเทียมในวงโคจรสถิตย์ได้ โดยจะต้องดำเนินการตามหลักเกณฑ์ที่ได้กำหนดไว้ในข้อบังคับวิทยุระหว่างประเทศ (RRs) ซึ่งถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของข้อตกลงระหว่างประเทศ (as a part of international treaty)¹⁵⁸ ที่ใช้บังคับจัดการเกี่ยวกับการพิจารณาอนุญาตการเปลี่ยนแปลงและการเพิกถอนการขึ้นคำร้องขอจดทะเบียนบันทึกใน The Master Register สำหรับการขอใช้สิทธิของประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกในการเข้าใช้ประโยชน์ในวงโคจรสถิตย์โดยจะต้องอยู่บนพื้นฐานของการเข้าใช้ประโยชน์อย่างเท่าเทียมกัน (equitable access basis)¹⁵⁹ ซึ่งการขอใช้สิทธิจะก่อให้เกิดลักษณะของสิทธิที่ได้รับหลัก ๆ 4 ลักษณะสิทธิดังที่ได้กล่าวมาแล้วในตอนต้น (หัวข้อที่ 4.1.3 คือ (1) สิทธิที่จะใช้ประโยชน์, (2) สิทธิที่จะนำดาวเทียมดวงใหม่แทนที่ดาวเทียมดวงเก่า, (3) สิทธิที่จะคงใช้ประโยชน์ได้ตลอดไป และ (4) สิทธิในการจองตำแหน่งที่ตั้งของดาวเทียมมากขึ้นเพื่อการใช้ประโยชน์อื่นๆ(การขายหรือ

¹⁵⁶ Ibid; "Rankin's opinion : assignment of orbital slots by an international body would not be a violation of Article 2 since the article speaks in terms of national appropriation by claim of sovereignty"

¹⁵⁷ A.E. Gottlieb, The impact of technology on the development of contemporary international law *Recueil Des Cours*, vol 1 (170) 1981, p. 241 ; and Kim G. Gibbons, orbital saturation : the necessity for international regulation of geosynchronous orbits, *Cal western international law Journal*, vol 9 1979, p. 152.

¹⁵⁸ Stewart White, Stephen Bate and timothy Johnson, "Satellite communications in Europe : Law and Regulation," p. 68.

¹⁵⁹ Nicolas M. matte, *Aerospace Law : Telecommunications Satellite*, *Recueil Des Cours*, vol 1 (166) 1980, p. 164 ; and Article 44 (2) of ITU constitution 1992 ; as well as, Kurt Anderson Baca, Property Rights in outer space, *J. of Air law & com*, vol 58 1993, p. 1078.

การแลกเปลี่ยนให้เช่า) และต้องอยู่ภายใต้หลักเกณฑ์การเข้าใช้ประโยชน์อย่างเท่าเทียมกัน (equitable access) ที่ได้กำหนดขึ้นมาใช้กับทุกประเทศทั่วโลกที่มีความต้องการเข้าใช้ประโยชน์จากวงโคจรสถิตย์โดยไม่ว่าจะคำนึงถึงว่าจะเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว หรือประเทศกำลังพัฒนา และถึงแม้ว่าการเข้าใช้ประโยชน์จากวงโคจรสถิตย์อาจจะไม่ก่อให้เกิดประสิทธิภาพหรือประโยชน์สูงสุดตามที่หวังไว้ก็ตาม ซึ่งลักษณะของสิทธิที่จะใช้ประโยชน์ (The Right to use) คงจะไม่มีปัญหา เกิดขึ้น แต่สำหรับสิทธิที่จะคงใช้ประโยชน์ได้ตลอดไป (The Right to perpetual use) นั้นคงจะมีปัญหา เพราะว่าหลักในทางกฎหมาย (de jure) ประเทศต่าง ๆ แม้จะมีสิทธิที่จะเข้าใช้ประโยชน์จากวงโคจรสถิตย์ สำหรับการสื่อสารในระดับระหว่างประเทศ หรือภายในประเทศได้ก็ตาม แต่ก็ไม่สามารถที่จะกล่าวอ้างการที่จะเข้าใช้ประโยชน์จากตำแหน่งที่ตั้งของดาวเทียมในวงโคจรสถิตย์ได้ถาวรตลอดไป (permanency) กอปรกับประเทศต่าง ๆ ที่ใช้ประโยชน์เหล่านั้นมีหน้าที่ที่จะต้องเคารพต่อสิทธิของประเทศอื่น ๆ ในการที่จะสามารถเข้าใช้ประโยชน์จากตำแหน่งที่ตั้ง (slot) ของดาวเทียมในตำแหน่งเดียวกันได้ด้วย (The Right to use the same orbit) โดยอยู่บนพื้นฐานของหลักการปราศจากการครอบครอง (non-occupancy)¹⁶⁰ รวมทั้งสิทธิที่จะนำดาวเทียมดวงใหม่มาแทนที่ดวงเก่า (The Right to replace a new satellite) ด้วยเช่นกันที่จะมีปัญหาเพราะว่าหลักเกณฑ์ทางกฎหมาย (any Rule of law) และกฎเกณฑ์ของ ITU ได้กำหนดห้ามมิให้ประเทศที่ส่งดาวเทียมไปโคจรอยู่ (a launching state) สามารถส่งดาวเทียมสถิตย์ไปแทนที่ดาวเทียมสถิตย์ดวงเก่าในตำแหน่งที่ตั้งของดาวเทียมเดียวกัน (The same slot) ทันทีอย่างอัตโนมัติ¹⁶¹ หากประเทศที่ส่งดาวเทียมไปโคจรอยู่ก่อน (a launching state) ต้องการที่จะใช้ตำแหน่งที่ตั้งของดาวเทียมในวงโคจรสถิตย์เดิมก็จะต้องดำเนินการไปตามหลักเกณฑ์ที่ทาง ITU ได้กำหนดขึ้นมาก่อน

แต่ในทางข้อเท็จจริง (de facto) เกี่ยวกับสิทธิที่ได้รับในการเข้าใช้ประโยชน์จากตำแหน่งที่ตั้งของดาวเทียมสถิตย์ ทั้ง 2 กรณี คือ สิทธิที่จะนำดาวเทียมดวงใหม่มาแทนที่ดาวเทียมดวงเก่า (Right to replacement) และสิทธิที่จะคงใช้ประโยชน์ได้ตลอดไป (The Right to perpetual use) ประเทศที่ส่งดาวเทียมสถิตย์ไปโคจรอยู่ (a launching state) ก็ยังอาศัยช่องโหว่ของกฎหมายที่มีอยู่ รวมทั้งการขาดอำนาจบังคับให้ปฏิบัติตามกฎหมายของ ITU จึงทำให้มีการละเมิดข้อกฎหมายหรือหลักเกณฑ์กฎหมายเพื่อให้ประเทศตนเองยังคงได้รับสิทธิในการเข้าใช้ประโยชน์จาก

¹⁶⁰ SubrAta K. Sarkar, Criteria of equitable access to geostationary orbit and frequency spectrum, the twenty-sixth colloquium on the law of outer space, 1983, p. 41.

¹⁶¹ A.E. Gottlieb, The impact of Technology on the development of contemporary International law, Recueil Des Cours, vol 1 (170) 1981, p. 241.

ตำแหน่งที่ตั้งของดาวเทียมเดิม (the same slot) ในวงโคจรสถิตยอยู่ต่อไป ในอดีตประเทศที่เข้าใช้สิทธิประโยชน์มีอยู่น้อยมากปัญหาจากการเข้าใช้ประโยชน์ในทางปฏิบัติจึงไม่ค่อยเกิดขึ้นมากนัก แต่ในปัจจุบันและอนาคตประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกต่างตื่นตัวและให้ความสนใจที่จะเข้าใช้ประโยชน์จากวงโคจรสถิตยมากยิ่งขึ้นโดยเฉพาะในด้านธุรกิจการสื่อสารโทรคมนาคม (commercial) ที่มีความสำคัญต่อโลกมากที่สุดในปัจจุบัน โดยประเทศที่มีอำนาจทางการเงินเพียงพอก็จะดำเนินการส่งดาวเทียมสถิตยขึ้นไปโคจรอยู่ในวงโคจรด้วยตนเอง พร้อมทั้งให้บริษัทต่าง ๆ เข้าประมูลในการใช้สิทธิในวงโคจรในนามของรัฐในตำแหน่งที่ตั้งของดาวเทียม แต่บางประเทศที่ไม่เงินเพียงพอจะให้บริษัทที่มีธุรกิจทางการสื่อสารโทรคมนาคมที่มีกำลังเงินเพียงพอเข้าดำเนินการใช้สิทธิในนามของรัฐแทน โดยให้ผลตอบแทนกับรัฐนั้น ๆ อย่างเพียงพอเช่น ประเทศไทย, ประเทศลาว ฯลฯ และนอกจากนี้ในทางปฏิบัติจริงตำแหน่งที่ตั้งของดาวเทียมบางตำแหน่งที่มีความสำคัญและเป็นที่ต้องการของหลาย ๆ ประเทศหากประเทศใดประเทศหนึ่งได้เข้าไปเป็นผู้ใช้สิทธิก่อน (the first comers) โดยส่วนใหญ่แล้วก็จะพยายามคงสถานะของความเป็นผู้ใช้สิทธิก่อนให้นานที่สุดโดยวิธีการจองและจดทะเบียนเครือข่ายดาวเทียมใหม่ ๆ ในตำแหน่งที่ตั้งของดาวเทียมเดิมที่กำลังใช้งานอยู่ในปัจจุบันซ้ำซ้อนกันไว้หลาย ๆ ดวงหลาย ๆ เครือข่ายตามช่วงระยะเวลาที่แตกต่างกัน เนื่องจากประเทศที่ใช้สิทธิประโยชน์อยู่จะรู้ระยะเวลาที่หมดอายุการใช้งานที่แท้จริงซึ่งต่างจากที่ได้แจ้งไว้กับ ITU โดยเมื่อใกล้ครบกำหนดเวลาแล้วประเทศที่กำลังใช้ประโยชน์จากตำแหน่งที่ตั้งของดาวเทียมในวงโคจรสถิตยอยู่ในปัจจุบันรวมทั้งได้จองตำแหน่งเพิ่มไว้ให้กับเครือข่ายดาวเทียมอีกหลายดวงก็จะทำการส่งดาวเทียมของตนขึ้นไปลอยอยู่ในตำแหน่งเดียวกับดาวเทียมดวงที่ใช้อยู่ในปัจจุบันนั้น โดยรอว่าเมื่อดาวเทียมดวงที่ใช้อยู่ในปัจจุบันหมดอายุการใช้งานลงเมื่อใดประเทศที่ได้ส่งดาวเทียมไปใช้งานอยู่ก่อนก็สามารถปรับเปลี่ยนมาใช้เครือข่ายของดาวเทียมดวงใหม่ได้ทันทีภายหลังจากที่ตนเองได้ส่งดาวเทียมขึ้นไปแทนที่ดาวเทียมดวงเก่าที่ใช้อยู่ก่อนและเป็นการดำเนินการโดยถูกต้องตามหลักเกณฑ์ที่ทาง ITU ได้กำหนดไว้ด้วย ซึ่งจะได้รับปกป้องคุ้มครองจาก ITU โดยประเทศอื่นไม่สามารถโต้แย้งคัดค้านการเข้าใช้ประโยชน์ได้ สำหรับปัญหาที่อาจจะเกรงกลัวกัน ไปได้ว่าดาวเทียมที่ถูกส่งขึ้นไปใหม่จะเกิดการชนกันกับดาวเทียมดวงเดิมที่ใช้งานอยู่ก่อนหากส่งไปอยู่ในตำแหน่งเดียวกัน ซึ่งปัญหานี้ในทางด้านเทคนิคสามารถที่จะแก้ไขได้โดยจะเห็นได้ว่าความกว้างของพื้นที่ในวงโคจรสถิตย 1 องศาพื้นที่เท่ากับ 443 ไมล์ ดังนั้นปัญหาการชนกันที่อาจจะเกิดขึ้นนั้นน้อยมากหรือแทบจะไม่เกิดขึ้นเลยก็ได้

แต่อย่างไรก็ตามผู้เขียนเห็นว่าได้มีประเด็นปัญหาหรือหัวข้อที่น่าจะนำมาพิจารณาด้วยเช่นกันโดยจะเห็นได้ว่าในทางปฏิบัติจริงตามที่กล่าวขี้นมานั้นไม่มีทางเป็นไปได้เลยที่ประเทศอื่น

จะสามารถเข้าไปใช้ประโยชน์จากวงโคจรสถิตย์ในตำแหน่งที่ตั้งของดาวเทียมเดียวกันกับตำแหน่งที่ประเทศอื่นได้ใช้อยู่ในปัจจุบัน เพราะโดยหลักเกณฑ์ของการปฏิบัติจริงแล้วหากประเทศหรือหน่วยงานใดก็ตามที่มีความต้องการที่จะเข้าไปใช้ประโยชน์จากวงโคจรสถิตย์สิ่งแรกที่จะต้องกระทำก็คือพยายามดูว่าตำแหน่งของดาวเทียมที่ตนเองต้องการนั้นอยู่ห่างจากตำแหน่งที่ตั้งของดาวเทียมที่ประเทศอื่นใช้อยู่ในขณะนั้นเท่ากับหรือมากกว่า 2 องศาหรือไม่ โดยพยายามหลีกเลี่ยงที่จะไม่จองตำแหน่งที่ตั้งของดาวเทียมเดียวกันกับตำแหน่งที่ตั้งที่ประเทศอื่นได้ใช้อยู่ในปัจจุบันหรือหลีกเลี่ยงที่จะไม่จองตำแหน่งที่ตั้งของดาวเทียมน้อยกว่า 2 องศา ในขั้นต้นหากไม่มีจริง ๆ ก็จะพยายามหาดำแหน่งใหม่ที่มีอยู่และครบองค์ประกอบของหลักเกณฑ์แต่หากไม่สามารถหาได้จริง ๆ แล้ว ก็จะพยายามหาดำแหน่งที่ตั้งของดาวเทียมที่มีองศาความใกล้เคียงกับดาวเทียมดวงที่ใช้อยู่ในปัจจุบันหรือตำแหน่งที่ตั้งของดาวเทียมที่ประเทศอื่นได้จองไว้ก่อนหน้าตนให้ห่างกันมากที่สุดเท่าที่จะทำได้เช่น อาจจะเป็น 1.5 องศา, 1 องศา, 0.5 องศาหรือหากไม่มีทางเลือกเลยก็อาจจะจองตำแหน่งที่ตั้งของดาวเทียมตำแหน่งเดียวกันกับที่ใช้อยู่ในปัจจุบันหรือที่จองอยู่ก่อนซึ่งมีน้อยมากหรือแทบจะไม่มีเลยก็อาจเป็นไปได้ ทั้งนี้เพื่อรอโอกาสในอนาคตหากเกิดมีข้อขัดข้องทางด้านเทคนิคทำให้ประเทศที่จองหรือใช้ประโยชน์อยู่ก่อนไม่สามารถส่งดาวเทียมขึ้นไปโคจรตามระยะเวลาที่กำหนดไว้กับ ITU ได้ ดังนั้นจะเห็นได้ว่าวิธีการหรือทางปฏิบัติของรัฐที่ได้กระทำอยู่ในปัจจุบันที่ประเทศต่าง ๆ ได้ใช้ดำเนินการอยู่ก็จะเป็นแนวทางในการส่งเสริมวิธีการในระบบผูกขาด(monopoly) มากยิ่งขึ้นซึ่งจะไม่ก่อให้เกิดผลดีต่อสังคมโลกในอนาคตอย่างแน่นอน

นอกจากนี้การเพิ่มขึ้นของความต้องการเข้าใช้ประโยชน์ในตำแหน่งที่ตั้งดาวเทียมในวงโคจรสถิตย์ในปัจจุบัน จะเห็นได้ว่าตำแหน่งที่ตั้งของดาวเทียม (slot) บางตำแหน่งที่ประเทศที่ส่งดาวเทียมสถิตย์ไปโคจรอยู่ก่อนอาจจะเหมาะสมกับประเทศอื่น ๆ มากกว่า แต่ในขณะนั้นประเทศอื่น ๆ เหล่านั้นยังไม่ได้ใช้สิทธิไม่ว่าจะด้วยสาเหตุใดก็ตาม ต่อมา (ในอนาคต) เมื่อประเทศเหล่านั้นมีความพร้อมและต้องการที่จะเข้าใช้ประโยชน์ก็จะต้องรอนกว่าช่วงระยะเวลาการเข้าใช้ประโยชน์ในตำแหน่งที่ตั้งของดาวเทียมสถิตย์ดวงก่อนของประเทศที่ได้ส่งขึ้นไปก่อนหมดอายุลง¹⁶² ดังนั้นหากว่าประเทศที่ได้ส่งดาวเทียมไปก่อนต้องการใช้สิทธิที่จะคงอยู่ตลอดไป (The Right to perpetual use) หรือสิทธิที่จะนำเอาดาวเทียมดวงใหม่แทนที่ดาวเทียมดวงเก่า (The Right to replacement) แล้วปัญหาข้อขัดแย้งระหว่างประเทศก็เกี่ยวกับการเข้าใช้ประโยชน์ในตำแหน่งที่ตั้งของดาวเทียมในวงโคจรสถิตย์จะคงเกิดขึ้นอย่างแน่นอน หากยังมีได้มีการแก้ไขหลักเกณฑ์ทาง

¹⁶² Stephen E. Doyly, Space law and the Geostationary orbit : the ITU's WARC-ORB 85-88 concluded, J of space law, vol 17 No. 1, 1989, p. 14.

กฎหมายและกฎเกณฑ์ของ ITU ที่มีความหละหลวมอยู่ทั้งในทางทฤษฎีและในทางปฏิบัติให้ชัดเจนและมีอำนาจบังคับที่ได้คาดมากขึ้น

สำหรับในกรณีของการใช้สิทธิในการจองตำแหน่งที่ตั้งของดาวเทียมให้มากขึ้นเพื่อการใช้สิทธิประโยชน์อื่นๆ เช่น การขายหรือการแลกเปลี่ยนให้เช่าตำแหน่งที่ตั้งของดาวเทียมในวงโคจรสถิตย์ (The Right to more recorded Assignment for Right to use, sell, or barter a Geostationary orbit) ในกรณีที่ได้เกิดขึ้นกับประเทศเล็ก ๆ และกำลังพัฒนา อย่างประเทศตองกานันได้รับความสนใจอย่างมากจากทุกประเทศในโลกว่าทาง ITU จะหาทางออกเช่นไร เนื่องจากในการกระทำของประเทศสหรัฐอเมริกาที่เป็นมหาอำนาจทางด้านอวกาศกับองค์การ Intelsat ในการใช้สิทธิของตำแหน่งที่ตั้งของดาวเทียมไว้มาก กว่าประเทศหรือหน่วยงานอื่นนั้นมิได้รับการคัดค้านจากประเทศหรือหน่วยงานใดเลย ผิดกับประเทศตองกาที่ทางองค์การ Intelsat ได้ออกมาต่อต้านการกระทำในการขอใช้สิทธิชนิดนี้ โดยพยายามแสดงเหตุผลต่าง ๆ เพื่อให้ทาง ITU และหน่วยงานที่ดูแลเกี่ยวกับการขอเข้าใช้สิทธิประโยชน์ในวงโคจรสถิตย์ ปฏิเสธที่จะให้การยอมรับการกล่าวอ้างขอเข้าใช้สิทธิของประเทศตองกา ซึ่งทางผู้อำนวยการของ Intelsat (Mr. Burch) ได้ยื่นหนังสือไปถึงเลขาธิการของ ITU โดยกล่าวว่าจำนวนตำแหน่งที่ตั้งของดาวเทียมที่อนุญาตให้กับประเทศตองกานั้นเกินกว่าความต้องการที่จำเป็นจริง ๆ และมูลเหตุที่แท้จริงที่ทำให้ประเทศตองกาได้ยื่นแบบขอเข้าใช้สิทธิในตำแหน่งที่ตั้งของดาวเทียมมากมายนั้นก็เนื่องมาจากความต้องการที่จะนำเอาตำแหน่งที่ตั้ง (slots) ของดาวเทียมที่ได้รับไปขายหรือให้เช่าประมุลมากกว่า ซึ่งถือได้ว่าการกระทำของประเทศตองกานี้จะเป็นอุปสรรคกีดกันประเทศอื่น ๆ ที่เป็นสมาชิกของ ITU ในการร้องขอใช้สิทธิในตำแหน่งที่ตั้งของดาวเทียมในวงโคจรสถิตย์ สำหรับวัตถุประสงค์เพื่อการเข้าใช้ประโยชน์เท่าที่จำเป็นอย่างแท้จริง นอกจากนี้ยังถือว่าแผนการดำเนินงานของประเทศตองกาเป็นการดำเนินงานในทางที่ผิด (abuse) ต่อการจัดการควบคุมดูแลในระดับระหว่างประเทศ อาจถือได้ว่าเป็นตัวอย่างที่จะก่อให้เกิดอันตรายต่อระเบียบของสังคมโลกในอนาคต ดังนั้น Mr. Burch จึงร้องขอให้ทาง ITU ได้มีการเปลี่ยนแปลงหลักการควบคุมดูแลการขอเข้าใช้สิทธิในวงโคจรสถิตย์ เพื่อป้องกันมิให้ประเทศหรือหน่วยงานอื่นใดคิดที่จะดำเนินการเช่นนี้อีก¹⁶³ โดยความคิดของข้าพเจ้าแล้วเห็นด้วยกับความคิดของ Mr. Burch อย่างเต็มที่ที่จะให้มีการเปลี่ยนแปลงแก้ไขหลักการขอเข้าใช้สิทธิประโยชน์ในวงโคจรสถิตย์ เพื่อควบคุมป้องกันมิให้เกิดปัญหาข้อขัดแย้งระหว่างประเทศและป้องกันการกระทำในทางที่ผิดของประเทศหรือหน่วย

¹⁶³ Dusica Zdravic, The Legal aspects of access to the geostationary orbit, LL.M. thesis,

งานอื่นใดในการร้องขอใช้สิทธิในตำแหน่งที่ตั้งของดาวเทียมมากจนเกินไป หรือเป็นการแบ่งสิ่ง เพื่อผลประโยชน์ในทางด้านธุรกิจ (commercial) แต่เพียงอย่างเดียว โดยไม่ได้คำนึงว่าวงโคจร สถิตยันั้นเป็นทรัพยากรระหว่างประเทศที่ทุกประเทศสามารถเข้าใช้ประโยชน์ได้เท่าเทียมกัน, อย่าง ประหยัดและอย่างมีประสิทธิภาพ เท่าที่จำเป็น นอกจากนี้ประเทศมหาอำนาจทางด้านกิจการ อวกาศ เช่น สหรัฐอเมริกา รวมทั้งองค์การ Intelsat เอง ก็ควรที่จะพิจารณาด้วยว่าได้ดำเนินการ เช่นเดียวกับประเทศดองกาหรือเปล่า? เพราะว่าหากพิจารณาให้ถี่ถ้วนแล้วประเทศสหรัฐอเมริกา และองค์การ Intelsat เองก็เข้าครอบครองของตำแหน่งที่ตั้งของดาวเทียมในวงโคจรสถิตยัมากกว่า ประเทศดองกาเสียอีก การที่ได้ออกมาเรียกร้องขององค์การ Intelsat ต่อประเทศดองกานั้นความ เป็นจริงจะเพื่อส่วนรวมโดยแท้จริงหรือเพื่อส่วนตัวกันแน่เมื่อผลประโยชน์ของตนเองได้รับผล กระทบ ซึ่งคงต้องรอการพิสูจน์ต่อไป

4.1.4. ปัญหาการขาดอำนาจบังคับของ ITU ในการระมัดระวังปฏิบัติและกฎเกณฑ์ ทางกฎหมายที่เกี่ยวกับการเข้าใช้ประโยชน์จากวงโคจรสถิตยัของสมาชิก ITU

วิธีปฏิบัติหรือขั้นตอนเกี่ยวกับการเข้าใช้ประโยชน์ในวงโคจรสถิตยัของประเทศหรือ หน่วยงานทั้งหลาย (administrations) จะต้องดำเนินการไปตามกฎเกณฑ์ที่ทาง ITU ได้กำหนดไว้¹⁶⁴ ปัจจุบันระบอบจัดการควบคุมดูแล (a regulatory regime) เกี่ยวกับการจัดการการเข้าใช้ ประโยชน์ในวงโคจรสถิตยัในการให้บริการด้านอวกาศได้ถูกกำหนดโดย The Constitution, The Convention และ Radio Regulations ของ ITU ซึ่งขั้นตอนปฏิบัติที่จะให้ได้มาซึ่งสิทธิ(Rights) ในการเข้าใช้ประโยชน์ในตำแหน่งที่ตั้งของดาวเทียมมีทั้งหมด 4 ขั้นตอน (1. advance publication, 2. coordination, 3. notification and 4. registration) และหากพิจารณาให้ถี่ถ้วนจะพบว่า กฎเกณฑ์หรือแผนงานทั่วไปในการจัดสรรตำแหน่งที่ตั้งดาวเทียมในวงโคจรสถิตยัยังคงอยู่ภายใต้ หลักไครมาก่อนได้ก่อน (First-come, First-served)¹⁶⁵ หรือเราเรียกแผนการนี้ว่า a posteriori

¹⁶⁴ I.H. Ph. Diederiks-Verschoor, implications of commercial activities in outer space, especially for the developing countries, J. of space law, vol 17 No. 2 1989, p. 117 ; Lawrence Schnapf, Exploration in space law, New york law school law Review, vol 29 1985, p. 700-705 and Michael S. Straubel, Geostationary orbit Regulation, N.C.J.Int'l L. & Com. Reg., vol 17 1992 p. 208-214.

โปรดดูในหัวข้อ 4.1.2.3.

¹⁶⁵ Ibid., Michael S. Straubel, p. 209 ; and The Georgetown Space Law Group, The Geostationary Orbit : Legal, Technical and political Issues Surrounding its use in World Telecommunications, Case W.Res.J.INT'L.L., vol 16 (223) 1984, p. 254-255.

planning ซึ่งแผนงานนี้จะใช้ในการจัดสรรตำแหน่งที่ตั้งของดาวเทียม (รวมทั้งสเปกตรัมคลื่นวิทยุ) และใช้แก้ไขปัญหาคัดค้าน (ทางด้านเทคนิค) ที่เกิดจากการร้องขอเข้าใช้ประโยชน์ในวงโคจรสถิตย์ในแต่ละกรณีไป (case-by-case) โดยขึ้นอยู่กับระบบการแจ้งหรือประกาศให้ทราบกับการจดทะเบียนบันทึก¹⁶⁶ โดยปกติแล้วขั้นตอนนี้สำคัญก็คือขั้นตอนนี้ประสานงาน (the coordination) ระหว่างผู้เข้าใช้ประโยชน์ในตำแหน่งที่ตั้งของดาวเทียมในวงโคจรสถิตย์ด้วยกัน เพราะว่าอาจจะก่อให้เกิดปัญหาการแจ้งซึ่งการเข้าใช้ประโยชน์ได้¹⁶⁷ สำหรับการควบคุมดูแลเกี่ยวกับการประสานงานก็เป็นระบอบแบบโครมาก่อนได้ก่อน¹⁶⁸ โดยที่หน่วยงานหรือประเทศใดที่ต้องการจะเข้ามาใช้ประโยชน์ในวงโคจรสถิตย์ในภายหลังจะต้องได้รับความยินยอมเห็นชอบจากประเทศหรือหน่วยงานที่เป็นเจ้าของเครือข่ายสื่อสารดาวเทียมที่ดำเนินการอยู่ก่อนที่ได้มีการจดทะเบียนใน The Master Register แล้ว และมีตำแหน่งที่ตั้ง (slot) ของดาวเทียมในวงโคจรสถิตย์ที่อยู่ใกล้ชิดกันจนอาจจะก่อให้เกิดอันตรายจากการชนกันหรือจากการแทรกสอดรบกวนกันของคลื่นสัญญาณวิทยุ¹⁶⁹ สำหรับขั้นตอนนี้การจดทะเบียนก็จะต้องอยู่บนพื้นฐานของหลักการที่ปราศจากการแทรกสอดรบกวนกันของคลื่นสัญญาณ (a non-interference basis)¹⁷⁰ อย่างไรก็ตามแม้ว่าตำแหน่งที่ตั้งของดาวเทียมที่ได้จัดสรรให้จะได้ดำเนินการไม่สอดคล้องกับ ข้อบังคับวิทยุระหว่างประเทศ (RRs) อนุสัญญาและธรรมเนียมของ ITU ก็ตาม ทางประเทศที่แจ้งขอจดทะเบียนเพื่อที่จะเข้าใช้ประโยชน์ในตำแหน่งที่ตั้ง (slot) ของดาวเทียมในวงโคจรสถิตย์ก็อาจจะสามารถให้ทาง ITU ทำการบันทึกตำแหน่งที่ตั้งเอาไว้ได้¹⁷¹ ซึ่งจะเห็นได้ว่าทาง ITU เองไม่มีอำนาจที่จะปฏิเสธการแจ้งจดทะเบียน¹⁷² หรือหาวิธีอื่นใดเพื่อที่จะป้องกันตำแหน่งที่ตั้งของดาวเทียมในวงโคจรสถิตย์ที่ได้จดทะเบียนไว้ก่อนแล้วไม่ให้เกิดผลกระทบที่จะเกิดขึ้นในอนาคตคงเพียงใช้หลักการปราศจากการแทรกสอดรบกวนกันของคลื่นสัญญาณ (a non-interference basis) อย่างเดียวซึ่ง

¹⁶⁶ Kurt Anderson Baca, Property Rights in Outer Space, *Journal of Air law and commerce*, vol 58 1993, p. 1077.

¹⁶⁷ Ibid.,

¹⁶⁸ Stephen E. Doyle, Regulating The Geostationary Orbit : ITU's WARC-ORB 85-88, *Journal of space law*, vol 15 No. 1 1987, p. 6.

¹⁶⁹ Article 11 No. 1060 of ITU Radio Regulations 1994.

¹⁷⁰ Michael S. Straubel, Geostationary Orbit Regulation, *N.C.J.INT'L. & Com. Rec.*, vol 17 1992, p. 210.

¹⁷¹ Article 13 No. 1556 of ITU Radio Regulations 1994.

¹⁷² Michael S. Straubel, Geostationary Orbit Regulation, *N.C.J.INT'L. & Com. Reg*, vol 17 1992, p. 210.

ผู้เขียนเห็นว่าคงจะไม่เพียงพอ เพราะในปัจจุบันนี้ประเทศต่างๆทั่วโลกต้องการที่จะเข้าใช้ประโยชน์จากตำแหน่งที่ตั้งของดาวเทียมในวงโคจรสถิตย์กันเป็นอย่างมาก เนื่องจากเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่าตำแหน่งที่ตั้งของดาวเทียมนั้นมีคุณค่าทางด้านเศรษฐกิจอย่างสูงและการเข้าใช้ประโยชน์ (access to use) ในตำแหน่งที่ตั้งของดาวเทียมนั้นประเทศต่างๆก็ไม่ต้องเสียค่าธรรมเนียมใดๆ (free of charge) ทั้งสิ้น¹⁷³ จึงทำให้ประเทศต่างๆได้เข้าแข่งขันการเข้าใช้ประโยชน์กันอย่างมากโดยจะเห็นได้ว่าได้เกิดปัญหาในทางปฏิบัติขึ้นมากมายเกี่ยวกับการละเมิดกฎเกณฑ์ของ ITU และบางประเด็นปัญหาก็เป็นปัญหาใหม่ที่กฎเกณฑ์ของ ITU นั้นไม่สามารถที่จะนำมาบังคับใช้ได้เต็มที่ เนื่องจากความไม่ชัดเจนของกฎเกณฑ์ที่ใช้อยู่ เช่น ปัญหาการส่งดาวเทียมขึ้นไปโคจรอยู่ในตำแหน่งที่ตั้งในวงโคจรฯ ในระหว่างที่หรือก่อนที่ขั้นตอนการเจรจาประสานงานกัน (coordination) จะสิ้นสุดลง

ซึ่งประเด็นปัญหาที่สำคัญเกี่ยวกับเรื่องนี้มีอยู่ด้วยกัน 2 กรณีคือ:

๑. กรณีที่ประเด็นปัญหาเกิดจากประเทศหรือหน่วยงานใดก็ตามที่ต้องการจะเข้าใช้ประโยชน์จากตำแหน่งที่ตั้งของดาวเทียมในวงโคจรสถิตย์ โดยดำเนินการส่งข้อมูลตีพิมพ์ล่วงหน้า (advance publication) ที่ถูกต้องไปยังหน่วยงานของ ITU¹⁷⁴ แต่หากปรากฏว่าโครงการของระบบเครือข่ายดาวเทียมใหม่มีโอกาสหรืออาจจะส่งผลกระทบหรือก่อให้เกิดการแทรกสอดรบกวนกันของคลื่นสัญญาณกับเครือข่ายการสื่อสารผ่านดาวเทียมที่ได้ถูกส่งขึ้นไปโคจรและปฏิบัติการในอวกาศอยู่ก่อนแล้ว¹⁷⁵ ประเทศหรือหน่วยงานเจ้าของเครือข่ายดาวเทียมที่ปฏิบัติการอยู่ในขณะนั้นที่ได้รับผลกระทบหรือคิดว่าตนเองอาจจะได้รับผลกระทบต้องทำหนังสือแจ้งคัดค้านไปยังประเทศหรือหน่วยงานที่แจ้งขอเข้าใช้ประโยชน์ในภายหลังรวมทั้ง ITU ด้วยเพราะว่าจะต้องมีการเจรจาประสานงานเกิดขึ้น¹⁷⁶ โดยหลักการแล้วถือว่าเครือข่ายดาวเทียมที่ถูกส่งขึ้นไปโคจรอยู่ในอวกาศและปฏิบัติการอยู่ก่อนแล้วย่อมมีสิทธิพิเศษ (priority) ที่ดีกว่าเหนือเครือข่ายดาวเทียมที่มาทีหลังเนื่องจากเครือข่ายดาวเทียมที่มีอยู่เดิมที่ถูกส่งขึ้นไปโคจรอยู่ในวงโคจรสถิตย์นั้นได้จดทะเบียนใน The Master Register แล้ว ซึ่งทำให้ตำแหน่งที่ตั้งของดาวเทียมในวงโคจรสถิตย์นั้นได้รับการรับรองและคุ้มครองในระดับระหว่างประเทศแล้ว¹⁷⁷ ดังนั้นจึงเป็นหน้าที่ของประเทศหรือหน่วยงานที่

¹⁷³ Document WGAAG 1/10 (Rev.1)-E , GENEVA 7 April 1995.

¹⁷⁴ โปรดดู ในหัวข้อ 4.1.2.3

¹⁷⁵ จตุรงค์ ธีระวัฒน์, กฎหมายอวกาศ, สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2540, p.196

¹⁷⁶ โปรดดู ในหัวข้อ 4.1.2.3

¹⁷⁷ จตุรงค์ ธีระวัฒน์, กฎหมายอวกาศ, สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2540, p.197

ประสงค์จะเข้ามาใช้ประโยชน์จากตำแหน่งที่ตั้งของดาวเทียมในวงโคจร สถิติภัยหลังที่จะต้องดำเนินการนัดหมายประเทศหรือหน่วยงานที่เข้าใช้ประโยชน์อยู่ก่อนเพื่อมาทำการเจรจาประสานงานความถี่ ซึ่งหากการเจรจาสามารถตกลงกันได้ก็ไม่มีปัญหาอะไรในการที่ประเทศหรือหน่วยงานที่เข้ามาใช้ประโยชน์ภายหลังจะดำเนินการส่งดาวเทียมของตนไปโคจรอยู่ในตำแหน่งที่ตั้งที่ต้องการ แต่ในทางตรงกันข้ามหากไม่สามารถที่จะตกลงกันได้ก็จะต้องถือว่าเครือข่ายดาวเทียมที่โคจรอยู่ ณ ตำแหน่งที่ตั้งของดาวเทียมในวงโคจรสถิติอยู่ก่อนแล้วนั้นมีสิทธิที่เหนือกว่าและดีกว่าเครือข่ายดาวเทียมใหม่ตามหลัก *acquired right*¹⁷⁸ และหรือตามหลักใครมาก่อนมีสิทธิก่อน (*First-come, First-served*) (ที่จะให้ประเทศหรือหน่วยงานที่เข้าใช้ประโยชน์จากตำแหน่งที่ตั้งของดาวเทียมในวงโคจรสถิติก่อนมีสิทธิที่ดีกว่าผู้อื่นเท่านั้น) หากประเทศหรือหน่วยงานเครือข่ายดาวเทียมใหม่ยังขึ้นคือสิ่งที่จะส่งดาวเทียมของตนขึ้นไปโคจรอยู่ ณ ตำแหน่งที่ตั้งของดาวเทียมในวงโคจรสถิติที่ยังคงพิพาทกันอยู่ รวมทั้งได้ไปของคณะเขียนชั่วคราวในการเข้าใช้ประโยชน์จากตำแหน่งที่ตั้งของดาวเทียมในวงโคจรสถิตินั้นต่อ ITU อีกด้วยดังที่ได้กล่าวมาแล้วในตอนต้นว่าสามารถทำได้¹⁷⁹ แต่หากปรากฏว่าในช่วงเวลา 4 เดือนที่ทาง ITU ได้กำหนดไว้ในข้อบังคับวิทยุระหว่างประเทศ (RRs) เลขที่ 1544 ประเทศหรือหน่วยงานที่เข้ามาใช้ประโยชน์ในภายหลัง ได้ทำการทดลองใช้งานดาวเทียมแล้วและได้มีการโต้แย้งคัดค้านใดๆ เกิดขึ้นเกี่ยวกับอันตรายที่เกิดจากการแทรกสอดรบกวนกันของคลื่นสัญญาณอันเนื่องมาจากการใช้ประโยชน์จากเครือข่ายดาวเทียมในตำแหน่งนั้นจากประเทศหรือหน่วยงานเจ้าของเครือข่ายดาวเทียมอื่นๆ ที่ใช้ประโยชน์อยู่ก่อนตามกฎเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในข้อบังคับวิทยุระหว่างประเทศ (RRs) มาตราที่ 13 เลขที่ 1559 ที่ได้กำหนดไว้ว่า “ให้สถานีที่ทำการทดลองใช้นั้นหยุดและขจัดการกระทำใดๆ ที่จะก่อให้เกิดการแทรกสอดรบกวนกันของคลื่นสัญญาณทันที”¹⁸⁰ ซึ่งทาง ITU ก็ไม่ได้ให้ทางออกใดๆ ไว้ว่าเจ้าของเครือข่ายดาวเทียมใหม่จะดำเนินการอย่างไรต่อไป ในความคิดเห็นของผู้เขียนเห็นว่าทาง ITU คงจะให้มีการดำเนินการเจรจาประสานงานกันอยู่อีกต่อไป โดยใช้วิธีการเจรจาประสานงานเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการแก้ไขปัญหา ซึ่งถ้าหากประสบผลสำเร็จก็ถือว่าเป็นสิ่งที่ดีแต่ถ้าหากการเจรจาไม่ประสบผลทาง ITU ก็ยังไม่มีความมาตรการใดมาช่วยแก้ไขได้นอกจากการยกเลิกหรือไม่จดทะเบียนลงใน *The Master Register* ให้เท่านั้นโดย ITU ไม่สามารถที่จะดำเนินการลงโทษใดๆ ได้มากกว่านี้ได้เลยตามกฎเกณฑ์ที่มีอยู่ในปัจจุบัน ดังนั้นหากประเทศหรือหน่วยงานเจ้าของเครือข่ายดาวเทียมใหม่ยังคงต้องดำเนินการดำเนินงานของตนต่อไปและได้ปรากฏอีกว่าคลื่นสัญญาณของเครือข่ายดาว

¹⁷⁸ Ibid; p.197

¹⁷⁹ โปรดดู หัวข้อ 4.1.2.3

¹⁸⁰ *see*: Radio Regulation, Art.13 No. 1559

เทียมที่มีอยู่ก่อนแต่เดิมได้ถูกแทรกสอดรบกวนโดยคลื่นสัญญาณที่ส่งจากเครือข่ายดาวเทียมใหม่ ดังกล่าวอีก โดยที่ประเทศหรือหน่วยงานเจ้าของเครือข่ายดาวเทียมใหม่ยังมีได้ ดำเนินการขจัดการแทรกสอดรบกวนกันของคลื่นสัญญาณของเครือข่ายดาวเทียมเก่าให้หมดไป ดังนั้นประเทศหรือหน่วยงานเจ้าของเครือข่ายดาวเทียมใหม่ก็จะกลายเป็นผู้กระทำละเมิดกฎเกณฑ์ของ ITU และละเมิดสิทธิของประเทศหรือหน่วยงานเจ้าของเครือข่ายดาวเทียมเก่าอันจะเป็นผลให้เกิดความรับผิดชอบของรัฐ¹⁸¹ (state responsibility) ตามหลักกฎหมายระหว่างประเทศขึ้นมาได้เช่นกัน

๒. กรณีประเด็นปัญหาที่เกิดจากการที่ประเทศหรือหน่วยงานทั้งสองฝ่ายหรือหลายฝ่ายก็ตามต้องการที่จะเข้าใช้ประโยชน์จากตำแหน่งที่ตั้งของดาวเทียมในวงโคจรสถิตย์ในตำแหน่งเดียวกันหรือตำแหน่งใกล้เคียงกันมาก เกินกว่าหลักเกณฑ์ที่ทาง ITU ได้กำหนดไว้ซึ่งอาจจะก่อให้เกิดอันตรายจากการแทรกสอดรบกวนกันของคลื่นสัญญาณหรือการชนกันของตัวดาวเทียมได้ โดยข้อแตกต่างที่เห็นได้ชัดเจนของกรณีที่สองกับกรณีแรก ก็คือ ในกรณีที่สองนี้ประเทศหรือหน่วยงานทั้งหลายนั้น ไม่มีใครเลยที่ได้ดำเนินการส่งดาวเทียมขึ้นไปโคจรอยู่ในวงโคจรสถิตย์โดยถูกต้องตามกฎหมายที่ทาง ITU ได้กำหนดไว้ในกระบวนการขอใช้สิทธิประโยชน์ในตำแหน่งที่ตั้งของดาวเทียมที่จะได้รับการจดทะเบียนรับรองและได้รับการคุ้มครองจาก ITU ในการเข้าใช้ประโยชน์จากตำแหน่งที่ตั้งของดาวเทียมในวงโคจรสถิตย์นั้น (ซึ่งการจดทะเบียนจะทำให้ประเทศหรือหน่วยงานเจ้าของเครือข่ายดาวเทียมได้รับสิทธิพิเศษ (priority) ซึ่งเป็นสิทธิเด็ดขาดที่เหนือกว่าประเทศหรือหน่วยงานอื่นที่เข้ามาใช้ประโยชน์ภายหลัง) คงมีแต่เพียงการจัดหาหรือการจับจองตำแหน่งที่ตั้งของดาวเทียมในวงโคจรสถิตย์เท่านั้น และหากได้ทำการพิจารณาจากกระบวนการขอเข้าใช้สิทธิประโยชน์ในตำแหน่งที่ตั้งของดาวเทียมแล้วจะพบว่าไม่ได้มีการบัญญัติไว้เกี่ยวกับเรื่องนี้อย่างชัดเจน

และจากความไม่ชัดเจนแน่นอนของกฎหมาย ในการที่จะนำามาปรับใช้กับปัญหาที่เกิดขึ้นจึงทำให้เกิดเป็นช่องโหว่ (Loophole) ของกฎหมายขึ้นมา โดยทำให้ประเทศหรือหน่วยงานต่างๆ ได้ทำการตีความกฎหมายที่ไม่ชัดเจนนี้ไปในทางที่เอื้ออำนวยประโยชน์ให้กับตนเองมากที่สุด ซึ่งเป็นสาเหตุที่สำคัญของการเกิดข้อขัดแย้งระหว่างประเทศเกี่ยวกับการเข้าใช้สิทธิประโยชน์ในตำแหน่งที่ตั้งของดาวเทียมในวงโคจรสถิตย์ ดังเช่นกรณีของประเทศไทยกับประเทศจีน ซึ่งประเทศไทยได้จองตำแหน่งที่ตั้งของดาวเทียมไว้ที่ 120 องศาตะวันออกไว้ก่อนตั้งแต่ปี พ.ศ. 2535

¹⁸¹ จตุรงค์ ธีระวัฒน์, กฎหมายอวกาศ, สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2540, p.197

และประเทศจีนก็ได้มาจองตำแหน่งที่ตั้งของดาวเทียมที่ 121 องศาตะวันออกไว้ที่หลัง โดยประเทศไทยมีโครงการที่จะส่งดาวเทียมขึ้นไปโคจรอยู่ในวงโคจรสถิตย์ภายในปี พ.ศ. 2539 ทางประเทศจีนเองก็ต้องการที่จะส่งดาวเทียมของคนขึ้นไปในตำแหน่งที่ใกล้เคียงกับตำแหน่งที่ประเทศไทยได้จองไว้ซึ่งมีความห่างกันเพียง 1 องศาเท่านั้นภายในปี พ.ศ. 2538 ซึ่งอาจจะก่อให้เกิดอันตรายจากการแทรกสอดรบกวนกันของคลื่นสัญญาณได้ กอรปกับขั้นตอนการประสานงานระหว่างประเทศไทยกับประเทศจีนยังคงไม่สามารถตกลงกันได้¹⁸² และยังอยู่ในระหว่างขั้นตอนการเจรจาประสานงานกันอยู่ด้วย

และด้วยเหตุที่เกิดจากความไม่ชัดเจนของกฎเกณฑ์ในเรื่องนี้ทางประเทศจีนได้อาศัยการตีความกฎเกณฑ์ไปในทางที่เอื้อประโยชน์ให้กับตนเองโดยอาศัยหลักความเท่าเทียมกัน (equitable access) มาใช้ยกขึ้นอ้างขึ้นยันกับประเทศไทย เกี่ยวกับการเข้าใช้ประโยชน์ในตำแหน่งที่ตั้งของดาวเทียมในวงโคจรสถิตย์ ในกรณีที่ประเทศหรือหน่วยงานทุกฝ่ายยังอยู่ในฐานะเป็นเพียงผู้เข้าขององการใช้สิทธิในตำแหน่งที่ตั้งของดาวเทียมเท่านั้น โดยได้พิจารณาว่ากฎเกณฑ์ของ ITU ที่ใช้อยู่ในปัจจุบันเมื่อได้พิจารณาจากถ้อยความแล้วจะพบว่าประเทศหรือหน่วยงานที่เข้าขององจะยังไม่ได้สิทธิเด็ดขาดเหนือประเทศหรือหน่วยงานอื่นๆ จนกว่าจะได้กระทำการครบตามขั้นตอนกระบวนการวิธีในการขอเข้าใช้ประโยชน์จากตำแหน่งที่ตั้งของดาวเทียม คือ ได้รับการจดทะเบียนลงใน The Master Register แล้ว ฉะนั้นเมื่อพิจารณาจากแนวความคิดและแนวทางปฏิบัติของประเทศจีนแล้วจะพบว่าในกรณีที่ทุกประเทศหรือทุกหน่วยงานยังคงอยู่ในขั้นตอนการจองและการเจรจาประสานงานกันอยู่ ประเทศจีนก็จะยังถือว่าทุกๆ ประเทศมีสิทธิที่เท่าเทียมกันในการดำเนินการต่างๆ เพื่อให้ได้มาซึ่งสิทธิเด็ดขาดในขั้นตอนสุดท้าย ด้วยเหตุนี้ประเทศจีนจึงยืนยันที่จะส่งดาวเทียมของคนไปโคจรอยู่ในอวกาศโดยไม่รอให้เสร็จสิ้นกระบวนการเจรจาประสานงาน (coordination) เสียก่อน¹⁸³ โดยอาศัยความได้เปรียบในความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีด้านอวกาศในการจัดส่งดาวเทียมของคนขึ้นไปก่อนในต้นปี พ.ศ. 2538 ซึ่งการกระทำของประเทศจีนได้รับการคัดค้านอย่างมากจากประเทศไทย

โดยประเทศไทยเห็นว่าสิ่งที่ประเทศจีนได้อ้างหลักเกณฑ์ดังกล่าวข้างต้นในเรื่องของหลักความเท่าเทียมกันนั้นรวมทั้งอ้างว่าเมื่อตนเองสามารถส่งดาวเทียมของคนขึ้นไปโคจรอยู่ในอวกาศได้ภายในปี พ.ศ. 2538 ก่อนประเทศไทยที่จะส่งไปในปี พ.ศ. 2539 จึงต้องถือว่าประเทศจีน

¹⁸² น.ส.พ.กรุงเทพธุรกิจ ปีที่ 8 ฉบับที่ 2683 วันพฤหัสบดี 25 มกราคม 2539

¹⁸³ จตุรงค์ ธีระวัฒน์, กฎหมายอวกาศ, สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2540, p.197

มีความพร้อมในเรื่องนี้ก่อนประเทศไทย ดังนั้นจึงควรให้สิทธิแก่ประเทศจีนในอันที่จะได้ใช้ย่านวงโคจรสถิติของตนเองก่อนประเทศไทย ทั้งนี้ถึงแม้ว่าไทยจะได้แจ้งให้ทาง ITU ได้รับทราบถึงเจตนารมณ์ในการที่จะขอเข้าใช้ประโยชน์จากตำแหน่งที่ตั้งของดาวเทียมในวงโคจรสถิติของตนเองก่อนก็ตาม¹⁸⁴ อันถือได้ว่าการตีความของประเทศจีนนี้เป็นการตีความโดยไม่สุจริตและเอาเปรียบแก่ประเทศไทย¹⁸⁵ โดยฝ่ายประเทศไทยเห็นว่าประเทศหรือหน่วยงานที่เข้ามาใช้สิทธิของก่อนและได้ดำเนินการในขั้นตอนการประสานงานก่อนควรที่จะเป็นผู้ที่มีสิทธิพิเศษ (priority) ก่อนชั่วคราว¹⁸⁶ เหนือกว่าประเทศหรือหน่วยงานที่เข้ามาขององภายหลัง ดังนั้นถึงแม้ว่าสิทธิพิเศษ (priority) ที่ได้รับนั้นไม่มีลักษณะตายตัวเพราะการที่จะได้รับสิทธิพิเศษ (priority) ในระดับเด็ดขาด (definitive) จะต้องมีการจดทะเบียนใน The Master Register แล้วเท่านั้นก็ตามแต่เมื่อพิจารณาจากเหตุผลอื่นประกอบแล้วก็น่าจะถือได้ว่าประเทศไทยมีสิทธิเหนือกว่าประเทศจีนเพราะว่าในกรณีนี้นอกจากการที่ประเทศไทยจะสามารถอ้างได้ว่าตนเองนั้นได้ดำเนินการเข้าของตำแหน่งที่ตั้งดาวเทียมก่อนโดยมีจุดมุ่งหมายที่จะนำมาไปใช้งานอย่างแท้จริงโดยมิได้มีวัตถุประสงค์ที่จะองเอาไว้เพื่อการกระทำอย่างอื่นแล้ว ประเทศไทยก็สามารถพิสูจน์ให้เห็นถึงความพร้อมทั้งทางด้านเทคนิคและทางด้านงบประมาณที่จะประกอบกิจการดาวเทียมนั้นได้และหากพิจารณาในด้านเทคนิคจะเห็นได้ว่าประการแรกฝ่ายไทยได้ทำสัญญาจัดหา (procurement contract) สัญญาซื้อบริการส่งดาวเทียมขึ้นไปในอวกาศ (Launch contract) ตลอดจนสัญญาประกันภัย (insurance contract) ซึ่งมีลักษณะที่ยกเลิกมิได้ (irrevocable) ย่อมต้องถือว่าฝ่ายไทยอยู่ในสภาพที่พร้อมที่จะปฏิบัติการได้แล้วคงเหลือแต่เพียงรอคิวที่จะยิงดาวเทียมขึ้นไปโคจรในอวกาศเท่านั้น¹⁸⁷ และถึงแม้ว่าในกฎเกณฑ์ที่นำมาใช้บังคับเกี่ยวกับเรื่องนี้จะยังไม่มีความชัดเจนแน่นอนแต่โดยอาศัยหลักเกณฑ์ที่ทาง ITU ได้นำเอามาใช้กับกระบวนการขอเข้าใช้ประโยชน์ในตำแหน่งที่ตั้งของ

¹⁸⁴ Ibid; p.195

¹⁸⁵ Ibid; p.195

¹⁸⁶ เศรษฐพร อภิสิทธิ์กัม. รองอธิบดีกรมไปรษณีย์โทรเลข. สัมภาษณ์, 6 พฤษภาคม 2540. "ในทางหลักการและทางปฏิบัติในปัจจุบันได้มีการยอมรับกันว่าประเทศที่เข้ามาของตำแหน่งที่ตั้งของดาวเทียมในขั้นตอนข้อมูลตีพิมพ์ล่วงหน้า (Advance publication) เสร็จแล้วและได้ดำเนินการในขั้นตอนของการประสานงาน (Coordination) ก่อนประเทศอื่นก็จะเป็นผู้มีสิทธิพิเศษ (priority) ก่อนชั่วคราว เหนือประเทศที่เข้ามาของตำแหน่งที่ตั้งของดาวเทียมในขั้นตอนข้อมูลตีพิมพ์ล่วงหน้าและที่เข้ามาสู่ขั้นตอนของการประสานงานภายหลัง และดังนั้นในกรณีที่ประเทศต่าง ๆ ยังอยู่ในขั้นตอนข้อมูลตีพิมพ์ล่วงหน้าด้วยกันและไม่ว่าจะเข้ามาดำเนินการในขั้นตอนนี้ก่อนหรือหลังทางปฏิบัติระหว่างประเทศก็ถือว่าทุกประเทศมีสิทธิเท่าเทียมกันจนกว่าจะได้เริ่มดำเนินการในขั้นตอนการประสานงานแล้วเท่านั้น"

¹⁸⁷ จตุรงค์ ธีระวัฒน์, กฎหมายอวกาศ, สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2540, p.199

ดาวเทียมที่ได้บัญญัติไว้ในข้อบังคับวิทยุระหว่างประเทศ (RRs) มาตราที่ 11-15 ก็สามารถนำมาปรับใช้ได้โดยอนุโลม (Mutatis Mutandis) โดยสามารถพิจารณาได้ว่าตามหลักเกณฑ์ทั่วไปที่ได้นำมาปรับใช้โดยอนุโลมแล้วจะทำให้ประเทศไทยนั้นมีสิทธิที่จะได้เข้าใช้ประโยชน์ในตำแหน่งในวงโคจรสถิติที่กำหนดไว้เดิมก่อนประเทศจีน

ดังนั้นจากข้อโต้แย้งและข้อสนับสนุนของทั้งสองฝ่ายที่ได้กล่าวมาจึงนำมาสู่ประเด็นที่ควรจะพิจารณาว่าในกรณีที่มีเพียงการจองตำแหน่งที่ตั้งของดาวเทียมและอยู่ในระหว่างการดำเนินการเจรจาประสานงานกันอยู่นั้นแนวทางหรือหลักเกณฑ์ใดที่ทาง ITU ได้เลือกที่จะนำมาใช้กับประเด็นปัญหานี้ คือ:

ก.ทาง ITU จะยังคงให้สิทธิกับประเทศที่เข้ามาดำเนินการขอจองตำแหน่งที่ตั้งของดาวเทียมในวงโคจรสถิติและได้ดำเนินการในขั้นตอนการเจรจาประสานงานก่อนมีสิทธิพิเศษ (priority) ที่ดีกว่าประเทศหรือหน่วยงานอื่นที่เข้ามาจอง ฯ และดำเนินการในขั้นตอนการเจรจาประสานงานภายหลัง ตามหลักตามหลักไครมาก่อนได้สิทธิก่อน (First-come,First-served) ซึ่ง ITU ได้เลือกใช้อู่ในปัจจุบันในข้อบังคับวิทยุระหว่างประเทศ (RRs) ที่จะนำมาปรับใช้กับเรื่องนี้โดยอนุโลม หรือ

ข.ทาง ITU จะไม่ให้สิทธิพิเศษใด ๆ กับประเทศที่เข้ามาขอจองตำแหน่งที่ตั้งของดาวเทียมและได้เข้าดำเนินการในขั้นตอนการเจรจาประสานงานก่อน โดยถือว่าหากประเทศใดก็ตามตราบใดที่ยังไม่ได้ดำเนินการให้ครบตามกระบวนการขอเข้าใช้สิทธิประโยชน์ในตำแหน่งที่ตั้งของดาวเทียมในวงโคจรฯที่ได้กำหนดไว้ในข้อบังคับวิทยุระหว่างประเทศ (RRs) แล้ว¹⁸⁸ ประเทศหรือหน่วยงานนั้นก็ไม่ได้มีสิทธิพิเศษอันใดเลย ในการที่จะมีสิทธิดีกว่าผู้อื่น ดังนั้นประเทศหรือหน่วยงานใดๆ ต่างก็มีสิทธิที่เท่าเทียมกันไม่มีไครมาก่อนมาหลังทุกประเทศทุกหน่วยงานสามารถที่จะเข้าขอหรือดำเนินการใด ๆ ก็ได้ในตำแหน่งที่ตั้งของดาวเทียมตามหลัก Equitable Access จนกว่าที่ประเทศหรือหน่วยงานของตนเองจะได้ดำเนินการครบตามกระบวนการขอเข้าใช้สิทธิประโยชน์ในวงโคจรตามข้อบังคับวิทยุระหว่างประเทศ (RRs) ได้กำหนดไว้ซึ่งจะทำให้ประเทศหรือหน่วยงานนั้นได้สิทธิเด็ดขาดไป

¹⁸⁸ โปรดดู ในหัวข้อ 4.1.2.3

อย่างไรก็ตามผู้เขียนเห็นว่าเป็นการยากที่จะคาดเดาได้ว่าทาง ITU จะเลือกใช้นโยบายใดแนวทางหนึ่ง ทั้งนี้จะเห็นได้ว่าเมื่อเกิดข้อโต้แย้งขึ้นระหว่างประเทศไทยกับประเทศจีน โดยทางประเทศไทยได้ส่งข้อท้วงติงไปถึง ITU แต่อย่างไรก็ดีคำตอบของ ITU ต่อข้อท้วงติงของไทยก็ระบุว่า การส่งดาวเทียมขึ้นไปโคจร ณ ตำแหน่งที่ตั้งในวงโคจรสถิตย์ที่พิพาทกันก่อนที่จะสิ้นสุดกระบวนการเจรจาประสานงาน (coordination) จะไม่ก่อให้เกิดสิทธิพิเศษ (priority) ที่ดีกว่าเมื่อเทียบกับสิทธิของประเทศผู้ประกอบการระบบเครือข่ายดาวเทียมเดิมแต่อย่างใด โดยมีได้ทำการวินิจฉัยชี้ขาดไปว่า การกระทำของประเทศจีนเป็นการกระทำที่ละเมิดกฎหมายระหว่างประเทศหรือฝ่าฝืนกฎเกณฑ์ในเรื่องนี้หรือไม่ และยังคงยืนยันที่จะให้คู่พิพาททั้งสองฝ่ายได้เจรจาหาข้อยุติข้อพิพาทกันเอง โดยตอบแต่เพียงว่าหนทางในการแก้ไขปัญหานั้นที่สุดก็ขึ้นอยู่กับกระบวนการประสานงาน (coordination) และความร่วมมือกัน (cooperation) ระหว่างประเทศไทยกับประเทศจีนเท่านั้น¹⁸⁹ ดังนั้นจะเห็นได้ว่าทาง ITU เองก็ยังสงวนท่าทีไม่กล้าที่จะออกมาชี้ชัดลงไปว่าใครผิดใครถูกเนื่องจากคงจะเห็นว่ากฎเกณฑ์ที่ใช้บังคับเกี่ยวกับเรื่องนี้มีความไม่ชัดเจนอยู่ และเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่าข้อบังคับวิทยุระหว่างประเทศ (RRs) นั้นเป็นข้อตกลงระหว่างประเทศที่นำเอามาใช้บังคับเกี่ยวกับการเข้าใช้สิทธิประโยชน์ในตำแหน่งที่ตั้งของดาวเทียมและเมื่อเกิดมีความไม่ชัดเจนแน่นอนในตัวกฎเกณฑ์ในเรื่องใดเรื่องหนึ่งเกิดขึ้น ผู้เขียนเห็นว่ามีความจำเป็นที่เราควรที่จะนำเอาหลักการตีความสนธิสัญญาระหว่างประเทศมาปรับใช้¹⁹⁰ ในกรณีที่เกิดความไม่ชัดเจนหรือเกิดมีข้อสงสัยในกฎเกณฑ์ที่นำเอาไปใช้งาน ซึ่งตามหลักเกณฑ์ทั่วไปของการตีความสนธิสัญญานั้นจะต้องตีความโดยสุจริต (good faith) เพื่อให้เป็นไปตามหลักที่ว่าสัญญาต้องได้รับการเคารพปฏิบัติตาม (pacta sunt servanda) และเมื่อดูจากตัวบทของอนุสัญญากรุงเวียนนาแล้วจะเห็นได้ว่ามีความโน้มเอียงในการให้ความสำคัญแก่การตีความตามตัวบทและบริบทเป็นหลัก และถือเอาความมุ่งหมายและวัตถุประสงค์เป็นหลัก¹⁹¹ ซึ่งเมื่อพิจารณาจากกฎเกณฑ์ของ ITU (ข้อบังคับวิทยุระหว่างประเทศ) แล้วจะพบว่าความหมายสามัญ (ordinary meaning) ในถ้อยคำที่ปรากฏในบทบัญญัติของ ITU ไม่ได้กล่าวไว้โดยชัดเจนเกี่ยวกับเรื่องนี้ ดังนั้นจึงจำเป็นต้องอาศัยการตีความตามเจตนาจากบริบท (context) ที่จะต้องพิจารณาจากอารัมภบท ข้อมาตรา รวมไปถึงเอกสารต่างๆ ในภาคผนวกของสนธิสัญญาด้วยและรวมถึงให้ดูบริบทรวมกันไปกับความคาดหมายระหว่างภาคีที่ได้ทำขึ้นมาภายหลังด้วย แต่ถ้าหากยังไม่พบความหมายของเจตนาที่แท้จริงของกฎเกณฑ์ข้อบัญญัติมาตราที่ 31 วรรค 3 (b) ได้บัญญัติหลักเกณฑ์พิเศษเกี่ยวกับการตีความที่น่าสนใจ

¹⁸⁹ จตุรงค์ ธีระวัฒน์, กฎหมายอวกาศ, สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2540, p.198

¹⁹⁰ Vienna Convention on the Law of Treaties 1969 section 3, Art 31-33.

¹⁹¹ อรุณ ภาณุพงศ์, การตีความสนธิสัญญา, 84 ปี ศาสตราจารย์สัญญา ธรรมศักดิ์ หน้า 218

ไว้ว่า ให้คำนึงถึง “ทางปฏิบัติภายหลัง” (subsequent practice) ของรัฐภาคว่าปฏิบัติต่อกันอย่างไร ถ้าทางปฏิบัตินั้นมีผลเสมือนหนึ่งว่าตกลงเข้าใจกันอย่างไรที่ปฏิบัติอยู่นั้น ทางปฏิบัติก็จะมีผลต่อการตีความให้เป็นไปตามแนวทางที่ปฏิบัติร่วมกันหรือตรงกัน¹⁹² ในกรณีที่เกี่ยวข้องกับประเด็นปัญหาในเรื่องนี้ที่ได้กล่าวมาแล้วจะเห็นได้ว่าแม้จะไม่มีข้อบัญญัติไว้ในข้อบังคับระหว่างประเทศโดยชัดเจนแต่ในทางปฏิบัติจะพบว่าในกรณีที่ทั้งสองฝ่ายหรือหลายฝ่ายยังอยู่ในฐานะเป็นเพียงผู้จดตำแหน่งที่ตั้งของดาวเทียมในวงโคจรสถิตย์ และยังอยู่ในขั้นตอนการเจรจาประสานงานเท่านั้นยังไม่มีฝ่ายใดได้ดำเนินการส่งดาวเทียมขึ้นไปอย่างแท้จริงเพื่อที่จะได้ทำการแจ้งขอต่อ ITU ทำการจดทะเบียนลงใน The Master Register เพื่อที่จะได้สิทธิเด็ดขาด ที่จะสามารถใช้ยกขึ้นอ้างกับประเทศอื่นได้เต็มที่ก็ตาม แต่ในทางปฏิบัติระหว่างประเทศก็ได้มีการยอมรับกันว่าประเทศที่เข้ามาจดตำแหน่งที่ตั้งของดาวเทียมและได้ดำเนินการในขั้นตอนการเจรจาประสานงานก่อนนั้นเป็นผู้ที่มีสิทธิพิเศษ (priority) ก่อนชั่วคราว เหนือประเทศที่เข้ามาภายหลัง โดยจะเห็นได้จากกรณีของประเทศไทย (THAILAND) กับฮ่องกง (ASIASAT) โดยประเทศไทยได้จองตำแหน่งที่ตั้งของดาวเทียมที่ 78.5 และ 101 องศาตะวันออก ซึ่งได้แจ้งจดทะเบียนไว้กับหน่วยงานของ ITU เฉพาะในขั้นตอนขอมูลตีพิมพ์ล่วงหน้าก่อน และโดยทางฮ่องกงก็ได้จองตำแหน่งที่ 77.5 และ 100.5 องศาตะวันออกเช่นเดียวกัน¹⁹³ โดยได้ดำเนินการในขั้นตอนขอมูลตีพิมพ์ล่วงหน้าภายหลังประเทศไทย แต่อย่างไรก็ตามความจริงได้ปรากฏว่าทางฮ่องกงกลับได้ดำเนินการในขั้นตอนการเจรจาประสานงานก่อนประเทศไทย ซึ่งโดยหลักการและแนวทางปฏิบัติระหว่างประเทศที่เป็นที่ยอมรับของ ITU นั้นถือว่าประเทศที่ได้ดำเนินการในขั้นตอนการเจรจาประสานงานก่อนประเทศอื่นแม้ว่าจะเข้ามาดำเนินการในขั้นตอนขอมูลตีพิมพ์ล่วงหน้าภายหลังก็ตามจะมีสิทธิพิเศษ (priority) ก่อนชั่วคราว เหนือกว่าประเทศที่ยังไม่ได้ดำเนินการในขั้นตอนการเจรจาประสานงาน (คือ ยังอยู่ในขั้นตอนขอมูลตีพิมพ์ล่วงหน้า) หรือดำเนินการในขั้นตอนการเจรจาประสานงานภายหลัง¹⁹⁴ โดยจะเห็นได้

¹⁹² Ibid; หน้า 219

¹⁹³ จะเห็นได้ว่าโดยหลักเกณฑ์ทางด้านเทคนิคในปัจจุบันดังที่ได้กล่าวมาแล้วในตอนต้นเกี่ยวกับข้อจำกัดดาวเทียมควรที่จะอยู่ห่างกันประมาณ 2 องศา เพื่อป้องกันการชนกันและการแทรกสอดรบกวนกันของคลื่นสัญญาณ แต่จะเห็นได้ว่าความจริงทางหน่วยงานของ ITU คือ IFRB ในขณะนั้นก็ยังคงให้มีการแจ้งขอจดทะเบียนตำแหน่งที่ตั้งของดาวเทียมในวงโคจรสถิตย์เพื่อใช้ประโยชน์ โดยไม่ได้คำนึงถึงหลักเกณฑ์ a non-interference basis เลย โดยจะเห็นได้ว่าในแต่ละตำแหน่งที่ตั้งของดาวเทียมนั้นมีความห่างกันเพียง 1 องศาเท่านั้น ซึ่งไม่เพียงพอ และทาง ITU คงหวังจะให้ทั้งสองประเทศใช้วิธีการประสานงาน (coordination) เพื่อใช้แก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น

¹⁹⁴ เศรษฐพร อูศรีพิทักษ์, รองอธิบดีกรมไปรษณีย์โทรเลข, สัมภาษณ์, 6 พฤษภาคม 2540.

ว่าก่อนที่ประเทศไทยจะดำเนินการเจรจากับฮ่องกงนั้น ประเทศไทยได้ดำเนินการท้วงติงไปยัง ITU ถึงสิทธิในการจองก่อนที่ประเทศไทยได้ดำเนินการเพียงในขั้นตอนข้อมูลตีพิมพ์ล่วงหน้าเท่านั้น ซึ่งเป็นการเข้าใจที่ผิดอันเนื่องมาจากข้อบกพร่องที่เกิดจากความไม่ชำนาญและเชี่ยวชาญในการดำเนินการร้องขอเข้าใช้ประโยชน์จากวงโคจร สถิติเนื่องจากเป็นการดำเนินการครั้งแรกของประเทศไทย เพราะว่าทาง ITU ได้ยืนยันว่าสิทธิพิเศษชั่วคราวจะไม่เกิดขึ้นจนกว่าจะได้มีการดำเนินการในขั้นตอนการเจรจาประสานงานแล้วเท่านั้น¹⁹⁵ ดังนั้นจากหลักการและแนวทางปฏิบัติที่ได้กล่าวมาจะเห็นได้ว่าประเทศไทยควรที่จะเป็นผู้ขอดำเนินการเจรจากับทางฮ่องกง แต่ในทางปฏิบัติจริงปรากฏว่าทางฮ่องกงได้ขอเข้าเจรจาประสานงานความถี่กับประเทศไทยก่อนทั้งนี้มิใช่ว่าประเทศไทยได้สิทธิพิเศษก่อนชั่วคราวในฐานะเป็นผู้ประกอบการที่มาก่อนแต่อาจจะเป็นเพราะความเข้าใจของฮ่องกงที่ว่าประเทศไทยมีลำดับความสำคัญก่อนเพราะประเทศไทยเป็นผู้ของจองตำแหน่งก่อนในขั้นตอนข้อมูลตีพิมพ์ล่วงหน้า หรือเพราะว่าทางฮ่องกงต้องการที่จะรีบดำเนินการให้เสร็จสิ้นโดยรวดเร็วเพื่อต้องการที่จะส่งดาวเทียมขึ้นไปโคจรให้ทันกำหนดเวลาโดยไม่สนใจในเรื่องสิทธิพิเศษก่อนชั่วคราวที่มีอยู่ ทั้งนี้จะเห็นได้ว่าในขณะที่จะเริ่มการเจรจาประสานงานขึ้นทางฮ่องกงได้กล่าวถึงสิทธิพิเศษชั่วคราวที่ตนเองมีอยู่เนื่องจากได้ดำเนินการในขั้นตอนการเจรจาประสานงานก่อนประเทศไทยแต่ที่ไม่ใช้สิทธิพิเศษนั้นกับประเทศไทย ก็เนื่องจากทางฮ่องกงนั้นมีจิตวิญญาณของการเจรจาประสานงาน และต้องการที่จะดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายโดยรวดเร็ว¹⁹⁶ ซึ่งในการเจรจาประสานงานทั้งสองได้ตกลงกันได้โดยอาศัยความร่วมมือในทางเศรษฐกิจเป็นองค์ประกอบสำคัญในการเจรจาประสานความถี่ จึงทำให้สามารถประนีประนอมกันได้โดยทางประเทศไทยได้เลือกใช้ตำแหน่งที่ 78.5 องศาตะวันออกในการส่งดาวเทียมไทยคมไปโคจรอยู่ในขณะที่ทางฮ่องกงตกลงที่จะไม่ใช้ตำแหน่งที่ 77.5 องศาตะวันออก และทางฮ่องกงได้เลือกตำแหน่งที่ 100.5 องศาตะวันออกแทนในขณะที่ประเทศไทยก็ตกลงที่จะไม่ใช้ตำแหน่งที่ 101 องศาตะวันออกเช่นกัน¹⁹⁷

¹⁹⁵ Ibid

¹⁹⁶ Ibid

¹⁹⁷ Ibid; เศรษฐพร สุทธิพิทักษ์; and, Dr. pomchai Danvivathana, Regional Cooperation : A mode to protect Equitable Sharing in space activities for Developing Countries, The ASIA-Pacific conference on multilateral in space technology and applications (Bangkok, Thailand, 14-18 January 1994) DOC.APC-MCSTA/09, p. 13.

ดังนั้นเมื่อได้พิจารณาจากแนวทางปฏิบัติระหว่างประเทศที่ได้ปฏิบัติกันมารวมทั้งเมื่อได้พิจารณาจากคำตอบของ ITU ที่มีต่อข้อห้วงคิดที่ประเทศไทยได้เสนอไปในกรณีประเทศไทยได้เกิดปัญหาข้อขัดแย้งกับประเทศจีนตามที่ได้กล่าวมาแล้ว จะพบว่าถึงแม้ทาง ITU นั้นจะไม่ได้กล่าวยอมรับถึงการมีสิทธิพิเศษชั่วคราวของประเทศผู้ส่งดำเนินการเครือข่ายดาวเทียมและได้มีการดำเนินการในขั้นตอนการเจรจาประสานงานก่อนโดยชัดเจนก็ตาม แต่ในความคิดเห็นของผู้เขียนคิดว่าทาง ITU เองก็ได้กล่าวแสดงเป็นนัยถึงการยอมรับในแนวความคิดนี้ด้วยแล้ว ซึ่งจะเห็นได้จากคำกล่าวที่ว่าครบโดก็ตามที่ประเทศที่เข้ามาใช้สิทธิประโยชน์ภายหลังยังไม่ดำเนินการเจรจาประสานงานให้เรียบร้อย แม้จะได้ดำเนินการส่งดาวเทียมขึ้นไปก่อนก็ไม่มีทางที่จะก่อให้เกิดสิทธิพิเศษที่ดีกว่าประเทศหรือหน่วยงานที่ได้สิทธิพิเศษก่อนชั่วคราวแต่อย่างใด นอกจากนี้ผู้เขียนใคร่มีความคิดเห็นเสริมว่าประเทศที่เข้ามาใช้สิทธิของและดำเนินการเจรจาประสานงานก่อนนั้นควรที่จะต้องแสดงต่อ ITU และประเทศอื่นๆ ให้เห็นถึงความพร้อม ความก้าวหน้าในการดำเนินการให้เป็นไปตามกำหนดเวลาที่ตนเองได้แจ้งแก่ทาง ITU ไว้ด้วย เพื่อแสดงถึงความจริงใจว่าตนเองมีได้ของตำแหน่งที่ตั้งดาวเทียมไว้เพียงเพื่อกักตุนหรือไว้สำหรับการใช้ประโยชน์ในการจำหน่ายจ่ายโอนรวมทั้งใช้เป็นเครื่องสำรองในการเจรจาประสานงานที่มีวัตถุประสงค์บางอย่างแอบแฝงอยู่เท่านั้น สำหรับเหตุผลของแนวความคิดนี้คงจะมีจุดมุ่งหมายเพื่อที่จะให้เกิดความเป็นระเบียบของสังคมเกิดขึ้นและเป็นการสร้างหลักประกันให้กับประเทศต่างๆ ที่จะเข้ามาดำเนินการใช้ประโยชน์จากวงโคจรสถิตย์อย่างจริงจัง

ส่วนในกรณีแนวความคิดข้อ ข. ในกรณีที่ประเทศจีนได้อ้างขึ้นมาตามความคิดเห็นของผู้เขียนเห็นว่า การที่ประเทศจีนไม่สนใจต่อคำคัดค้านของประเทศไทยมุ่งแต่ความพร้อมในการจัดส่งดาวเทียมของตนขึ้นโคจรไปให้ได้ก่อนประเทศอื่นนั้นยังไม่อาจที่จะทอรับฟังเป็นเป็นเหตุผลที่มีน้ำหนักเพียงพอที่จะมาหักล้างสิทธิพิเศษชั่วคราวของประเทศที่เข้าของใช้ประโยชน์จากตำแหน่งที่ตั้งของดาวเทียมและได้ดำเนินการในขั้นตอนการเจรจาประสานงานก่อนที่มีความพร้อมอยู่เช่นเดียวกันได้ เพราะว่าหากประชาคมโลกยอมให้มีการตีความโดยไม่สุจริตและเอารัดเอาเปรียบเช่นนี้ก็จะทำให้ประเทศที่ไม่มีศักยภาพทางเทคโนโลยีอวกาศที่จะสามารถจัดส่งดาวเทียมขึ้นไปเองได้ก็จะไม่ได้รับความเป็นธรรม เนื่องจากในปัจจุบันนี้มหาอำนาจทางด้านอวกาศในการรับจัดส่งดาวเทียมมีอยู่ไม่มากนัก ดังนั้นหากประเทศที่มีศักยภาพในการจัดส่งดาวเทียมขึ้นไปได้เองก็จะสามารถใช้ความได้เปรียบทางเทคโนโลยีอวกาศจัดส่งดาวเทียมของตนขึ้นไปโคจรอยู่ก่อนประเทศอื่นได้แม้ว่าตนเองจะไปจองตำแหน่งที่ตั้งดาวเทียมและได้ดำเนินการในขั้นตอนการเจรจาประสานงานหลังประเทศอื่นก็ตาม นอกจากนี้หากนำมาวิเคราะห์โดยอาศัยการตีความตามหลัก

กฎหมายระหว่างประเทศโดยพิจารณาจากบริบท (context) ที่ให้กำเนิดถึงหลักเกณฑ์พิเศษ คือ ทางปฏิบัติภายหลัง (subsequent practice) แล้วจะพบว่าในทางปฏิบัติของนานาชาตินั้นไม่เคยมีการยอมรับให้มีการอ้างเอาความพร้อมทางด้านเทคโนโลยีมาใช้เพื่อให้ได้เปรียบประเทศอื่นเลย และอย่างไรก็ตามในกรณีการอ้างหลักสิทธิที่เท่าเทียมกันของประเทศจีนขึ้นมา นั้น ในความคิดเห็นของผู้เขียนเห็นว่าหลักเกณฑ์ทุกหลักเกณฑ์ยอมมีข้อดีและข้อเสียอยู่ในตัวเองทั้งนั้น จึงขึ้นอยู่กับผู้ที่จะนำเอาไปใช้ประโยชน์ว่าจะเอาด้านไหนของหลักเกณฑ์ไปใช้เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อตนเองและสังคมส่วนรวม แต่ทั้งนี้การที่จะนำเอาหลักเกณฑ์ไปใช้นั้นควรที่จะมีการพิจารณาถึงความมุ่งหมาย คือ เหตุผลของการที่นำเอาหลักเกณฑ์มาใช้ และวัตถุประสงค์ ซึ่งได้แก่ผลที่ต้องการจะให้เกิดขึ้นจากการนำเอาหลักเกณฑ์นั้นมาใช้ว่าเหมาะสมและสอดคล้องกันหรือไม่ ซึ่งผู้เขียนได้พิจารณาเห็นว่าหลักสิทธิที่เท่าเทียมกันมีจุดมุ่งหมายเพื่อที่จะนำเอามาใช้เป็นหลักประกันการเข้าใช้ประโยชน์จากวงโคจรสถิติให้กับประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก แต่ปรากฏว่าการอ้างหลักสิทธิที่เท่าเทียมกันของประเทศจีนนั้นจะเห็นได้ว่าประเทศจีนมีวัตถุประสงค์ที่จะใช้หลักเกณฑ์นี้เป็นหนทางไปสู่การให้ได้มาซึ่งสิทธิเด็ดขาดตามหลักเกณฑ์แบบใครมาก่อนได้สิทธิก่อน โดยมีได้มีวัตถุประสงค์ให้เป็นไปตามความมุ่งหมายของหลักสิทธิแห่งความเท่าเทียมกันเลย ดังนั้นจึงถือได้ว่าเป็นการใช้หลักเกณฑ์ที่เกินกว่าขอบเขตของความมุ่งหมาย ที่จะให้ได้มาซึ่งวัตถุประสงค์ที่แท้จริงตามความมุ่งหมายนั้นเพื่อที่จะนำเอามาใช้ก่อให้เกิดประโยชน์แก่ตนเองแต่ฝ่ายเดียวน่าจะถือได้ว่าเป็นการอ้างเหตุผลที่ไม่ชอบธรรม

ดังนั้นในกรณีของประเทศไทยกับฮ่องกง (ดาวเทียมไทยคม 1 กับ ASIASAT) และระหว่างประเทศไทยกับประเทศจีน (ดาวเทียมไทยคม 3 กับ Apstar 2) ชั้นตอนที่สำคัญจึงอยู่ที่การเจรจาประสานงาน (Co-ordination) ระหว่างสองฝ่ายหากไม่สามารถเจรจาดกตกลงกันได้และยังมีประเทศใดประเทศหนึ่งถึงขั้นที่จะส่งดาวเทียมขึ้นไปสู่วงโคจรก่อนที่จะสามารถเจรจาดกตกลงกันได้เรียบร้อย ถึงแม้ว่าจะสามารถนำดาวเทียมเข้าสู่วงโคจรได้ก่อนก็ตามทาง ITU ก็จะไม่สามารถรับจดทะเบียนให้ได้ ซึ่งหมายความว่าดาวเทียมดวงนั้นยังไม่ได้รับการรับรองคุ้มครองจาก ITU อันถือได้ว่าเป็นการละเมิดกฎหมายหรือกฎหมายระหว่างประเทศที่เป็นหลักปฏิบัติของสมาชิก ITU ทั่วโลกและในขณะที่เดียวกันดาวเทียมดวงนั้นก็ไม่สามารถใช้งานได้หรือถึงจะใช้งานในทางด้านเทคนิคได้แต่ในทางด้านธุรกิจก็คงจะไม่สามารถหาถูกค่าหรือผู้ใช้งาน (User) ได้ ทั้งนี้เพราะว่า

ผู้ใช้งานจะเกิดความกลัวเกรงว่าหากมีการเข้าใช้งานจริงแล้วจะถูกรบกวนคลื่นสัญญาณจากระบบดาวเทียมดวงอื่นหรือจากระบบภาคพื้นดินของดาวเทียมอื่น ๆ ¹⁹⁸

โดยสรุปแล้วตามความคิดเห็นของผู้เขียนจากการศึกษาวิเคราะห์ถึงแนวทางปฏิบัติของรัฐที่ได้ดำเนินการอยู่ในปัจจุบันรวมถึงอาศัยหลักการตีความสนธิสัญญาแล้ว ถือได้ว่าแนวทางในข้อ ก. นั้นน่าจะเป็นแนวทางที่รัฐต่าง ๆ รวมทั้งทางตัวแทนของสังคมโลกในปัจจุบัน คือ ITU ได้เลือกใช้เกี่ยวกับกรณีของประเด็นปัญหานี้ ซึ่งถือได้ว่าหลักการเจรจาประสานงาน (Coordination) เป็นหัวใจที่สำคัญของประเทศต่าง ๆ ที่ต้องการเข้าใช้ประโยชน์จากวงโคจรสถิติเป็นอันดับแรกก่อนที่จะได้รับการจดทะเบียนลงใน The Master Register และถึงแม้กฎเกณฑ์ของ ITU จะไม่ได้บัญญัติเกี่ยวกับประเด็นปัญหานี้ไว้โดยชัดเจนก็ตาม แต่จากการที่ ITU ได้กำหนดขั้นตอนของการเข้าใช้ประโยชน์จากวงโคจรสถิติเป็น 4 ขั้นตอน ก็คงที่จะมุ่งหวังให้มีการปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ดังกล่าวโดยครบถ้วนแล้วจึงยื่นขออนุญาตได้รับสิทธิที่ถูกต้องที่ได้รับการคุ้มครองจากการที่จะถูกรบกวนโดยสมบูรณ์ อันถือได้ว่าเป็นหลักประกันให้กับประเทศต่าง ๆ ได้ นอกจากนี้ในกรณีที่ประเทศใดประเทศหนึ่งพยายามที่จะหลีกเลี่ยงไม่ปฏิบัติตามขั้นตอนให้ครบถ้วนก็ขอมติได้ว่าเป็นความพยายามที่จะละเมิดกฎหมายระหว่างประเทศที่ถือว่าเป็นความผิดและย่อมจะไม่ได้รับการยอมรับจากสังคมโลก ดังนั้น การที่ประเทศจีนได้ดำเนินการส่งดาวเทียม Apstar 2 ขึ้นไป ในระหว่างการเจรจาประสานงานความดีกับประเทศไทยที่ยังไม่เสร็จสิ้นลง จึงน่าจะถือได้ว่าการกระทำของประเทศจีนเป็นการละเมิดต่อกฎเกณฑ์และทางปฏิบัติของรัฐที่มีอยู่โดยไม่ได้คำนึงถึงความชอบธรรมของฝ่ายไทยแต่อย่างใด รวมทั้งละเลยหลักแห่งความเสมอภาคในอธิปไตยของประเทศอื่น ¹⁹⁹ ถึงแม้ว่าในการส่งดาวเทียมในครั้งนั้นจะประสบความล้มเหลว ซึ่งจรวดที่ส่งดาวเทียมขึ้นไปเกิดระเบิดเสียก่อนก็ตาม แต่ในหลักทางกฎหมายแล้วก็ถือว่าประเทศจีนมีเจตนาที่จะละเมิดหลักเกณฑ์ระหว่างประเทศอยู่แล้วและดังนั้นประเทศจีนจะต้องมีพันธกรณีที่จะต้องแสดงความรับผิดชอบของรัฐ (state responsibility) ต่อประเทศไทย ถึงแม้ว่าในที่สุดประเทศไทยจะสามารถเจรจาดกตกลงกับประเทศจีนได้ก็ตาม (โดยประเทศไทยได้ส่งดาวเทียมไทยคม 3 ไปโคจรอยู่แทนที่ตำแหน่งดาวเทียมไทยคม 1 ที่ตำแหน่ง 78.5 องศาตะวันออก และเคลื่อนย้ายดาวเทียมไทยคม 1 มาอยู่ที่ตำแหน่ง 120 องศาตะวันออก เมื่อวันที่ 17 เมษายน 2540) ในกรณีที่ประเทศไทยกับประเทศจีนสามารถตกลงกันได้ทั้งนี้ก็เพราะว่าประเทศไทยได้ใช้แนวทางอื่น ๆ เช่น ในการ

¹⁹⁸ เศรษฐพร ศุภวิทัทธน์, รองอธิบดีกรมไปรษณีย์โทรเลข, สัมภาษณ์, 6 พฤษภาคม 2540.

¹⁹⁹ กฎบัตรสหประชาชาติ มาตราที่ 2(1) "องค์การฯและรัฐสมาชิกทั้งหลายย่อมยึดหลักแห่งความเสมอภาคในอธิปไตยของสมาชิกทั้งปวงเป็นมูลฐาน."

สร้างแรงกดดันทางการเมืองระหว่างประเทศรวมทั้งใช้แรงกดดันทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศเข้าช่วยเหลือในทางปฏิบัติจริงด้วย²⁰⁰ สำหรับทางด้าน ITU แรกๆก็เห็นได้ว่าในกรณีนี้ไม่สามารถที่จะเข้ามาจัดการปัญหาเกี่ยวกับเรื่องนี้ได้อย่างจริงจังอันเนื่องมาจากการขาดอำนาจบังคับ รวมทั้งขาดมาตรการตอบโต้ทางกฎหมายที่ชัดเจน ในกรณีที่ประเทศสมาชิกได้ทำการละเมิดหลักเกณฑ์ปฏิบัติของ ITU ต่อประเทศอื่น ๆ ซึ่งจุดนี้เป็นข้อบกพร่องอย่างร้ายแรงและเป็นปัญหาต่อการพัฒนา รวมทั้งการเข้าใช้ประโยชน์จากบริการด้านอวกาศในปัจจุบันและอนาคต

4.2. แนวความคิดและหลักทฤษฎีทางกฎหมายที่อาจนำไปสู่การแก้ไขปัญหาคือเกี่ยวกับ การใช้สิทธิประโยชน์จากตำแหน่งที่ตั้งของดาวเทียมในวงโคจรสถิตย์

วงโคจรสถิตย์ (The Geostationary Orbit) ถือได้ว่าเป็นวงโคจรที่มีคุณค่าต่อสังคมมนุษย์ โดยเฉพาะคุณสมบัติที่ได้รับจากดาวเทียมสถิตย์ในด้านการติดต่อสื่อสารผ่านดาวเทียม ที่ให้บริการที่ครอบคลุมพื้นที่บริการที่กว้างไกล และดาวเทียมสถิตย์ยังคงสามารถให้บริการได้ต่อเนื่องตลอด 24 ชั่วโมง โดยดาวเทียมฯ จะยังคงรักษาตำแหน่งที่ตั้งในอวกาศให้คงที่อยู่เสมอในขณะที่หมุนอยู่รอบโลกจึงดูเหมือนว่าจะลอยนิ่งอยู่กับที่ตลอดเวลา เมื่อมองจากจุดใดจุดหนึ่งบนพื้นผิวโลกที่ตำแหน่งที่ตั้งของดาวเทียมตรงกับบริเวณนั้น อย่างไรก็ตามได้มีข้อจำกัดของวงโคจรสถิตย์ที่ก่อให้เกิดปัญหาอยู่ก็คือจำนวนที่จำกัดของตำแหน่งที่ตั้งของดาวเทียมที่จะสามารถให้ดาวเทียมโคจรอยู่ในวงโคจรสถิตย์และใช้ประโยชน์ได้โดยไม่ก่อให้เกิดการชนกัน และการแทรกสอดรบกวนกันของคลื่นวิทยุ ซึ่งปัญหาทรัพยากรที่มีอยู่จำกัด (A limited resource) ถือได้ว่าเป็นปัญหาใหญ่ที่มีความสำคัญมาก เพราะในปัจจุบันเราจะเห็นได้ว่าการเข้าใช้ประโยชน์จากวงโคจรสถิตย์ในด้านการสื่อสารโทรคมนาคมผ่านดาวเทียมได้เพิ่มสูงขึ้นอย่างรวดเร็วมาก²⁰¹ ดังนั้น คุณค่าและคุณสมบัติที่ได้รับจากวงโคจรสถิตย์ กอปรกับข้อจำกัดที่มีอยู่จึงทำให้เกิดการแข่งขัน (competition) กันในหมู่ประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกที่ต้องการจะเข้าใช้ประโยชน์และควบคุมวงโคจรสถิตย์ เพราะว่าในปัจจุบันนี้ยังไม่มีระบบการจัดสรรตำแหน่งที่ตั้งของดาวเทียมในวงโคจรสถิตย์ที่ดีที่สุด และเป็นที่ยอมรับอย่างแท้จริงของทุกประเทศทั่วโลก จึงทำให้ประเทศต่าง ๆ เรียกร้องตำแหน่งที่ตั้งของดาวเทียมตามที่ตนเองต้องการ²⁰² เช่น ในกรณีของกลุ่มประเทศในบริเวณเขต

²⁰⁰ เศรษฐพร กุศริพิทักษ์, รองอธิบดีกรมไปรษณีย์โทรเลข, สัมภาษณ์, 6 พฤษภาคม 2540.

²⁰¹ V. Vereshchetin, E. Vasilevskaya and E. Kamenetkaya ; "Outer Space : politics and law," p. 66.

²⁰² Scott Eroin, Law In a Vacuum : the Common Heritage Doctrine in outer space law, Boston College International & Comparative Law Review ; vol II No. 2 1984, p. 416-417.

เส้นศูนย์สูตรที่ได้ประกาศ the Bogota Declaration 1976 ในการกล่าวอ้างอธิปไตยเหนือบริเวณวงโคจรสถิติ เนื่องจากกลัวว่าภายใต้ระบบการจัดสรรการใช้ประโยชน์จากวงโคจรสถิติในปัจจุบันที่มีอยู่ ที่เกี่ยวข้องกับหลักเสรีภาพในอวกาศนั้นผลประโยชน์ (Interests) ของประเทศตนจะไม่ได้รับการปกป้องดูแลอย่างเพียงพอ²⁰³ นอกเหนือจากปัญหาต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับวงโคจรสถิติที่กล่าวมาแล้ว ก็ยังคงมีปัญหาการละเมิดกฎเกณฑ์ของประเทศต่าง ๆ ที่ทางหน่วยงานผู้ควบคุมดูแลเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์จากวงโคจรสถิติ (ITU) เป็นผู้บัญญัติขึ้นมาใช้บังคับ รวมไปถึงการละเมิดหลักกฎหมายระหว่างประเทศในเรื่องหลักแห่งความเท่าเทียมกันที่บัญญัติไว้ในกฎบัตรสหประชาชาติของบรรดาประเทศสมาชิกที่เกี่ยวกับการใช้ประโยชน์จากวงโคจรสถิติ โดยอาศัยความได้เปรียบในด้านต่าง ๆ ที่มีอยู่เหนือประเทศอื่น ๆ เช่น ทางด้านการเงิน, ด้านเทคโนโลยี และทางด้านการเมืองระหว่างประเทศ ฯลฯ รวมทั้งอาศัยช่องโหว่หรือช่องว่างของกฎหมาย (a legal vacuum) ที่มีอยู่ด้วย โดยจะเห็นได้ว่าความจริง (de facto) แล้วการใช้ประโยชน์จากวงโคจรสถิติของบางประเทศ (ประเทศที่พัฒนาแล้ว) มีลักษณะเหมือนเป็นการผูกขาด (monopoly) ซึ่งถือว่าขัดกับหลักเกณฑ์ของกฎหมายอวกาศ กอปรกับวงโคจรสถิติได้รับการพิจารณาว่าเป็นส่วนหนึ่งของห้วงอวกาศ ที่ถือว่าเป็นบริเวณนอกพาณิชย์ (res communis) ที่ไม่สามารถมีการอ้างสิทธิความเป็นเจ้าของโดยรัฐต่าง ๆ ได้ ดังนั้น ในแนวความคิดของผู้เขียนมีความเห็นว่าการที่จะสร้างหลักเกณฑ์ขึ้นมาเพื่อใช้แก้ไขปัญหาดังกล่าวที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์จากวงโคจรสถิติของประเทศต่าง ๆ หรือองค์การระหว่างประเทศนั้นควรที่จะนำเอาแนวความคิด และหลักทฤษฎีทางกฎหมายต่อไปนี้มาปรับใช้เพื่อช่วยแก้ไขปัญหาดังกล่าวที่เกิดขึ้นมาทั้งในปัจจุบันและในอนาคต :

4.2.1. หลัก Common Heritage of Mankind

ในกรณีที่เกี่ยวข้องกับการใช้สิทธิประโยชน์จากวงโคจรสถิติในด้านการสื่อสารโทรคมนาคมผ่านดาวเทียม โดยหลักแล้วทุกประเทศสามารถที่จะใช้ประโยชน์จากวงโคจรสถิติได้เท่าเทียมกัน แต่จากหลักใครมาก่อนได้ก่อน (First-come, First served) ที่ทาง ITU ได้กำหนดขึ้นเป็นหลักเกณฑ์ ในขั้นตอนการขอเข้าใช้สิทธิประโยชน์ในวงโคจรสถิติทำให้เกิดมีความเหลื่อมล้ำไม่เท่าเทียมกันในการใช้ประโยชน์ เนื่องจากความแตกต่างทางด้านเศรษฐกิจและเทคโนโลยีของแต่ละประเทศไม่เท่ากัน รวมทั้งปัจจุบันนี้ความต้องการที่จะใช้ประโยชน์จากวงโคจรสถิติได้เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วมาก จนเห็นได้ว่าในปัจจุบันหรือในอนาคตหากยังคงใช้หลักเกณฑ์เดิมในการจัดสรรแบ่งปันการใช้สิทธิประโยชน์ในวงโคจรสถิติอยู่ก็อาจจะก่อให้เกิด

²⁰³ Ibid., p. 418.

ปัญหาข้อขัดแย้งที่รุนแรงระหว่างประเทศขึ้นมาได้ ดังนั้น จึงควรหาหลักเกณฑ์อื่นที่เหมาะสมกว่านี้มาปรับใช้เพื่อแก้ไขปัญหามาและสร้างความมั่นใจให้กับประเทศต่างๆ ในการเข้าใช้ประโยชน์จากวงโคจรสถิติ ซึ่งหลัก CHM นี้ถือว่าเป็นหลักเกณฑ์ที่เหมาะสมที่สุด แม้ว่าตามหลักไครมาก่อนได้ก่อนในการขอเข้าใช้สิทธิประโยชน์ของรัฐในตำแหน่งที่ตั้งของดาวเทียมในวงโคจรสถิติของ ITU จะเป็นการจำกัดการใช้ประโยชน์จากห้วงอวกาศของรัฐอื่นก็ตาม แต่ก็ไม่ได้ถือว่าเป็นการขัดกับหลักที่ห้ามการเข้าครอบครอง เพราะถือว่าเป็นการเข้าครอบครองใช้ประโยชน์เพียงชั่วคราว แต่ในกรณีที่รัฐที่ใช้สิทธิประโยชน์อยู่มีความต้องการใช้ตำแหน่งที่ตั้งของดาวเทียมเดิมอีกต่อไป โดยการส่งดาวเทียมดวงใหม่ไปแทนที่ดาวเทียมดวงเดิมในตำแหน่งเดิมและดำเนินการถูกต้องตามขั้นตอนของ ITU ทุกอย่าง ซึ่งปัจจุบันอายุการใช้งานดาวเทียมมีอายุยาวนานกว่าแต่ก่อนโดยเฉลี่ยประมาณ 15-25 ปี ดังนั้น หากมีการส่งดาวเทียมดวงใหม่ไปแทนที่ดาวเทียมดวงเดิมก็จะทำให้รัฐที่ขอเข้าใช้สิทธิประโยชน์ในตำแหน่งที่ตั้งของดาวเทียมในวงโคจรสถิติสามารถใช้ประโยชน์ได้ยาวนานถึง 50 ปี ซึ่งผู้เขียนคิดว่าไม่น่าจะถือว่าเป็นการใช้ประโยชน์เพียงชั่วคราวต่อไปแล้ว แต่ถือว่าเป็นการเข้าครอบครองตำแหน่งที่ตั้งของดาวเทียมในวงโคจรสถิติที่ขัดกับหลักทฤษฎีทางกฎหมายที่ห้ามการครอบครอง (non-appropriation) ที่บัญญัติไว้ในมาตราที่ 2 ของสนธิสัญญาอวกาศและหลัก Common Heritage of Mankind รวมทั้งการส่งดาวเทียมไปแทนที่นี้ถือว่ามีผลหลักเสรีภาพ (The Freedom of use) ด้วยในกรณีที่ไปขัดขวางป้องกันมิให้รัฐอื่นเข้าใช้ประโยชน์ในตำแหน่งที่ตั้งเดิมนั้น²⁰⁴ นอกจากนี้ในกรณีสิทธิที่จะคงใช้อยู่ตลอดไป และสิทธิในการจองตำแหน่งที่ตั้งของดาวเทียมให้มากขึ้น เพื่อการใช้สิทธิประโยชน์อื่นๆ เช่น การขาย การแลกเปลี่ยน หรือการให้เช่าตามที่ได้กล่าวมาแล้วในบทนี้ หากได้ดำเนินการไปเกินสมควรจนไปกระทบถึงสิทธิของรัฐอื่นแล้วก็ถือว่าขัดกับหลักเกณฑ์ของกฎหมายอวกาศ และหลัก Common Heritage of Mankind เช่นกัน เนื่องจากการกระทำที่มุ่งหวังผลประโยชน์เพื่อตนเป็นหลักมากกว่าผลประโยชน์ของมวลมนุษยชาติ ดังนั้น การที่จะนำเอาหลัก Common Heritage of Mankind มาใช้กับการเข้าใช้ประโยชน์ในวงโคจรสถิติของประเทศต่าง ๆ นั้น ผู้เขียนถือว่าเป็นการก่อให้เกิดผลดีกับทุกประเทศในการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศในการเข้าใช้ประโยชน์จากวงโคจรสถิติ เช่น ในกรณีที่ตำแหน่งที่ตั้งของดาวเทียมบางตำแหน่งมีหลายประเทศที่ต้องการใช้ประโยชน์ ประเทศเหล่านั้นก็สามารถที่จะเข้าใช้ประโยชน์จากตำแหน่งนั้นได้เท่าเทียมกัน โดยการร่วมมือกันสร้างเครือข่ายดาวเทียมขึ้นมาเพื่อที่จะแบ่งปันผลประโยชน์เท่า ๆ กัน ตามที่ได้มีการตกลงกันไว้หรือในกรณีที่มิประเทศใดประเทศหนึ่งใช้ตำแหน่งที่ตั้งดาวเทียมอยู่ก่อน ต่อมา

²⁰⁴ Leslie I. Tennen, *Outer Space : A preserve for all Humankind*, Houston Journal of International law : vol 2 (145), 1979 ; p. 152.

ประเทศอื่นที่ยังไม่ได้ใช้ประโยชน์จากตำแหน่งที่ตั้งดาวเทียมในวงโคจรสถิตย์นั้นต้องการเข้าใช้ประโยชน์จากตำแหน่งที่เหมาะสมกับประเทศคนก็อาจจะร้องขอต่อประเทศที่ใช้ตำแหน่งที่ตั้งของดาวเทียมอยู่ก่อนนั้นได้ และร้องขอผ่านทาง ITU ที่เป็นหน่วยงานผู้ดูแลจัดสรรว่าตนเองมีความต้องการเข้าใช้ประโยชน์จากตำแหน่งที่ตั้งของดาวเทียมนั้น โดยอาจจะเข้ารวมกับประเทศที่เข้าใช้ประโยชน์ในตำแหน่งอยู่ก่อนแล้วสร้างเครือข่ายดาวเทียมขึ้นมาก็ได้ ทั้งนี้โดยหลักของ Common Heritage of Mankind ทุกประเทศจะต้องได้รับการจัดสรรและการจัดการอย่างเท่าเทียมกันในผลประโยชน์ที่ได้รับมา โดยไม่คำนึงถึงว่าประเทศเหล่านั้นจะมีความแตกต่างในทางด้านเศรษฐกิจหรือเทคโนโลยีก็ตาม นอกจากนี้ผู้เขียนคิดว่าควรที่จะให้มีองค์การระหว่างประเทศ (authority) ที่มีอำนาจและมีวัตถุประสงค์หลักที่จะส่งเสริมการเข้าใช้ประโยชน์จากวงโคจรสถิตย์อย่างเท่าเทียมกัน และให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด โดยมิได้หวังผลกำไร (ดังเช่นองค์การฯ ที่ได้จัดตั้งขึ้นในกรณีของกฎหมายทะเลในเรื่อง sea bed authority) เข้าดำเนินกิจการส่งดาวเทียมไปโคจรอยู่ในวงโคจรสถิตย์ เพื่อให้บริการในกรณีตำแหน่งที่ตั้งดาวเทียมบางตำแหน่งมีจำกัด แต่มีความต้องการเข้าใช้ประโยชน์สูงมากจากประเทศต่าง ๆ ทั้งนี้เพื่อหลีกเลี่ยงปัญหาความขัดแย้งระหว่างประเทศ โดยองค์การระหว่างประเทศที่เข้าดำเนินการนี้จะต้องดำเนินการ โดยตั้งอยู่ในหลัก Common Heritage of Mankind อย่างเคร่งครัดเพื่อป้องกันมิให้มีการแบ่งกลุ่มผลประโยชน์เกิดขึ้น แต่เนื่องจากปัจจุบันนี้ยังคงไม่มีองค์การที่มีอำนาจเช่นที่กล่าวมา ดังนั้น ในสภาวะการณ์เช่นนี้ทางองค์การ ITU และสหประชาชาติ (UN) ควรที่จะดำเนินการไปก่อน

4.2.2. หลัก Equitable Access

กฎเกณฑ์ระหว่างประเทศที่ได้บัญญัติไว้ในกฎบัตรสหประชาชาติ มาตราที่ 2(2) และมาตราที่ 55 ที่กำหนดให้ประเทศทั้งหลาย “จะต้องเคารพต่อหลักการแห่งสิทธิที่เท่าเทียมกัน (The principle of equal rights)” ซึ่งถือได้ว่าเป็นกฎเกณฑ์ปฐมบทที่จะเป็นตัวกำหนดให้ประเทศต่าง ๆ รวมทั้งองค์การระหว่างประเทศที่จะดำเนินกิจการแผนงานหรือนโยบายใด ๆ จะต้องคำนึงถึงหลักเกณฑ์ข้อนี้เป็นสำคัญ ดังนั้นในกรณีของระบบการจัดการใช้ทรัพยากรธรรมชาติถือได้ว่าเป็นสิ่งจำเป็นที่จะต้องนำเอาหลักความยุติธรรม (The Role of equity)²⁰⁵ และหลักความเสมอภาค

²⁰⁵ Michael Akehurst, Equity and General principles of law, International and Comparative law Quarterly, vol 25, 1976 ; p. 801-825 ; Michael said : “..... Equity can perform three functions - it can be used to adapt the law to the facts of individual cases (equity infra legem) ; it can be used to fill gaps in the law (equity praeter legem) ; and it can be used as a reason for refusing to apply unjust laws (equity contra legem)”

(the Role of equitable principles) ในกฎหมายระหว่างประเทศมาใช้²⁰⁶ เพื่อที่จะทำให้ไม่เกิดปัญหาข้อขัดแย้งในการเข้าใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการเข้าใช้ประโยชน์จากห้วงอวกาศ (outer space) ซึ่งถือว่าเป็นทรัพยากรเอกพหุ (Res Communis) ที่ใคร ๆ ก็สามารถเข้าใช้ประโยชน์ได้แต่ไม่สามารถอ้างความเป็นเจ้าของได้ และการเข้าใช้ประโยชน์จากห้วงอวกาศ นอกจากจะต้องปฏิบัติตามหลักกฎหมายระหว่างประเทศ คือ กฎบัตรสหประชาชาติแล้ว ยังจะต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ของกฎหมายอวกาศ (space law) ที่ได้บัญญัติไว้ในสนธิสัญญาอวกาศ (the outer space treaty 1967) ด้วยโดยได้กำหนดไว้ว่า “มาตราที่ 1(2) ห้วงอวกาศถือว่าเป็นเขตเสรีสำหรับการสำรวจและใช้ประโยชน์จากประเทศต่าง ๆ โดยปราศจากการกีดกันในทุกรูปแบบ ทั้งนี้โดยอยู่บนพื้นฐานของหลักการแห่งความเท่าเทียมกัน (equality) และสอดคล้องกับหลักกฎหมายระหว่างประเทศ รวมทั้งมาตราที่ 2 ที่กำหนดว่าห้วงอวกาศเป็นเขตที่ไม่มีใครสามารถอ้างการเข้าครอบครองและกล่าวอ้างอธิปไตยได้ไม่ว่าด้วยวิธีใด ๆ ก็ตาม” ดังนั้น ในกรณีของวงโคจรสถิตย์ [ซึ่งถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของห้วงอวกาศและยอมรับโดยทั่วไปว่าเป็นทรัพยากรธรรมชาติที่มีความสำคัญและมีอยู่อย่างจำกัดถึงแม้ว่าจะไม่สามารถถูกใช้ให้หมดไปได้ก็ตาม (not depletable)] การที่จะนำเอามาใช้ประโยชน์จะต้องดำเนินการตามหลักเกณฑ์ของกฎหมายระหว่างประเทศและกฎหมายอวกาศที่กล่าวมาแล้ว รวมทั้งกฎหมายโทรคมนาคมระหว่างประเทศในกรณีที่มีการนำเอาวงโคจรสถิตย์มาใช้งานโดยส่วนใหญ่จะเป็นในด้านการสื่อสารโทรคมนาคม (Telecommunication) ซึ่งอยู่ในความดูแลของสหภาพโทรคมนาคมระหว่างประเทศ (ITU) ที่ได้ดำเนินการจัดสรรและควบคุมดูแลการเข้าใช้ประโยชน์จากวงโคจรสถิตย์ให้กับประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก รวมทั้งองค์การระหว่างประเทศด้วย หลักเกณฑ์ในการจัดสรรตำแหน่งที่ตั้งของดาวเทียมในวงโคจรสถิตย์ในช่วงแรกใช้หลักใครขอก่อนได้ก่อน (The First-come, First served) ซึ่งได้รับการสนับสนุนจากประเทศที่พัฒนาแล้ว เนื่องจากประเทศที่ต้องการเข้าใช้ประโยชน์จากวงโคจรสถิตย์ในขณะนั้นยังมีจำนวนน้อยมีเฉพาะประเทศมหาอำนาจทางด้านอวกาศที่พัฒนาแล้วเท่านั้น และนับตั้งแต่ปี ค.ศ. 1963 ประเทศสมาชิกของ ITU ได้พยายามที่จะสร้างระบบเกี่ยวกับแผนงานการจัดสรรและการควบคุมดูแลการเข้าใช้ประโยชน์จากวงโคจรสถิตย์²⁰⁷ ที่เป็นที่ยอมรับและมีความเป็นธรรมกับทุกประเทศ เพราะว่าการพัฒนาทางด้านกิจการอวกาศ โดยเฉพาะด้านการสื่อสารโทรคมนาคมผ่านดาวเทียมได้มีการพัฒนาไปอย่างรวดเร็วมาก กอรปกับประเทศกำลังพัฒนาได้เข้าเป็นสมาชิกของ ITU เพิ่มมากขึ้น และมีความต้องการมากยิ่งขึ้นในการเข้าไปมีส่วนแบ่งในทรัพยากรธรรมชาติของโลก (The world's resources) โดยเฉพาะวงโคจร

²⁰⁶ I Brownlie, legal status of Natural resources, R.D.C., vol 162 (1979) ; p. 287-288.

²⁰⁷ Unispace Report 1982 Vienna, August 9-21-1982 No. 279.

สถิติซึ่งมีปัญหาได้เอียงกันมาเป็นเวลานาน กลุ่มประเทศกำลังพัฒนาได้พยายามเรียกร้องเกี่ยวกับสิทธิที่เท่าเทียมกัน (equal rights) ของประเทศต่าง ๆ ในการเข้าใช้ประโยชน์ ซึ่งหลักเกณฑ์เกี่ยวกับความเท่าเทียมกัน (the principle of equitable access) ได้มีการบัญญัติไว้ใน Resolution spa 2-1 ในการประชุม WARC - ST 1971 เป็นครั้งแรกสำหรับหลักเกณฑ์ที่จะนำไปใช้กับการสื่อสารโทรคมนาคม แม้ว่า Resolution ของที่ประชุม WARC จะถือว่าเป็นเพียงข้อเสนอแนะเท่านั้น ไม่มีผลบังคับทางกฎหมายเหมือนอนุสัญญา (convention) หรือข้อบังคับวิทูระหว่างประเทศ (RRs)ก็ตาม²⁰⁸ แต่ก็ยังเป็นแนวทางที่ทำให้ ITU ได้นำเอาหลักเกณฑ์เกี่ยวกับความเท่าเทียมกันไปบัญญัติไว้ในมาตราที่ 33 ของอนุสัญญาโทรคมนาคมระหว่างประเทศ 1973 ที่กำหนดว่า

“In using frequency bands for space radio services Members shall be as in mind that radio frequencies and the geostationary satellite are limited natural resources that they must be efficiently and economically used so that countries or groups of countries may have equitable access to both in conformity with the provisions of radio regulations according to their needs and the technical facilities at their disposal.”

อย่างไรก็ตามแม้ว่ามาตราที่ 33 ของ ITC 1973 จะได้กำหนดให้ทุกประเทศสามารถที่จะเข้าใช้ประโยชน์จากวงโคจรสถิติได้เท่าเทียมกัน ทั้งนี้โดยสอดคล้องกับความต้องการและความสามารถทางด้านเทคโนโลยี แต่หากได้มีการพิจารณาให้ดีแล้วจะพบว่าในหลักเกณฑ์ของมาตราที่ 33 ของ ITC 1973 ได้แสดงเป็นนัยให้เห็นว่าหากประเทศใดไม่มีความต้องการในขณะนั้นที่จะเข้าใช้ประโยชน์จากวงโคจรสถิติ หรือมีความต้องการแต่ไม่มีความสามารถทางด้านเทคโนโลยีก็ไม่สามารถที่จะมีสิทธิร้องขอเข้าใช้สิทธิในวงโคจรสถิติได้ตามหลักเกณฑ์เกี่ยวกับความเท่าเทียมกัน²⁰⁹ ซึ่งผู้เขียนคิดว่าหลักเกณฑ์ตามมาตราที่ 33 ของ ITC 1973 กำหนดเฉพาะความต้องการทั่วไป (the general needs) เท่านั้น โดยถือว่าความต้องการของประเทศเล็ก ๆ ที่มีประชากรน้อยไม่อาจเทียบเท่ากับความต้องการของประเทศใหญ่ที่มีประชากรมากกว่า และมีพัฒนาการทางเทคนิคที่สูงกว่า ซึ่งผู้เขียนเองไม่เห็นด้วย ทั้งนี้ควรที่จะพิจารณาจากความต้องการที่แท้จริง (the genuine needs) เท่านั้น โดยไม่คำนึงถึงจำนวนประชากร และการพัฒนาทางเทคโนโลยีและควรอยู่ภายใต้หลักความยุติธรรม (equity) และหลักการของความเท่าเทียมกันในการเข้าใช้ประโยชน์ (equitable

²⁰⁸ Stephen Gorove, Principles of equity in international space law, the 26- colloquium on the law of outer space, 1983 ; p. 17.

²⁰⁹ Ibid., Stephen Gorove, p. 18. ; and Milton L. Smith, “International Regulation of Satellite Communication,” p. 78.

access) ซึ่งจากข้อบกพร่องของมาตราที่ 33 ITC 1973 ทำให้กลุ่มประเทศกำลังพัฒนาได้ทำการเรียกร้องให้มีการทบทวนหลักเกณฑ์เกี่ยวกับความเท่าเทียมกันในทางปฏิบัติ เพื่อเป็นหลักประกันให้กับประเทศกำลังพัฒนาทั้งหลายในการที่จะเข้าใช้ประโยชน์จากวงโคจรสถิติ และในการประชุม WARC 1979 ได้มีการออกข้อมติ (Resolution 2, 3) ขึ้นมาเพื่อพิจารณาถึงความจำเป็นที่จะสร้างหลักประกันให้กับประเทศทั้งหลายสำหรับการเข้าใช้ประโยชน์ในตำแหน่งที่ตั้งของดาวเทียมในวงโคจรสถิติอย่างเท่าเทียมกัน รวมทั้งใน Resolution 2 ยังได้มีการพิจารณาหลักเกณฑ์ใหม่ที่แก้ไขระบอบเดิมที่เป็นแบบใครมาก่อนได้ก่อน คือการจดทะเบียนการเข้าใช้ประโยชน์จากวงโคจรสถิติก่อน (ผู้ที่มีสิทธิใช้ประโยชน์ก่อน) จะไม่ก่อให้เกิดสิทธิพิเศษถาวรลำดับก่อนเกิดขึ้น (permanent priority) และต้องไม่ก่อให้เกิดอุปสรรคในการดำเนินการสร้างเครือข่ายดาวเทียมของประเทศอื่น (ผู้ที่ใช้ประโยชน์ในภายหลัง) สำหรับ Resolution 3 ได้พิจารณาถึงแนวความคิดเกี่ยวกับความเท่าเทียมกัน โดยพิจารณาถึงหลักเกณฑ์ที่เกี่ยวกับการเข้าใช้ประโยชน์อย่างเท่าเทียมกัน ที่ควรจะต้องพิจารณาถึงความต้องการที่แท้จริง (the genuine needs) ทั้งในปัจจุบันและอนาคตของประเทศต่าง ๆ ในการเข้าใช้ประโยชน์จากวงโคจรสถิติ ดังจะเห็นได้จากการประชุม The Unispace 1982 ได้กล่าวไว้ :

“... Mamber States of ITU continue to evolve some criteria for the most equitable and efficient usage of GSO and ... to develop planning methods and / or arrangements that are based on the genuine needs, both present and future, identified by each country. Clearly, such a planning method should take into account the specific needs of the developing countries, as well as the special geographical situation of particular countries.”²¹⁰

ซึ่งในการประชุม ITU 1982 จึงได้มีการเปลี่ยนแปลงแก้ไขมาตราที่ 33 ของ ITC ใหม่ โดยได้กำหนดหลักการเกี่ยวกับความต้องการพิเศษ (the special needs) ของประเทศกำลังพัฒนาและของบางประเทศที่ตั้งอยู่ในพื้นที่บริเวณพิเศษเฉพาะของโลก (ที่ตั้งอยู่ในบริเวณเหนือสุดหรือใต้สุดของพื้นที่โลกที่ต้องได้รับการปฏิบัติที่พิเศษกว่าประเทศอื่นเพราะว่าดินแดนอาณาเขตของประเทศตนเองจะสามารถใช้ประโยชน์จากวงโคจรสถิติได้ก็เฉพาะตำแหน่งที่ตั้งของดาวเทียมบางตำแหน่งที่มีอยู่อย่างจำกัด²¹¹ (“...taking into account the special need of the developing countries and the geographical situation of particular countries.”)) ทั้งนี้เพื่อให้สอดคล้องกับ

²¹⁰ UNISPACE Report ; vienna 1982, No. 284

²¹¹ Prof.Dr.Oscar Fernandez-rital,Legal status of the geostationary orbit and ITU recent activities, the 32 colloquium on the law of outer space,1989,p.225

หลักแห่งความเท่าเทียมกันในการเข้าใช้ประโยชน์จากวงโคจรสถิติ ซึ่งต่อมาได้รับการพิจารณา นำมาใช้จนถึงปัจจุบันนี้โดยได้บัญญัติไว้ในมาตราที่ 44 ของ ITU Constitution 1992 ทั้งนี้จุดประสงค์ก็เพื่อที่จะแทนที่ข้อความเดิมที่ได้กำหนดไว้ในมาตราที่ 33 ของ ITC 1973 เกี่ยวกับความต้องการ(needs) และความสามารถทางด้านเทคนิค (Technical Facilities) ที่ดูเหมือนว่าจะไม่สามารถนำมาใช้กับหลักการเข้าใช้ประโยชน์ได้อย่างเท่าเทียมกัน²¹²

สำหรับข้อบังคับวิทยุระหว่างประเทศ (RRs) ทาง ITU ก็ได้มีการพิจารณาที่จะนำเอาหลักเกณฑ์ที่จะสร้างหลักประกันให้กับประเทศต่าง ๆ สำหรับการเข้าใช้ประโยชน์จากวงโคจรสถิติด้วยความเท่าเทียมกันมาใช้ เนื่องจากในช่วงทศวรรษที่ 70 กลุ่มประเทศกำลังพัฒนาได้คัดค้านหลักเกณฑ์หรือวิธีการแบบใครมาก่อนได้ก่อน (the first come, first served principle) ในการเข้าใช้ประโยชน์จากวงโคจรสถิติ และในปี ค.ศ. 1977 และ 1985-88 กลุ่มประเทศเหล่านั้นได้ให้การสนับสนุนแผนงานจัดลำดับก่อน (the priori plans)²¹³ เพื่อที่จะให้บรรลุผลสำเร็จในการจัดสรรตำแหน่งที่ตั้งของดาวเทียมในวงโคจรสถิติ และคลื่นวิทยุที่เป็นธรรมโดยใช้หลักเกณฑ์การเข้าใช้ประโยชน์อย่างเท่าเทียมกัน (the principle of equitable access) ซึ่งในการประชุม WARC-BSS 1977 ได้ประสบความสำเร็จในการนำเอาหลักเกณฑ์นี้ไปใช้กับการให้บริการถ่ายทอดผ่านดาวเทียม (Broadcasting satellite service) ที่จะพยายามกำหนดให้ทุกประเทศมีสิทธิที่เท่าเทียมกันในการเข้าใช้ประโยชน์จากตำแหน่งที่ตั้ง (slot) ของดาวเทียมในวงโคจรสถิติอย่างน้อย 1 ตำแหน่ง ถึงแม้ว่าการให้บริการถ่ายทอดผ่านดาวเทียม (BSS) จะเป็นการให้บริการที่นิยมใช้น้อยกว่าการให้บริการประจำที่ผ่านดาวเทียม (FSS) แต่จากความสำเร็จของแผนการที่ใช้กับการให้บริการถ่ายทอดผ่านดาวเทียม (BSS) ทำให้ประเทศสมาชิกของ ITU ได้เรียกร้องให้มีการจัดประชุม WARC-ORB 1985-1988 เพื่อจะได้มีการกำหนดแผนงานในการจัดสรรตำแหน่งที่ตั้งของดาวเทียมในวงโคจรสถิติ โดยวางอยู่บนพื้นฐานของหลักเกณฑ์การเข้าใช้ประโยชน์อย่างเท่าเทียมกัน โดยเฉพาะในกรณีการให้บริการประจำที่ผ่านดาวเทียม (ซึ่งเป็นบริการหลักกว่า 95 เปอร์เซ็นต์ ของการเข้าใช้ประโยชน์จากวงโคจรสถิติ) แทนที่หลักเกณฑ์ในข้อบังคับวิทยุระหว่างประเทศ (RRs) ที่ยังคงเป็นแบบใครมาก่อนได้ก่อน (First-come, First served)

²¹² Stephen Gorove, Principles of equity in international space law, the 26-colloquium on the law of outer space ; p. 18.

²¹³ Sylvia Ospina, the ITU and WARC-ORB : will the revised Radio Regulations result in a Sui-Generis legal regime for the GSO?, the 32-colloquium on the law of outer space ; 1989, p. 249.

สำหรับหลักเกณฑ์การเข้าใช้ประโยชน์อย่างเท่าเทียมกัน (the principle of equitable access) หากได้วิเคราะห์แล้วจะพบว่าคำว่า “เท่าเทียมกัน” (equitable) ที่ใช้กับกรณีการเข้าใช้ประโยชน์จากวงโคจรสถิตย์น่าจะหมายถึงคำว่า “ยุติธรรม” (fair), “ที่เป็นกลาง” (impartial), “ที่มีเหตุมีผล”, (Reasonable) หรือ “ที่ไม่ทำตามอำเภอใจ” (not arbitrary) มากกว่าคำว่า “เสมอภาคกัน” (equal / equality)²¹⁴ ส่วนคำว่า “เข้าใช้ประโยชน์” (access) น่าจะถือว่าเป็นความสามารถทางด้านเทคโนโลยีและความร่วมมือระหว่างประเทศในการเข้าถึง - นำมาใช้ประโยชน์จากวงโคจรสถิตย์ และไม่ถือว่าเป็นการเข้าไปเป็นเจ้าของ (Ownership) ในตำแหน่งที่ตั้งของดาวเทียมในวงโคจรสถิตย์ แต่เป็นเพียงการยอมรับให้มีการเข้าใช้ประโยชน์จากตำแหน่งที่ตั้ง (slot) เท่านั้น²¹⁵ ดังนั้น เมื่อพิจารณาถึงคำนิยามของการเข้าใช้ประโยชน์อย่างเท่าเทียมกัน (equitable access) จะพบว่ามีความหมายไม่เหมือนกับ การเข้าใช้ประโยชน์ด้วยความเสมอภาค (equal access) ซึ่งแนวความคิดนี้ได้รับการสนับสนุนจาก Professor Stephen Gorove, Professor Carl Q. Christol และ Subrata K. Sarkar ผู้เขียนเองก็สนับสนุนความคิดเห็นนี้เช่นเดียวกัน เพราะว่าโดยหลักการ (de jure) เกี่ยวกับการเข้าใช้ประโยชน์อย่างเท่าเทียมกันมีความมุ่งหวังเพื่อที่จะให้ประเทศต่าง ๆ ไม่เพียงแต่ได้รับความยุติธรรม (fairness) และความเที่ยงธรรมถูกต้องตามเหตุผลในการเข้าใช้ประโยชน์จากวงโคจรสถิตย์เท่านั้น แต่ยังรับรู้ถึงสิทธิและเสรีภาพในการเข้าใช้ประโยชน์ที่เท่าเทียมกันซึ่งถือได้ว่าเป็นสิทธิพื้นฐานที่ทุกประเทศมีหน้าที่จะต้องเคารพและปฏิบัติตามด้วย แม้ว่าในทางปฏิบัติจริง (de facto) แล้ว การเข้าใช้ประโยชน์อย่างเท่าเทียมกัน (equitable access) อาจจะไม่เท่ากัน, เสมอกัน หรือจัดแบ่งให้ได้เท่ากัน เนื่องจากการเข้าใช้ประโยชน์จากวงโคจรสถิตย์จะต้องมีการลงทุนที่สูงมากทางด้านการเงินรวมทั้งความสามารถทางด้านเทคโนโลยีอวกาศ ซึ่งประเทศทั้งหลายในโลกนี้มีความแตกต่างกันไม่ว่าจะด้วยสาเหตุความยากจนหรือความไม่พร้อมทางเทคโนโลยีก็ตามและยังมีความแตกต่างอีกอย่างหนึ่งคือ “ความแตกต่างที่ว่าอะไรเป็นสิ่งที่ประเทศต้องการ และอะไรเป็นสิ่งที่ประเทศมีความจำเป็นต้องการอย่างแท้จริง” (what a nation

²¹⁴ Stephen Gorove, Major legal issues arising from the use of the geostationary orbit, Michigan yearbook of International legal studies, 1984 ; p. 9; and, principles of equity in international space law, the 26-colloquium on the law of outer space, 1983, p. 18. ; and, Carl Q. Christol, protection of outer space from an inefficient use of the orbit / spectrum resource, the 27-colloquium on the law of outer space, 1984 ; p. 385.

²¹⁵ Ibid., Stephen Gorove, p. 9.

wants and what she really needs)²¹⁶ จะเห็นได้ว่าในการเรียกร้องด้านต่าง ๆ ของกลุ่มประเทศกำลังพัฒนาที่มีความต้องการเข้าใช้ประโยชน์จากวงโคจรสถิตย์ที่ผ่านมาในอดีตโดยส่วนใหญ่เกิดจากความกลัวว่าตัวเองจะไม่สามารถเข้าใช้ประโยชน์จากวงโคจรสถิตย์ได้ในอนาคต เมื่อประเทศตนเองมีเงินทุนและมีความสามารถทางด้านเทคโนโลยีที่เพียงพอที่จะเข้าใช้ประโยชน์ได้แล้ว แม้ว่าจะในบางครั้งการเรียกร้องจะเกิดจากความต้องการที่แท้จริงที่มีความจำเป็นจริง ๆ (the genuine needs) ที่จะเข้าใช้ประโยชน์ก็ตาม จึงทำให้กลุ่มประเทศที่พัฒนาแล้วมองเห็นถึงความเสียเปรียบและเสียผลประโยชน์ของตนเองที่จะเกิดขึ้นตามมาหากได้มีการปฏิบัติตามคำเรียกร้องของกลุ่มประเทศกำลังพัฒนา จึงพยายามที่จะฉกฉวยโอกาสที่เกิดขึ้นจากช่องโหว่ของกฎหมาย (แม้ว่า The ITU Constitution จะกำหนดหลักการเข้าใช้ประโยชน์อย่างเท่าเทียมกัน (equitable access) แต่หลักการที่ใช้ควบคุมดูแลการเข้าใช้ประโยชน์จากวงโคจรสถิตย์ คือ ข้อบังคับวิทยุระหว่างประเทศ (RRs) ที่ยังคงเป็นหลักการแบบใครมาก่อน (First-come, First-served) อยู่ และถึงจะมีข้อมติที่ 2 (Resolution No. 2) ของข้อบังคับวิทยุระหว่างประเทศ (RRs) ที่กำหนดว่า ประเทศต่าง ๆ มีสิทธิเท่าเทียมกัน (equal rights) ในการเข้าใช้ประโยชน์จากวงโคจรสถิตย์ก็ตาม แต่ดังที่ได้กล่าวมาแล้วว่าข้อมตินั้นไม่มีผลบังคับในทางกฎหมายถือว่าเป็นเพียงข้อเสนอเท่านั้น] ในการเข้าขององตำแหน่งที่ตั้ง (slot) ของดาวเทียมและการส่งดาวเทียมไปโคจรอยู่ในวงโคจรสถิตย์ให้มากที่สุด โดยไม่คำนึงว่าประเทศของตนเองจะมีความต้องการหรือมีความจำเป็นอย่างแท้จริง (the genuine needs) หรือไม่ก็ตาม เพียงแต่เพื่อที่จะรักษาสถิตประโยชน์ให้กับประเทศตนเองมากที่สุดเท่านั้น

ดังนั้น การนำเอาหลักการเข้าใช้ประโยชน์อย่างเท่าเทียมกัน (the equitable access) มาใช้ ผู้เขียนคิดว่า เป็นหลักการที่ดีอันหนึ่งที่จะสามารถช่วยแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจากการเข้าใช้ประโยชน์จากวงโคจรสถิตย์ได้โดยประเทศต่าง ๆ ที่เป็นสมาชิกของ ITU โดยควรที่จะดำเนินวิธีการให้มีการนำเอาข้อมติที่ 2 (Resolution No. 2) ของข้อบังคับวิทยุระหว่างประเทศ (RRs) มาใช้เพื่อให้มีผลบังคับใช้จริงทั้งในทางกฎหมายและทางปฏิบัติ เพื่อที่จะแทนที่หลักใครมาก่อนได้ก่อน รวมทั้งนำเอาข้อมติที่ 4 (Resolution No. 4) มาใช้ให้มีผลเป็นจริงในทางปฏิบัติมากยิ่งขึ้นด้วยเช่นกัน เนื่องจากการกำหนดระยะเวลาที่จำกัดสำหรับการเข้าใช้ประโยชน์จากตำแหน่งที่ตั้งของดาวเทียมในวงโคจรสถิตย์ให้กับประเทศต่าง ๆ ที่เข้าใช้ประโยชน์จากวงโคจรสถิตย์อยู่ก่อนประเทศอื่น ซึ่งมีความสำคัญอย่างมากที่จะไม่ให้สิทธิพิเศษถาวรกับประเทศผู้เข้าใช้

²¹⁶ Subrata K. Sarkar, Criteria of equitable access to geostationary orbit and frequency spectrum, the 26-colloquium on the law of outer space, 1983 ; p. 39.

ประโยชน์จากตำแหน่งที่ตั้งของดาวเทียมในวงโคจรสถิตย์ก่อน เหนือประเทศอื่นที่เข้ามาใช้ประโยชน์ที่หลังในกรณีที่ประเทศผู้เข้ามาใช้ประโยชน์จากวงโคจรสถิตย์ก่อนประเทศอื่นเมื่อหมดช่วงระยะเวลาที่กำหนดแล้วหากต้องการใช้ประโยชน์ต่อก็จะต้องดำเนินการขอเข้าใช้ประโยชน์ใหม่กับทาง ITU พร้อม ๆ กับประเทศอื่น ๆ ทั้งนี้เพื่อเปิดโอกาสให้ประเทศอื่น ๆ ได้มีโอกาสเข้าใช้ประโยชน์จากตำแหน่งที่ตั้งของดาวเทียมที่ประเทศที่เข้าใช้ประโยชน์อยู่ก่อนได้ใช้อยู่หากว่าการยื่นขอเข้าใช้ประโยชน์จากตำแหน่งที่ตั้งของดาวเทียมนั้นทางหน่วยงานของ ITU ได้ให้การอนุญาตซึ่งหลักเกณฑ์ของ Resolution No. 4 สามารถช่วยลดช่องว่าง (gap) ให้กับประเทศต่าง ๆ ได้ ในกรณีที่บางประเทศเหล่านั้นมีความต้องการและบางประเทศมีความจำเป็นจริง ๆ รวมทั้งการกำหนดช่วงระยะเวลาในการเข้าใช้ประโยชน์นี้จะทำให้มีการเปลี่ยนแปลงนำเอาเทคโนโลยีที่มีประสิทธิภาพ, ประหยัด และทันสมัยเข้ามาใช้ประโยชน์เสมอเพื่อก่อให้เกิดพัฒนาการทางเทคโนโลยีและประโยชน์สูงสุด และถือว่าเป็นการเปิดโอกาสให้ประเทศอื่นมีโอกาสเข้าใช้ประโยชน์ได้อย่างเท่าเทียมกันอย่างแท้จริง²¹⁷ สำหรับในกรณีที่ประเทศที่เข้าใช้ประโยชน์จากวงโคจรสถิตย์อยู่ก่อนประเทศอื่น มีความเทียมโคจรอยู่หลายดวง และบางดวงอาจจะโคจรอยู่ในแนววิถีของตำแหน่งที่ตั้ง (slot) ของดาวเทียมที่ครอบคลุมหรือตรงกับพื้นที่ของบางประเทศที่ยังไม่มีเครือข่ายดาวเทียมสถิตย์ของตนเองในขณะนั้น [ซึ่งผู้เขียนคิดว่าการส่งดาวเทียมไปโคจรอยู่ในวงโคจรสถิตย์หลายดวงหลายตำแหน่งที่ตั้ง (slot) ของบางประเทศ (ประเทศที่เข้าใช้ประโยชน์ก่อน "First comer") หากมีความต้องการที่จำเป็นจริง ๆ แล้วไม่ว่าจะเป็นประเทศที่พัฒนาแล้วหรือกำลังพัฒนา ผู้เขียนก็คิดว่าทำได้ หากว่าประเทศที่มีดินแดนอาณาเขตตรงกับตำแหน่งที่ตั้ง (slots) ของดาวเทียมในขณะนั้น ยังไม่มีความพร้อมหรือยังไม่มีความต้องการที่จำเป็นจริง ๆ ก็สามารถที่จะให้ประเทศอื่น ๆ ที่มีความพร้อมกว่าและมีความต้องการที่จำเป็นจริง ๆ เข้าดำเนินการใช้ประโยชน์จากวงโคจรสถิตย์ไปก่อนตน เพื่อนำเอาทรัพยากรธรรมชาติมาใช้ประโยชน์แก่นุชนชาติให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด] หรือบางประเทศอาจจะเข้าของจองตำแหน่งที่ตั้งของดาวเทียมจาก ITU เอาไว้มาก เพื่อการใช้ประโยชน์ทั้งในปัจจุบันหรืออนาคตก็ตาม [ซึ่งผู้เขียนมีความเห็นว่าการเข้าจองตำแหน่งที่ตั้งของดาวเทียมในวงโคจรสถิตย์ไว้มากนั้นไม่ได้ก่อให้เกิดสิทธิเหนือประเทศอื่นมากนักและประเทศที่ได้รับสิทธิในการจองตำแหน่งที่ตั้ง (slots) ไว้ก็ไม่มีสิทธิที่จะนำเอาสิทธิที่ได้รับนี้ไปใช้ประโยชน์ในการจำหน่าย, จ่าย, โอน หรือยกให้แก่ประเทศใด ๆ มีเพียงสิทธิที่จะแลกเปลี่ยนตำแหน่งกับประเทศอื่นเพื่อความเหมาะสมในการเข้าใช้ประโยชน์ที่เพิ่มมากขึ้น ที่ไม่ไปกระทบกระเทือนสิทธิของผู้อื่น รวมทั้งมีสิทธิที่จะเข้าใช้ประโยชน์จากตำแหน่งที่ตั้งของดาวเทียมในวงโคจรสถิตย์ได้

²¹⁷ Subrata K. Sarkar, Criteria of equitable access to geostationary orbit and frequency spectrum, the 26-colloquium on the law of outer space, 1983 ; p. 41-43.

เท่านั้น] หลักเกณฑ์การเข้าใช้ประโยชน์อย่างเท่าเทียมกัน (equitable access) จะมีความสำคัญอย่างมากในการที่จะสร้างหลักประกันให้กับสิทธิของรัฐต่าง ๆ ในการเข้าใช้ประโยชน์จากวงโคจรสถิติที่ถือว่าเป็นทรัพย์สินนอกพาณิชย์ (Res Communis) ที่ประเทศหรือกลุ่มประเทศต่าง ๆ สามารถเข้าใช้ประโยชน์ได้ทุกเวลาที่ตนเองมีความต้องการ และการเข้าใช้ประโยชน์ที่มีอยู่ก่อนของบางประเทศจะไม่ทำให้เกิดอุปสรรคต่อการเข้าใช้ประโยชน์ในอนาคตของประเทศอื่น เพราะว่าการเข้าใช้ประโยชน์อย่างเท่าเทียมกันไม่ก่อให้เกิดการอ้างสิทธิความเป็นเจ้าของ (ownership) หรือสิทธิในฐานะผู้มาก่อนหรือใช้สิทธิก่อน เป็นเพียงแต่การยอมรับรู้ให้มีการเข้าใช้ประโยชน์จากตำแหน่งที่ตั้งของดาวเทียมในวงโคจรสถิติเท่านั้น จะเห็นได้ว่าหลักการเข้าใช้ประโยชน์อย่างเท่าเทียมกันพยายามที่จะลดช่องว่างระหว่างความแตกต่างของความต้องการที่แท้จริง (the genuine needs) ในปัจจุบันและที่จะเกิดขึ้นในอนาคตด้วย โดยจะมีความยืดหยุ่นและเปิดโอกาสให้กับทุกประเทศไม่ว่าจะเป็นประเทศที่พัฒนาแล้วหรือว่ากำลังพัฒนาเข้ามามีส่วนร่วมกันในการแบ่งปันผลประโยชน์ที่ได้จากการเข้าใช้ประโยชน์จากวงโคจรสถิติ

4.2.3. แนวความคิดเกี่ยวกับการเพิ่มอำนาจให้กับ ITU ในการดำเนินการเกี่ยวกับปัญหาที่เกิดจากการเข้าใช้ประโยชน์จากวงโคจรสถิติ

อำนาจอธิปไตย (Sovereignty) ถือได้ว่าเป็นอำนาจทางกฎหมายสูงสุดที่ประเทศต่าง ๆ ใช้แสดงยืนยันถึงความเป็นเอกราชของตนต่อสังคมระหว่างประเทศ ซึ่งหลักทั่วไปถือว่าไม่มีประเทศใดที่จะมีอำนาจเหนือประเทศอื่น ๆ ในขณะเดียวกันก็ไม่มีประเทศใดที่อยู่ภายใต้อำนาจบังคับของรัฐอื่นด้วยเช่นกัน และความสัมพันธ์ของประเทศต่าง ๆ ในระดับระหว่างประเทศได้ตั้งอยู่บนหลักแห่งความเสมอภาค (equality)²¹⁸ โดยรัฐต่าง ๆ มีเสรีภาพ (freedom) ที่จะดำเนินการต่าง ๆ ตามนโยบายที่ตนเองได้กำหนดขึ้นมา แต่อย่างไรก็ตามหากเราถือเอาแต่อำนาจอธิปไตยของรัฐเป็นใหญ่ในการที่จะนำเอามาใช้กับทุก ๆ เรื่องแล้วจะพบว่าเป็นการยากมากในการที่จะดำเนินการสร้างหลักเกณฑ์ที่ใช้บังคับกับทุกประเทศได้²¹⁹ และในปัจจุบันการดำเนินกิจกรรมบางอย่างของบางประเทศอาจจะก่อให้เกิดความเสียหายต่อสังคมระหว่างประเทศได้ เช่น การเข้าใช้ประโยชน์จากห้วงอวกาศ (outer space) โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเข้าใช้ประโยชน์จากวงโคจรสถิติของดาวเทียม (GSO) ที่เกี่ยวกับการสื่อสารโทรคมนาคม ถึงแม้ว่าประเทศต่าง ๆ จะมีสิทธิ

²¹⁸ see: Charter of the United Nations : Article 2(1) ; and, Sir Robert Jennings and Sir Arthur Watts, "Oppenheim's International Law" [U.K. : Longman Group, 1992] Ninth edition, vol I, p. 125.

²¹⁹ Jonathan I. Charney, Universal International Law, Am.J.Int'l.L., vol 87 1990, p. 530.

อธิปไตย (the sovereign right) ที่จะดำเนินการเข้าใช้ประโยชน์จากวงโคจรสติดย์ได้อย่างเสรี แต่จากการที่วงโคจรสติดย์ถือว่าเป็นทรัพย์สินนอกพาณิชย์ (res communis) ที่ทุกประเทศสามารถเข้าใช้ประโยชน์ได้และมีอยู่อย่างจำกัด ซึ่งจะต้องใช้อย่างประหยัดและอย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งมีความสำคัญต่อสังคมโลกมาก ดังนั้น จึงควรให้องค์การระหว่างประเทศเข้ามาดูแลจัดการเกี่ยวกับการเข้าใช้ประโยชน์ของประเทศต่าง ๆ โดยประเทศเหล่านั้นจะต้องลดบทบาทหรือจำกัดอำนาจอธิปไตยของตนเองลง กรอบกับจะต้องดำเนินการต่าง ๆ ภายใต้หลักเกณฑ์ที่ทางองค์การระหว่างประเทศที่ดูแลเกี่ยวกับการเข้าใช้ประโยชน์จากวงโคจรสติดย์ได้บัญญัติออกมาเพื่อใช้บังคับกับทุกประเทศที่เป็นสมาชิก ซึ่งมีวัตถุประสงค์หลักก็คือ เพื่อที่จะสร้างหลักเกณฑ์และแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจนแน่นอนเป็นที่ยอมรับของรัฐสมาชิกโดยทั่วไป โดยบทบัญญัติที่องค์การระหว่างประเทศได้นำเอามาใช้กับประเทศสมาชิกจะต้องมีความเป็นธรรมกับทุกประเทศและสามารถสร้างหลักประกันให้กับทุกประเทศในโลกที่จะสามารถเข้าใช้ประโยชน์จากตำแหน่งที่ตั้งของดาวเทียมในวงโคจรสติดย์ได้เสมอเมื่อมีความต้องการ ไม่ว่าในปัจจุบันหรือในอนาคต แต่อย่างไรก็ตามหลักเกณฑ์ที่ทางองค์การระหว่างประเทศได้สร้างขึ้นมาใช้บังคับเกี่ยวกับวิธีการเข้าใช้ประโยชน์จากวงโคจรสติดย์ของประเทศต่าง ๆ ควรที่จะมีบทบัญญัติที่ชัดเจนที่ให้อำนาจแก่องค์การระหว่างประเทศดำเนินการอนุญาต, เปลี่ยนแปลงแก้ไข ยกเลิกหรือปฏิเสธการขอเข้าใช้ประโยชน์จากตำแหน่งที่ตั้งในวงโคจรสติดย์ รวมถึงการลงโทษประเทศสมาชิกที่ทำการละเมิดต่อหลักเกณฑ์และบทบัญญัติที่กำหนดไว้ และในขณะที่เดียวกันประเทศสมาชิกที่ถูกยกเลิกหรือปฏิเสธ รวมทั้งถูกลงโทษก็มีสิทธิที่จะอุทธรณ์ได้เช่นกัน นอกจากนี้เมื่อเกิดมีพิพาทข้อโต้แย้งที่เกิดจากการเข้าใช้ประโยชน์จากวงโคจรสติดย์ไม่ว่าจะเกิดในระหว่างประเทศสมาชิกด้วยกัน หรือระหว่างประเทศสมาชิกกับองค์การระหว่างประเทศผู้ควบคุมดูแลเกี่ยวกับการเข้าใช้วงโคจรสติดย์ก็ตาม ควรที่จะมีการนำเอาหลักเกณฑ์และวิธีการที่สามารถใช้แก้ไขพิพาทข้อโต้แย้งต่าง ๆ มาใช้กับกรณีพิพาทที่เกิดจากการเข้าใช้ประโยชน์จากวงโคจรสติดย์เป็นต้นว่า การเจรจาตกลงกัน (negotiation) การเจรจาตกลงกันโดยมีคนกลางเข้ามาไกล่เกลี่ย (mediation), การอนุญาโตตุลาการ (arbitration), รวมทั้งการดำเนินคดีในศาลโลก ฯลฯ ทั้งนี้เพื่อความยุติธรรมเป็นที่ตั้ง

จากที่ได้ทำการศึกษามาแล้วจะพบว่าสหภาพโทรคมนาคมระหว่างประเทศ (ITU) ซึ่งเป็นองค์การระหว่างประเทศ [มีหน่วยงานหลัก 2 หน่วยงาน คือ (1) สำนักงานวิทยุคมนาคม RCB) และ (2) คณะกรรมการกฎข้อบังคับวิทยุ (RRB) ที่ดูแลจัดการเกี่ยวกับวงโคจรสติดย์] ไม่มีอำนาจที่จะปฏิเสธหรือมีคำสั่งให้ประเทศสมาชิกเปลี่ยนแปลงแก้ไขการขอเข้าใช้ตำแหน่งที่ตั้งของดาวเทียมในวงโคจรสติดย์ได้โดยเด็ดขาด (เว้นแต่จะได้รับความเห็นชอบจากประเทศที่ร้องขอเข้า

ใช้ประโยชน์) และจากสาเหตุที่ตำแหน่งที่ตั้งของดาวเทียม (slot) ในวงโคจรสถิตย์เป็นที่ยอมรับ โดยทั่วไปว่าเป็นทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่อย่างจำกัด จึงทำให้ประเทศต่าง ๆ พยายามที่จะเข้าขอจองตำแหน่งที่ตั้งของดาวเทียมให้มากเกินกว่าวัตถุประสงค์ที่ต้องการใช้ เพื่อที่จะกักตุนตำแหน่งที่ตั้งของดาวเทียมไว้ให้มากที่สุด แม้ว่าจะไม่ได้เอามาใช้งานตามที่ต้องการใช้จริง ๆ (the genuine needs) ก็ตาม ซึ่งเราเรียกภาวะนี้ว่า “the dead wood”²²⁰ ดังนั้น การที่จะสร้างหลักประกันให้กับประเทศต่าง ๆ ในการเข้าใช้ประโยชน์จากตำแหน่งที่ตั้งของดาวเทียมในวงโคจรสถิตย์อย่างเท่าเทียมกัน ควรที่จะให้อำนาจกับ ITU ในการที่จะสามารถยกเลิก, ปฏิเสธ หรือเปลี่ยนแปลง แกไขตำแหน่งที่ตั้งของดาวเทียมในวงโคจรสถิตย์ที่ประเทศสมาชิกได้ร้องขอจดทะเบียนการเข้าใช้ประโยชน์ รวมทั้งควรที่จะให้โอกาสกับประเทศต่าง ๆ มีสิทธิที่จะอุทธรณ์ต่อ ITU ได้หากได้รับการยกเลิก, ปฏิเสธหรือเปลี่ยนแปลงแก้ไขการขอเข้าใช้ประโยชน์จากตำแหน่งที่ตั้งในวงโคจรสถิตย์จาก ITU โดยควรที่จะบัญญัติเป็นหลักเกณฑ์พิเศษออกมาโดยบรรจุไว้ใน ข้อบังคับวิทยุระหว่างประเทศ (RRs) เพื่อให้ประเทศสมาชิกได้รับรู้และรับรองหลักเกณฑ์พิเศษข้อนี้ รวมทั้งยอมรับอย่างแท้จริงถึงระบอบของกฎหมายระหว่างประเทศที่เรียกร้องให้แต่ละประเทศตระหนักหรือลดอำนาจอธิปไตยบางอย่างที่เกี่ยวกับการสื่อสาร โทรคมนาคมของตนลงไปและยอมรับถึงอำนาจของหน่วยงานหรือองค์การ (ITU) ที่เหนือกว่าที่จะทำการดูแลจัดการการเข้าใช้ประโยชน์เกี่ยวกับการสื่อสารโทรคมนาคมของประเทศต่าง ๆ

ในปัจจุบันระบอบการควบคุมดูแลการเข้าใช้ประโยชน์จากวงโคจรสถิตย์และคลื่นความถี่วิทยุของ ITU หากพิจารณาแล้วจะพบว่ามุ่งเน้นที่ความต้องการที่จะหลีกเลี่ยงอันตรายที่เกิดจากการแทรกสอดรบกวนกัน (harmful interference) มากกว่าวัตถุประสงค์ที่จะให้มีการเข้าใช้ประโยชน์และการจัดสรรทรัพยากรธรรมชาติอย่างเท่าเทียมกัน ดังนั้นจะเห็นได้ว่ามีปัญหาข้อโต้แย้งได้เกิดขึ้นมาอย่างมากมาขในการละเมิดกฎเกณฑ์ ที่ทางITUได้กำหนดขึ้นมาของรัฐสมาชิกบางรัฐ ซึ่งได้ก่อให้เกิดข้อขัดแย้งในระหว่างประเทศสมาชิกที่เข้าใช้ประโยชน์จากวงโคจรสถิตย์ด้วย

²²⁰ Toshio Kosuge, ITU WARC-79 and its implications international control of allotments of the radio frequency spectrum and geostationary satellite orbit, the 23-colloquium on the law of outer space, p. 90.

“Dead wood is a) assignment for regular operational use which is not provided by another satisfactory means of telecommunication, b) assignment for use as a standby to some other means of telecommunication ; or c) assignment for occasional use on a reserve basis and not requiring internationally recognized protection from harmful interference.”

กัน (เช่นในกรณีของประเทศไทยกับประเทศจีน) จึงจำเป็นที่จะต้องหาวิธีการที่จะจัดหรือแก้ไข ปัญหา โดยทาง The ITU constitution ได้กำหนดหลักเกณฑ์ที่จะใช้แก้ไขข้อขัดแย้งไว้ใน มาตราที่ 56 โดยกำหนดไว้ว่าหากประเทศสมาชิกมีข้อขัดแย้งเกิดขึ้นระหว่างกัน การแก้ไข ปัญหาอาจจะใช้วิธีการเจรจาตกลงกัน (negotiation), วิธีการทางการทูต, หรือวิธีการใด ๆ ก็ตามที่ ได้กำหนดขึ้นมา โดยดำเนินการตามกระบวนการวิธี(procedures)ที่ได้สร้างขึ้นมาจากข้อตกลงของ ฝ่ายหรือหลายฝ่ายระหว่างคู่กรณีในการที่จะจัดปัญหาข้อขัดแย้งระหว่างประเทศสมาชิก หรือใช้ วิธีการอื่นใดก็ได้ตามแต่ที่จะตกลงกัน ²²¹ เช่น ให้ทางศาลโลก (The International Court of Justice) เป็นผู้พิจารณาหรือจะใช้วิธีการให้มีคณะกรรมการพิเศษ (a Special Tribunal) เป็นผู้ พิจารณาเช่นเดียวกับที่มีอยู่ในกฎหมายทะเล ²²² แต่ถ้าหากประเทศสมาชิกที่มีข้อขัดแย้งไม่สามารถ ตกลงกันที่จะเลือกรูปแบบที่จะจัดการกับปัญหาข้อขัดแย้งได้ทาง ITU (มาตรา 56 เลขที่ 234) ได้ให้ แนวทางกับประเทศสมาชิกที่อาจจะนำเอาวิธีการอนุญาโตตุลาการที่มีบัญญัติไว้ในมาตราที่ 41 ของ The ITU Convention มาใช้ก็ได้ ซึ่งวิธีการอนุญาโตตุลาการนี้ได้รับการสนับสนุนจากนัก กฎหมายระหว่างประเทศอย่างมากว่าเป็นวิธีการที่เหมาะสมที่สุด ²²³

แต่อย่างไรก็ตามจะเห็นได้ว่าการเกิดปัญหาข้อขัดแย้งในการเข้าใช้ประโยชน์จากวง โคจรสถิตย์และคลื่นความถี่วิทยุ และการนำเอาวิธีการต่าง ๆ มาปรับใช้ตามที่ได้บัญญัติไว้ใน มาตราที่ 56 ของ The ITU Constitution และมาตราที่ 41 ของ The ITU Convention ดังที่ได้กล่าว มาแล้ว ผู้เขียนคิดว่ายังคงเป็นการแก้ไขปัญหามิใช่ในบางส่วนเท่านั้น ยังมีปัญหาในส่วนอื่นคือ การ ละเมิดกฎเกณฑ์ของ ITU โดยประเทศสมาชิก ซึ่ง ITU นั้นถือว่าเป็นองค์การระหว่างประเทศที่มี อำนาจดำเนินการควบคุมดูแลจัดการเกี่ยวกับการเข้าใช้ประโยชน์ทางด้านกิจการสื่อสาร โทรคมนาคม

²²¹ The ITU Constitution 1992, Article 56 No. 233-234.

²²² Olivier M. Ribbelink, the end of the cold war and the prospects for the settlement of space law disputes, the 35- colloquium on the law of outer space, p. 135.

²²³ Dr. H. Safavi, Adjudication and arbitration of disputes regarding space activities, the 36 - colloquium on the law and outer space, 1993, p. 163-171 ; Prof. Dr. Karl-Heinz Bockstiegel, Arbitration of disputes regarding space activities, the 36 - colloquium on the law and outer space, 1993, p. 136-143 ; Michel G. Bourely, creating an international space and aviation arbitration court, the 36 colloquium on the law and outer space, 1993, p. 144-149 ; Leslic I. Tennen and Patricia M. Sterns, Resolution of disputes in the corpus juris spatialis : Domestic law considerations, the 36 - colloquium on the law and outer space, 1993, p. 172-183 ; and, Wayne N. White Jr., Resolution of disputes arising in outer space, the 35- colloquium on the law of outer space, 1992, p. 183-193.

ของประเทศต่าง ๆ โดยประเทศสมาชิกมีหน้าที่จะต้องเคารพและปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ที่ทาง ITU ได้บัญญัติออกมาใช้บังคับอย่างเคร่งครัดและด้วยความสุจริตใจ (good faith) ในกรณีที่มีการละเมิดกฎเกณฑ์ของ ITU ของประเทศสมาชิก เช่น ในกรณีที่ประเทศจีนพยายามที่จะส่งดาวเทียมของตนไปโคจรอยู่ในตำแหน่งที่ตั้งในวงโคจรสถิตย์ของตนให้เร็วที่สุด โดยไม่คำนึงถึงว่าจะไปก่อให้เกิดความเสียหายกับประเทศไทยหรือไม่ก็ตามหากประเทศไทยได้ส่งดาวเทียมขึ้นไปโคจรอยู่ในตำแหน่งที่ตนเองได้จองอยู่ เนื่องจากตำแหน่งที่ตั้งของดาวเทียมในวงโคจรสถิตย์ของประเทศไทย และของประเทศจีนอยู่ในตำแหน่งที่ใกล้ชิดกันมากจนอาจจะก่อให้เกิดอันตรายจากการแทรกสอดรบกวนกันของคลื่นสัญญาณได้ แต่เนื่องจากที่ประเทศไทยได้ทำการขออนุญาตขอใช้ประโยชน์ในตำแหน่งที่ตั้งของดาวเทียมอยู่ก่อนแล้วจึงเป็นหน้าที่ของประเทศจีนที่เข้ามาทีหลังจะต้องขอเจรจาประสานงานความถี่ให้ประสบผลสำเร็จก่อนตามขั้นตอนที่ ITU ได้กำหนดไว้ในกฎข้อบังคับการวิทยุ (RRs) แล้วประเทศจีนจึงจะมีสิทธิส่งดาวเทียมของตนขึ้นไปโคจรอยู่ในตำแหน่งที่ตั้งของดาวเทียมของตนได้เมื่อการเจรจาได้ประสบผลสำเร็จ แต่เมื่อการเจรจาประสานงานไม่ประสบผลสำเร็จจึงเกิดข้อโต้แย้งขึ้นมา ประเทศจีนไม่ยอมรับรู้สิ่งใด ๆ ที่ประเทศไทยได้อ้างเพื่อโต้แย้งคัดค้าน โดยพยายามที่จะส่งดาวเทียมของตนไปโคจรอยู่ก่อนแล้วค่อยมาเจรจากับประเทศไทย เพื่อความได้เปรียบในการเจรจาต่อรองที่อาจจะเกิดขึ้นมาในตอนหลัง ซึ่งผู้เขียนมีความเห็นว่าประเทศจีนควรที่จะต้องปฏิบัติตามขั้นตอนที่ทาง ITU ได้บัญญัติไว้ใน The ITU Constitution, the ITU Convention และข้อบังคับวิทยุระหว่างประเทศ (RRs) เพราะว่าเมื่อประเทศสมาชิกยังไม่สามารถที่จะเจรจาประสานความถี่ได้สำเร็จ ประเทศคู่กรณีโดยเฉพาะประเทศที่เข้ามาขออนุญาตใช้ประโยชน์ทีหลังควรที่จะหาวิธีการต่าง ๆ มาใช้หรือหากเกิดข้อโต้แย้งกันขึ้นก็ควรที่จะ นำเอา มาตราที่ 56 ของ The ITU Constitution และมาตราที่ 41 ของ The ITU Convention มาใช้ก่อนโดยอนุโลมเพื่อแก้ไขปัญหา การที่ประเทศจีนดำเนินการส่งดาวเทียมไปก่อนทั้งที่ยังไม่สามารถตกลงกันได้ โดยอาศัยความได้เปรียบทางด้านความสามารถทางเทคโนโลยีอวกาศและความเป็นมหาอำนาจทางการเมืองที่มีอยู่เหนือกว่ามาใช้กับประเทศไทยถึงแม้ว่าประเทศไทยจะยังไม่ได้ส่งดาวเทียมขึ้นไปและหรือยังไม่ได้มีการจดทะเบียนไว้ใน The Master Register ก็ตาม ถือได้ว่าการกระทำของประเทศจีนเป็นการกระทำที่ละเมิดกฎเกณฑ์ที่ทาง ITU ได้กำหนด และกระทำการโดยขาดความสุจริตใจ (good faith) ดังนั้นทาง ITU ควรที่จะมีมาตรการลงโทษประเทศจีน แม้ว่าความจริงการส่งดาวเทียมของประเทศจีนจะไม่บรรลุผลสำเร็จ เนื่องจากเกิดระเบิดขึ้นเสียก่อน ในความคิดของข้าพเจ้าแม้ว่าการส่งดาวเทียมของประเทศจีนจะไม่บรรลุผลสำเร็จ แต่ก็ถือว่าประเทศจีนได้กระทำการละเมิดต่อกฎเกณฑ์ของ ITU แล้ว ซึ่งหากพิจารณาจากการกระทำของประเทศจีนที่เป็นเรื่องบังเอิญจนถือนาถือได้ว่า ได้กระทำการครบองค์ประกอบความผิดแล้วแต่เนื่องจากใน

ปัจจุบันทาง ITU ยังไม่มีมาตรการที่ใช้แก้ไขปัญหาคือได้แย้งที่เกิดจากการละเมิดกฎเกณฑ์การเข้าใช้ประโยชน์จากวงโคจรสถิติและคลื่นความถี่วิทยุที่เกิดขึ้นระหว่างประเทศสมาชิกและ ITU ดังนั้น ควรที่ทาง ITU และประเทศสมาชิกทั้งหลายจะได้กำหนดบทลงโทษขึ้นมาใช้ลงโทษประเทศสมาชิกที่ได้ทำการละเมิดกฎเกณฑ์ของ ITU และหรือเพื่อความยุติธรรมให้กับทั้งสองฝ่าย จะหาวิธีการในการขจัดข้อโต้แย้งโดยอาจจะจัดตั้งให้มีคณะกรรมการพิเศษ (Spaceal tribunal) ขึ้นมาพิจารณาปัญหาที่เกิดขึ้นเพื่อให้ประเทศที่ถูกกล่าวหาว่าทำการละเมิดกฎเกณฑ์มีสิทธิอุทธรณ์ต่อผู้ได้ แต่ถ้าทาง ITU ยังคงละเลยไม่ใส่ใจกับการออกบทลงโทษหรือหาวิธีการแก้ไขปัญหาวีธีอื่น ๆ เพื่อที่จะนำมาใช้กับปัญหาที่เกิดจากการละเมิดกฎเกณฑ์ของประเทศสมาชิกแล้ว ผู้เขียนคิดว่าเหตุการณ์ดังเช่นตัวอย่างที่ได้ยกขึ้นมา นั้นจะต้องเกิดขึ้นอีกอย่างแน่นอน เนื่องจากปัจจุบันประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกต่างให้ความสนใจในการเข้าใช้ประโยชน์จากวงโคจรสถิติเป็นอย่างมาก

4.2.4. แนวความคิดเกี่ยวกับความร่วมมือระหว่างประเทศ(International Cooperation)

ความร่วมมือระหว่างประเทศเกี่ยวกับการเข้าใช้ประโยชน์จากอวกาศโดยสันติ ถือได้ว่าเป็น “ปฐมบทที่สำคัญ” (crucial element)²²⁴ อีกหลักการหนึ่งที่ทางองค์การสหประชาชาตินำมาเอามาใช้กับกิจกรรมต่างๆ เกี่ยวกับอวกาศ²²⁵ ซึ่งเป็นวิธีการที่จะสามารถแก้ไขปัญหาระหว่างประเทศเกี่ยวกับการเข้าใช้ประโยชน์จากห้วงอวกาศได้ โดยเฉพาะปัญหาระหว่างประเทศที่เกิดจากการเข้าใช้ประโยชน์จากวงโคจรสถิติในด้านการสื่อสารโทรคมนาคมผ่านดาวเทียม ซึ่งจะเห็นได้ว่าก่อนที่จะเริ่มมีการให้บริการติดต่อสื่อสารด้านอวกาศ ทางองค์การสหประชาชาติก็ได้เข้ามาเกี่ยวข้องโดยเข้ามาเป็นผู้สร้างหลักเกณฑ์พื้นฐานเกี่ยวกับการดำเนินการสื่อสารผ่านดาวเทียมเนื่องจากเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่าการติดต่อสื่อสารผ่านดาวเทียมนั้นประเทศต่าง ๆ ไม่สามารถที่จะสร้างกำแพงขวางกั้นได้ ดังนั้น การที่ส่งเสริมให้มีการประสานงานหรือร่วมมือกันของสังคมโลกในเรื่องที่เกี่ยวกับนโยบายและกฎเกณฑ์ควบคุมการเข้าใช้ประโยชน์จากห้วงอวกาศในด้านการสื่อสารโทรคมนาคมผ่านดาวเทียมจึงเป็นสิ่งสำคัญ²²⁶ ซึ่งทางที่ประชุมสมัชชาใหญ่ขององค์การสหประชา

²²⁴ The U.N. Charter ; Article I (3) “...to achieve international cooperation in solving international problems of an economic, social..”

²²⁵ P.P.C. Haanappel, Cooperation between Canada and the United States in Civilian space activities, A.A.S.L., vol II, 1987 ; p. 235-238.

²²⁶ N. Jasentuliyana, Space telecommunications - Issues and policies : Role of the United Nations, the 26 - colloquium on the law of outer space, 1983, p. 59-62.

ชาติได้ออกข้อมติ (U.N. Resolution) มาหลายฉบับ เพื่อที่จะยืนยันถึงความสำคัญของความร่วมมือระหว่างประเทศ²²⁷

เมื่อเริ่มมีการดำเนินงานให้บริการด้านการสื่อสาร โทรคมนาคมผ่านดาวเทียมแล้วสังคมโลกได้มีการนำเอาแนวความคิดเกี่ยวกับความร่วมมือระหว่างประเทศและหลักทฤษฎีทางกฎหมายเข้าไปไว้ในสนธิสัญญาอวกาศ 1967 โดยมีความเชื่อมั่นว่าความร่วมมือระหว่างประเทศในการสำรวจและใช้ประโยชน์จากห้วงอวกาศอย่างสันติจะช่วยให้มีการส่งเสริมความเข้าใจอันดีระหว่างกัน และสนับสนุนความสัมพันธ์ระหว่างประเทศทั้งหลายฉันมิตร²²⁸ ซึ่งในปัจจุบันนี้เราได้ประจักษ์กับความจริงแล้วว่าความร่วมมือระหว่างประเทศเป็นสิ่งสำคัญอย่างมากในการสร้างเครือข่ายการสื่อสารโทรคมนาคมระหว่างประเทศผ่านดาวเทียม รวมถึงการจัดสรรคลื่นวิทยุและการจัดสรรตำแหน่งที่ตั้งของดาวเทียมในวงโคจรสถิตย์ นอกจากนี้หลักเกณฑ์ความร่วมมือระหว่างประเทศยังคงบังคับให้ทุกประเทศต้องพิจารณาถึงผลประโยชน์ของประเทศอื่นเมื่อตนเองได้เข้าใช้ประโยชน์จากห้วงอวกาศอยู่ ดังนั้น ถ้าในกรณีที่รัฐใดรัฐหนึ่งเชื่อว่าการดำเนินกิจกรรมในอวกาศของตนอาจจะก่อให้เกิดความเสียหายต่อรัฐอื่น ๆ รัฐที่ได้ดำเนินการอยู่จะต้องร้องขอเจรจาเพื่อหาวิธีการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น หรือในอีกวิธีหนึ่ง รัฐที่ได้รับความเสียหายอาจจะร้องขอให้มีการ

²²⁷ UNGA Resolution 1348 (XIII) of 13 December 1958 "the International co-operation in study and utilization of outer space for peaceful purposes and co-operation will promote mutual understanding and the strengthening of friendly relations among peoples." ; Resolution 1472 (XIV) of 12 December 1959 "the great importance of international co-operation in exploration and exploitation of outer space for peaceful use." ; Resolution 1721 (XVI) of 20 December 1961 "the common interest of mankind in furthering the peaceful uses of outer space and the urgent need to strengthen international co-operation ... and communication by means of satellites should be available to the nations of the world as soon as practicable on a global and non-discriminatory basis." ; Resolution 1802 (XVII) of 14 December 1962 "The importance of international co-operation to achieve effective satellite communication on a world-wide basis and the communication by satellite offer great benefits to mankind." ; and Resolution 1963 (XVIII) of 13 December 1963 "all member states would enjoy in international co-operation in the peaceful use of outer space."

²²⁸ the Outer Space Treaty 1967 (preamble) ; and, Nicolas M. Matte, Air and space law : De lege ferenda : the Role of communications satellites in preserving peace, (Tanja L. Masson-Zwaan and pablo M.J. Mendes De leon ; Editors - in - chief) 1992, p. 265-266.

เจรจาวิธีการเยียวยา ถ้าหากผลประโยชน์ของคนได้ถูกกระทำให้เกิดความเสียหายโดยกิจกรรมอวกาศของรัฐอื่น²²⁹

ดังนั้น ด้านแนวโน้มความต้องการเข้าใช้ประโยชน์จากห้วงอวกาศมีเพิ่มสูงขึ้นอยู่อย่างต่อเนื่อง เชื่อได้ว่าในศตวรรษที่ 21 จะมีดาวเทียมโคจรอยู่ในวงโคจรสถิตย์เพิ่มขึ้นอย่างมากมาย ซึ่งหากไม่มีวิธีการจัดการที่ดีเพื่อใช้แก้ไขปัญหาการแย่งชิงการเข้าใช้ประโยชน์จากตำแหน่งที่ตั้งของดาวเทียมในวงโคจรสถิตย์ อันเนื่องมาจากความไม่เท่าเทียมกันในด้านต่าง ๆ หรือปัญหาที่เกิดจากช่องโหว่ของกฎเกณฑ์ที่ทาง ITU ใช้บังคับอยู่ ฯลฯ จะต้องเกิดปัญหาความขัดแย้งในสังคมระหว่างประเทศอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ อย่างไรก็ตามผู้เขียนคิดว่ายังมีวิธีที่ดีที่สุดวิธีหนึ่งในหลายวิธีที่สามารถช่วยแก้ไขปัญหาการเข้าใช้ประโยชน์จากวงโคจรสถิตย์ได้ ก็คือการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศ²³⁰ และการประสานงานระหว่างกันและกัน วิธีการนี้จะช่วยให้ความเป็นธรรมกับทุกประเทศได้ ยิ่งมีการขยายความร่วมมือระหว่างประเทศออกไปมากเท่าไรก็จะยิ่งทำให้ผลประโยชน์ต่าง ๆ ที่ได้รับกระจายไปสู่ประเทศต่าง ๆ มากยิ่งขึ้น ลักษณะของความร่วมมือระหว่างประเทศอาจจะดำเนินการในลักษณะเป็นข้อตกลงหลายฝ่ายหรือสองฝ่ายก็ได้ แต่การร่วมมือระหว่างประเทศที่ควรพิจารณามี 2 ชนิด คือ (1) ความร่วมมือในรูปแบบ Global Cooperation และ (2) ความร่วมมือในรูปแบบ Regional Cooperation ในปัจจุบันความร่วมมือระหว่างประเทศต่างมุ่งเน้นให้ความสำคัญในรูปของการสำรวจและการเข้าใช้ประโยชน์จากห้วงอวกาศอย่างสันติในหลายรูปแบบของการนำเอาประโยชน์ที่ได้รับมาไปใช้จริง และการถ่ายทอดเทคโนโลยีไปสู่ประเทศต่าง ๆ เนื่องจากว่าสิทธิของการเข้าใช้ประโยชน์อย่างเท่าเทียมกันไม่จำกัดกัน โอกาสไว้แต่เฉพาะผู้ที่ได้รับหรือเข้าใช้ประโยชน์คนแรกเท่านั้นแต่จะกระจายผลไปสู่คนอื่น ๆ ด้วยอย่างเท่า

²²⁹ S. Sucharitkul., "Current international legal problems affecting the pacific rim : the benefits of space activities for asian countries", 1994, p. 13.

²³⁰ Charles C. Okolic, Applicability of international law to telecommunication satellites in geostationary orbit and the interest of the developing countries, the 26-colloquium on the law of outer space, 1983, p. 52 ; Istvan Herczeg, Legal problems of international agencies, the 20-colloquium on the law of outer space, 1977, p. 20-23 ;and, Jose Monserrat Filho, About the legal definition of international co-operation in the exploration and use of outer space, the 35-colloquium on the law of outer space, 1992, p. 355-359.

เทียมกัน²³¹ โดยเฉพาะการเข้าใช้ประโยชน์จากวงโคจรสถิตย์ที่หลักกฎหมายทั่วไปจะให้หลักประกันกับประเทศต่าง ๆ ในการที่จะมีสิทธิที่จะเข้าใช้และได้รับผลประโยชน์เท่าเทียมกับประเทศอื่น เพราะถือว่าวงโคจรสถิตย์เป็นทรัพยากรธรรมชาติที่เป็นสมบัติของมนุษยชาติ การเข้าใช้ประโยชน์จากวงโคจรสถิตย์จะต้องสอดคล้องกับความต้องการของบางประเทศ หรือสังคมนระหว่างประเทศ²³²

4.2.4.1. ความร่วมมือในรูปแบบ Global Cooperation

ถือได้ว่าเป็นโครงการหรือรูปแบบที่ดีมากในการที่จะสร้าง “องค์การอวกาศโลก” (a world space organization) ขึ้นมาเพื่อที่จะสร้างหลักประกันความแน่นอนให้กับประเทศทั้งหลายที่จะได้รับประโยชน์จากการเข้าใช้ประโยชน์จากวงโคจรสถิตย์ โดยเฉพาะทางด้านการสื่อสารโทรคมนาคมในปัจจุบันนี้เรามีองค์การ INTELSAT, องค์การ INMARSAT และองค์การ INTERSPUTNIK ที่ถือว่าเป็นความร่วมมือแบบ Global Cooperation แบบหนึ่ง ที่ได้ให้ความเจริญและผลประโยชน์ต่าง ๆ ที่ได้รับจากการเข้าใช้ประโยชน์จากห้วงอวกาศไปสู่ประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกโดยเท่าเทียมกัน และเพื่อความเป็นระบบเดียวกัน นับตั้งแต่ได้ก่อตั้งองค์การฯ มาจนถึงปัจจุบัน และนับตั้งแต่การสิ้นสุดของสงครามเย็น (cold war) เป็นต้นมาจนกระทั่งจะเข้าสู่ศตวรรษที่ 21 โลกของเราเปลี่ยนแปลงโครงสร้างไปมากมาย การสื่อสารผ่านดาวเทียมมีความสำคัญอย่างมากต่อสังคมการเมืองและทางด้านเศรษฐกิจ ที่เน้นให้มีการเปิดการค้าแบบเสรี (laissez-faire) การเข้าใช้ประโยชน์จากห้วงอวกาศทางด้านการสื่อสารโทรคมนาคมผ่านดาวเทียม ในปัจจุบันนี้เกือบทุกประเทศในโลกต่างได้มีการทบทวนนโยบายเพื่อที่จะส่งเสริมสนับสนุน โดยมีเอกชนที่มีความรู้ความสามารถเข้ามาดำเนินการในเรื่องนี้ ในฐานะผู้แทนของรัฐเพื่อที่จะสร้างเครือข่ายดาวเทียมภายในประเทศ (Domsats) ขึ้นมาเพื่อให้บริการภายในประเทศของตนเอง รวมทั้งประเทศอื่น ๆ ที่ต้องการเพื่อที่จะแสวงหาผลกำไรให้มากขึ้น ทำให้บางประเทศหันไปใช้บริการดาวเทียมภายในของประเทศตนเองแทนดาวเทียมขององค์การระหว่างประเทศฯ จนทำให้องค์การระหว่างประเทศต่าง ๆ ที่ให้บริการด้านการสื่อสารโทรคมนาคมต่างได้มีการประชุมเพื่อทบทวนเปลี่ยนแปลงนโยบาย เนื่องจากการดำเนินงานด้านดาวเทียมไม่ว่าจะเป็นการสร้างหรือควบคุมการทำงานจะต้องใช้เงินจำนวนมากการที่ประเทศสมาชิกได้ลาออกหรือเลิกใช้ดาวเทียมขององค์การระหว่าง

²³¹ Gunter B. Krause - Ablass, the need for International community systems of satellite telecommunications, the 15-colloquium on the law of outer space, 1972, p. 81-82.

²³² Paris Arnopoulos, Public policy planning (General Model and Case study), A.A.S.L., vol IX 1984, p. 182-183.

ประเทศๆ จะทำให้ทางองค์การขาดรายได้มาบำรุงกิจการ เนื่องจากการดำเนินงานที่มีได้หวังผลกำไรอาจจะขาดทุนและเลิกโครงการไปในที่สุดได้ หรือองค์การระหว่างประเทศนั้นอาจจะเปลี่ยนนโยบายมามุ่งเน้นที่การแสวงหาผลกำไรแทนก็ได้ ในความคิดเห็นของผู้เขียนส่วนหนึ่งแม้จะสนับสนุนให้มีการเปิดเสรี (Laissez-faire) ในการส่งเสริมการเข้าใช้ประโยชน์จากตำแหน่งที่ตั้งของดาวเทียมจากวงโคจรสถิติ ในด้านการสื่อสารโทรคมนาคมเพื่อที่จะให้มีการพัฒนาทางด้านเทคโนโลยี และมีการแข่งขันกันมากยิ่งขึ้น เพื่อให้ค่าบริการถูกลงประชาชนมีรายได้มีงานทำ รวมทั้งมีการกระจายความเจริญไปสู่ส่วนต่าง ๆ ของโลกให้ทั่วถึงในทุก ๆ พื้นที่ แต่ในอีกด้านหนึ่งผู้เขียนคิดว่า การดำเนินการเช่นนี้แบบสุดโต่งจะก่อให้เกิดปัญหาการแข่งขันการเข้าใช้ประโยชน์จากตำแหน่งที่ตั้งดาวเทียมในวงโคจรสถิติมากยิ่งขึ้น เพราะว่ายิ่งถ้าประเทศใดมีเงินทุนอุดหนุนมากมีเทคโนโลยีสูง รวมทั้งมีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับวิธีการขอเข้าใช้ประโยชน์ตำแหน่งที่ตั้งของดาวเทียมในวงโคจรสถิติที่ดีกว่าประเทศอื่นก็จะได้เปรียบมาก เนื่องจากการเข้าใช้ประโยชน์จากวงโคจรสถิติมากขึ้นเท่าใดก็จะทำให้ประเทศนั้นมีอำนาจทั้งในทางด้านการเงินที่เป็นผลกำไรและอำนาจทางการเมืองระหว่างประเทศด้วย นอกจากนี้จะทำให้ประเทศเล็ก ๆ ไม่สามารถที่เข้าต่อสู้แข่งขันได้ และต้องแบกภาระค่าใช้จ่ายในการเข้าใช้ประโยชน์จากการสื่อสารโทรคมนาคมจากประเทศอื่น หรือจากองค์การระหว่างประเทศๆ ที่ได้หันเหนโยบายมาแสวงหากำไรมากยิ่งขึ้น จนดูเหมือนว่าเป็นการย้อนกลับไปสู่ระบบผูกขาด(monopoly)เช่นเดิมอีก ทั้งที่วงโคจรสถิตินั้นถือว่าเป็นทรัพยากรรวมกันของมนุษยชาติที่มนุษยย์ทุกคนมีสิทธิที่จะเข้าใช้ประโยชน์อย่างเท่าเทียมกัน

ดังนั้น ผู้เขียนคิดว่าองค์การระหว่างประเทศที่เป็นผู้ดูแลและให้บริการทางด้านการสื่อสารโทรคมนาคมกับประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกในรูปแบบ Global Cooperation นั้นควรที่จะยังคงมีอยู่โดยมีลักษณะที่ไม่ควรที่จะผูกขาดโดยประเทศมหาอำนาจที่จะมีหุ้นส่วนใหญ่แบบเดิมดังเช่น Intelsat แต่ควรที่จะให้ทุกประเทศถือหุ้นเท่า ๆ กัน การดำเนินการขององค์การๆ ควรเป็นอิสระจากการครอบงำของประเทศใดประเทศหนึ่ง และมีนโยบายเพื่อส่งเสริมการกระจายการเข้าใช้ประโยชน์จากห้วงอวกาศ (โดยเฉพาะวงโคจรสถิติ) อย่างเท่าเทียมกัน และมีได้มุ่งหวังผลกำไรถือว่าเป็นหน่วยงานหลักที่จะให้ประเทศที่ไม่มีเครือข่ายดาวเทียมเป็นของตนเองเข้าใช้ประโยชน์ และเป็นหน่วยงานรองที่จะสนับสนุนให้ประเทศที่มีเครือข่ายดาวเทียมของตัวเองอยู่แล้ว แต่รัศมีทำการของดาวเทียมสถิติในตำแหน่งที่ตั้งในวงโคจรสถิติบางตำแหน่งให้บริการครอบคลุมไม่ทั่วถึงที่จะเชื่อมโยงเครือข่ายทั่วโลก ทั้งนี้เพื่อกระจายความเท่าเทียมกันในการเข้าใช้ประโยชน์จากวงโคจรสถิติให้กับทุกประเทศในโลกอย่างเท่าเทียมกันมากที่สุด

4.2.4.2. ความร่วมมือในรูปแบบ Regional Cooperation

ในปัจจุบันกลุ่มความร่วมมือของประเทศต่าง ๆ ที่ตั้งอยู่ในเขตหรือบริเวณที่ใกล้เคียงกันต่างได้มุ่งให้ความสนใจที่จะส่งเสริมความร่วมมือกันในทางด้านการให้บริการสื่อสารโทรคมนาคมผ่านดาวเทียม เนื่องจากเทคโนโลยีในปัจจุบันนี้ดาวเทียมดวงหนึ่งสามารถให้พื้นที่บริการที่มีรัศมีทำการกว้างไกลครอบคลุมพื้นที่ได้หลาย ๆ ประเทศ และการที่วงโคจรสถิตย์ถือว่าเป็นทรัพยากรธรรมชาติของมนุษยชาติที่มีอยู่อย่างจำกัด เนื่องจากตำแหน่งที่ตั้งของดาวเทียมบางตำแหน่งหลายประเทศมีความต้องการใช้ประโยชน์สูงมากเพราะเหมาะสมกับพื้นที่ในหลาย ๆ ประเทศ ดังเช่น พื้นที่ของกลุ่มประเทศประชาคมยุโรป (EU) ที่มีพรมแดนติดกันหรือกลุ่มประเทศในแถบตะวันออกกลาง หรือกลุ่มประเทศแอฟริกา (Africa) ฯลฯ หาก ITU จัดสรรตำแหน่งให้กับทุกประเทศในกลุ่มต่าง ๆ อย่างเท่าเทียมกันตำแหน่งบางตำแหน่งอาจจะต้องมีการแก่งแย่งกัน หรือมีตำแหน่งที่ตั้งของดาวเทียมที่ไม่เพียงพอ หรือมีเพียงพอแต่บางตำแหน่งที่ประเทศใดประเทศหนึ่งได้ไปอาจจะไม่เหมาะสมที่จะนำมาใช้ก็ได้ ดังนั้น การที่กลุ่มประเทศต่าง ๆ ที่มีบริเวณพรมแดนอยู่ใกล้ชิดกัน ควรที่จะเข้ามารวมกลุ่มร่วมมือกันในการดำเนินการอวกาศเพื่อที่จะได้รับผลประโยชน์จากกิจกรรมอวกาศอย่างเท่าเทียมกันจะเป็นสิ่งที่ดีกว่า ซึ่งปัจจุบันทางกลุ่มประชาคมยุโรป(EU) ได้ก่อตั้ง European Space Agency(ESA) และ EUTELSAT ขึ้นมา และทางกลุ่มประเทศแถบตะวันออกกลางได้ก่อตั้ง Arabsat ขึ้นมา²³³ ในการร่วมมือกันในการดำเนินการอวกาศในการเข้าใช้ประโยชน์จากตำแหน่งที่ตั้งดาวเทียม ในการให้บริการด้านการสื่อสารโทรคมนาคมและด้านอื่น ๆ ทั้งภายในและระหว่างประเทศ ด้วยเหตุนี้ผู้เขียนคิดว่ากลุ่มประเทศอาเซียน หรือกลุ่มประเทศที่ตั้งอยู่บริเวณชายฝั่งมหาสมุทรแปซิฟิก ควรที่จะส่งเสริมความร่วมมือกันทางด้านกิจการอวกาศในการเข้าใช้ประโยชน์จากตำแหน่งที่ตั้งของดาวเทียมในวงโคจรสถิตย์ให้มากยิ่งขึ้น [เช่น กลุ่มประเทศอาเซียนควรที่จะตั้งองค์การ ASEAN Space Agency(ASA) ทั้งนี้โดยสามารถที่จะทำการศึกษาวิเคราะห์เปรียบเทียบจากตัวอย่างความสำเร็จและประสบการณ์ของกลุ่มประชาคมยุโรป(EU) ที่ได้ก่อตั้ง European Space Agency ขึ้นมาเพื่อลดระยะเวลาในการศึกษาเรียนรู้เกี่ยวกับแนวความคิดนี้ ๑] เพื่อที่จะช่วยลดปัญหาความขัดแย้งในการขอเข้าใช้ประโยชน์จากตำแหน่งที่ตั้งของดาวเทียมฯ ได้ เนื่องจากเมื่อมีความร่วมมือที่จะมีการแบ่งปันผลประโยชน์อย่างเท่าเทียมกันแล้วจะทำให้ประเทศต่าง ๆ หันมาร่วมมือกันสร้างดาวเทียมที่มีคุณภาพสูงมีช่องวงจรสัญญาณมากเพียงพอที่ทุกประเทศจะเข้าใช้ประโยชน์ได้ และสามารถส่งไปอยู่ใน

²³³ Sylvia Ospina, the ITU and WARC-ORB : will the revised Radio Regulations result in a Sui-Generis legal regime for the GSO. ?, the 32-colloquium on the law of outer space, 1989, p. 251.

ตำแหน่งที่เหมาะสมกับที่แต่ละประเทศมีความต้องการ นอกจากนี้ยังจะช่วยลดค่าใช้จ่ายในการสร้างและส่งดาวเทียมให้ถูกลง ซึ่งทำให้ประเทศกำลังพัฒนาอยู่ในฐานะที่พอจะรับไหว รวมทั้งลดความถี่แปรปรวนในการใช้ทรัพยากรไว้ได้มากอีกด้วย การส่งเสริมความร่วมมือในรูปแบบ Regional Cooperation นี้หากมีการกระทำที่จริงจังแล้วปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างประเทศไทยกับประเทศจีนคงจะไม่เกิดขึ้น หรือหากมีข้อขัดแย้งเกิดขึ้นก็ตาม ผู้เขียนเชื่อว่าองค์การความร่วมมือทางด้านกิจการอวกาศระหว่างประเทศ ในรูปแบบ Regional Cooperation จะเป็นตัวแทนของประเทศสมาชิกที่จะปกป้องคุ้มครองและเป็นตัวแทนที่จะดำเนินงานด้านต่าง ๆ รวมทั้งการเจรจาต่อรองกับประเทศมหาอำนาจทางด้านอวกาศหรือกลุ่มประเทศอื่น ๆ โดยจะสามารถผ่อนคลายความวิตกกังวลของกลุ่มประเทศกำลังพัฒนาทั้งหลายที่กลัวว่าตนเองจะไม่สามารถเข้าใช้ประโยชน์จากวงโคจร สถิติที่ได้ตามสถิติที่ตนเองมีอยู่ในกฎหมายระหว่างประเทศด้านอวกาศหากเมื่อตนเองมีความสามารถทางการเงินและทางด้านเทคโนโลยีเพียงพอในอนาคตก็จะหมดปัญหาไป

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย